

T.C.
YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ ANA BİLİMDALI

**İLKÖĞRETİM DİN KÜLTÜRÜ VE
AHLAK BİLGİSİ DERSLERİNDE
EĞİTSEL OYUN YÖNTEMİNİN
UYGULANMA DURUMU
(TUZLA ÖRNEĞİ)**

Yüksek Lisans Tezi

Metin ÇANGIR

İstanbul- 2008

YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ ANA BİLİMDALI

**İLKÖĞRETİM DİN KÜLTÜRÜ VE
AHLAK BİLGİSİ DERSLERİNDE
EĞİTSEL OYUN YÖNTEMİNİN
UYGULANMA DURUMU
(TUZLA ÖRNEĞİ)**

Yüksek Lisans Tezi

Metin ÇANGIR

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Hamiyet SAYAN

İstanbul- 2008

T.C.
YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ
ANA BİLİM DALI

Metin ÇANGIR tarafından hazırlanan “İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Derslerinde Eğitsel Oyun Yönteminin Uygulanma Durumu” başlıklı bu çalışma 03/03/ 2008 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

ONAY

İmzalar

Jüri:

Tez danışmanı: Yrd.Doç. Dr. Hamiyet SAYAN

.....

Üye: Doç. Dr. Esra MACAROĞLU AKGÜL

.....

Üye: Dr. Mustafa FARSAKOĞLU

.....

Yüksek lisans tezi onay tarihi:03/03/2008

ÖNSÖZ

Öğretimde ne öğretilmesi gerektiği kadar, nasıl öğretileceği de büyük önem arz etmektedir. Öğretimde yöntem konusu bilinmiyorsa, öğretim sönük, sıkıcı ve verimsiz olur. Bu sebeple öğretim yöntemi, eğitim-öğretim sürecinde çok önemli bir yer tutmaktadır. Çünkü öğretim programının başarısını, programın içeriğiyle birlikte, eğitim-öğretim etkinlikleri sırasında kullanılacak olan öğretim yöntemi ve teknikleri belirleyecektir. Öğretmen bilmediği şeyleri öğretemez; bununla birlikte çok iyi bildiği şeyleri de öğretemeyebilir. Bildiği şeyleri iyi öğretebilmesi için, iyi bir yöntem bilgisine sahip olmalıdır. Öğretimde öncelikle belirli ve elverişli yöntemler seçilir ve bu yöntemler iyi uygulanırsa amaçlara daha kolay ulaşılabilir. Yapılan değişik araştırmalar, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin genel yöntem bilgisinin zayıf olduğunu, genelde anlatım (takrir) yöntemini tercih ettiklerini ortaya koymuştur. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenleri öğrencinin aktif olduğu diğer yöntemleri çok az kullanmaktadırlar. Bu çalışmada, öğrenciyi aktif hale getiren ve din öğretimini daha verimli kılacağı düşünülen eğitsel oyun yönteminin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde uygulanma durumu araştırılmıştır.

Tez çalışmasının oluşumundan bitimine kadar, her türlü desteğini, güler yüzünü, hoşgörüsünü, akademik tecrübesini benimle paylaşan değerli danışmanım Yrd. Doç. Dr. Hamiyet SAYAN'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Mart, 2008

Metin ÇANGIR

ÖZET

İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Derslerinde Eğitsel Oyun Yönteminin Uygulanma Durumu(Tuzla Örneği)

Bu araştırmada, ilköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde eğitsel oyun yönteminin uygulanma durumu incelenmiştir. Araştırma, İstanbul ili Tuzla ilçesi Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı ilköğretim okullarına 2007–2008 öğretim yılında kayıtlı olan ve tesadüfî olarak seçilen 500 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Deneklere uygulanan anketlerden elde edilen verilerin çözümlenmesinde SPSS istatistik programı ile excel tablolama programı kullanılmıştır. Anketten elde edilen veriler, frekans analizi ile analiz edilmiştir. Cinsiyet ve çalışılan kurum değişkenleri için t – testi çözümlenmesi yapılmıştır. Kıdem yılı, mezuniyet durumu ile ilgili grup değişkenleri arasında farklılık olup olmadığını belirlemek için tek yönlü varyans (ANOVA) analizi kullanılmıştır. Yapılan tüm istatistiksel çalışmalarda anlamlılık düzeyi 0,05 olarak kabul edilmiştir.

Araştırmanın temel amacı, İlköğretimde Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde eğitsel oyun yönteminin ne kadar sıklıkla ve etkinlikle uygulandığını, varsa yöntemin uygulanması ile alakalı olumsuzlukları ortaya koymak ve bu dersin öğretmenlerinin bahsedilen yöntem konusundaki yeterlilik düzeylerini tespit etmektir

Eğitsel oyun yöntemi Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinin amaçları ve dersin niteliği açısından önemli bir yöntemdir. Bu yöntem, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde, soyut konuların somutlaştırılarak öğretilmesinde ve duyuşsal öğrenmelerde büyük avantajlar sağlamaktadır. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin büyük çoğunluğu bu yöntemi derslerinde uygulamamaktadır. Bu durumun sebepleri arasında; yoruculuk, öğrenci disiplinsizliği, gibi hususlar sayılabilir. Fakat asıl sebep, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin bu yöntemi yeterince tanımamaları ve bu sebepten dolayı uygulamak istememeleridir.

Çünkü yöntemin uygulanmasını zorlaştıran bu olumsuz durumlardan bazıları öğretmenin bilgi ve becerisi ile aşılabılır.

Araştırma sonunda, araştırmaya katılan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun eğitsel oyun yöntemi hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları ve bu yöntemi Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde sıklıkla ve yeterlilikle uygulamadıkları ortaya çıkmıştır. Yöntemin uygulanmasını etkileyen zorluklar; yoruculuk, zaman yetersizliği, disiplin gibi zorluklardır. Bunlar arasın da disiplin ön plana çıkmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, Eğitsel Oyun, Öğretmen

ABSTRACT

The case of implementation of the educational drama method in Religion and Ethics Course in the Primary School level. (A Case Study from Tuzla)

In this research was studied the implementation of educational drama technique in Religion and Ethics courses in the primary level. The survey was conducted on five hundred (500) randomly-selected students who are registered to public primary schools in Tuzla, in İstanbul. In the analysis of the data gathered from the questionnaires directed to the subjects were used SPSS statistics program and excel listing program. The data was analyzed through frequency-analysis. For the variables as gender and the institution in which the teachers are employed, a T-test type analysis was carried out. To determine whether there were any differences between the group-variables with regards to in-service length and graduation status of the teachers, one-way variance analysis (ANOVA) was utilized. In all statistical studies, significance level was accepted as 0,05.

The purpose of the research is to find out how frequently and by what efficiency the educational drama is put into practice in the mentioned course, to show the problems relevant to the implementation of the technique-if there are any- and to reveal the proficiency levels of the teachers teaching the course about educational drama.

The drama is an important method in terms of the objectives and characteristics of the course. It provides teachers with considerable advantages in teaching abstract themes and topics by exemplifying them and in affective learning, as well. The great majority of the teachers offering the lesson do not perform this technique. Among the reasons for this case can be considered concerns such as the method's being burdensome and the students' lacking discipline; but, the real cause is that the teachers do not know the method well and thus that they do not want to involve it. Some of such problems that make it difficult to practice the drama can be overcome with teacher's knowledge and skill.

Through the research, it was unfolded that most of the teachers- namely, teachers of Religion and Ethics- involved in the study do not have the necessary knowledge about the educational drama and that they do not realize this method in their courses frequently and efficiently/effectively enough. The difficulties that affect the implementation are its being tiresome, the lack of time and the discipline problem. Among these, the discipline issue is more visible than others.

Key words: Religion and Ethics, educational drama, teacher.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT.....	iv
İÇİNDEKİLER.....	vi
TABLolar LİSTESİ	xiii
KISALTMALAR	xvi
BÖLÜM I (GİRİŞ)	1
1.1.Problem.....	1
1.2.Amaç.....	6
1.3.Önem	6
1.4.Sayıtlılar.....	7
1.5.Sınırlılıklar.....	7
1.6.Tanımlar.....	8
BÖLÜM II(İLGİLİ ALAN YAZIN)....	9
2.1.Oyun Kavramı.....	9
2.2.Çocukların Oyun Oynama Nedenleri.....	10
2.3.Eğitsel Oyun Kavramı.....	10
2.4.Eğitsel Oyun ve Eğitimde Oyunun Yeri	11
2.5.Eğitsel Oyunun nedenleri.....	12
2.5.1.Eğlenerek Öğrenme.....	13
2.5.2.Problem Çözme.....	13
2.5.3.Kritik Düşünme.....	13
2.5.4.Kavram Öğretimi.....	14
2.5.5.Olgunlaşma.....	14
2.5.6.Hedefe Yönelik Olma.....	14
2.5.7.Bireysel Ve Grup Çalışmalarına Uygunluk	15
2.5.8.İçeriğe Uygunluk.....	15
2.5.9.Öğrenci Seviyesine Uygun Kullanım.....	15
2.6.Alıştırmaların Özellikleri.....	15

2.7. Oyun ve Oyun Kuramları.....	16
2.8. Oyunun Önemi.....	17
2.9. Oyunun Bireyin Gelişimine Olan Etkileri.....	17
2.10.Oyunun Duygusal Gelişime Etkileri.....	18
2.11.Oyunun Sosyal ve Dil Gelişimine Etkileri.....	18
2.12.Oyunun Sınıflandırılması.....	18
2.12.1. Öz Yapılarına Göre	20
2.12.2.Oynandığı Yere Göre.....	20
2.13.Oyunun Kullanım Alanları.....	24
2.14. Oyunun Eğitimde Kullanılması.....	24
2.15.Yöntem Seçimini Kılavuzlayan İlkeler.....	26
2.16. Eğitsel Oyun tekniğinin kullanımı.....	27
2.16.1.Öncesinde Uyulması Gereken İlkeler.....	27
2.16.2. Oyunun Uygulanışında Uyulması Gereken İlkeler.....	28
2.17. Eğitsel Oyun Tekniğinin Üstün Yönleri ve Sınırlılıkları.....	30
2.17.1.Eğitsel oyun tekniğinin üstün yönleri.....	30
2.17.2. Eğitsel oyun tekniğinin sınırlılıkları.....	31
2.18.Atatürk'ün Eğitim ve Din Eğitimi İle İlgili Görüşleri.....	32
2.19.Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Derslerinde Kullanılan Eğitsel Oyunlar.....	33
2.19.1.Ezber Oyunları.....	33
2.20.1.1.Top Kimde Oyunu.....	33
2.19.2.Tartışma Oyunları.....	35
2.19.2.1.Altı Şapkalı Düşünme.....	35
2.19.3.Yazı Oyunları.....	37
2.19.3.1.Hayalin Serbest İşlemesi.....	37
2.19.4.Rol Oynama.....	39
2.19.5.İletişim Oyunları.....	40
2.19.5.1.Ağ Dügümlemek Oyunu.....	41
2.20.Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersinde Uygulanan Diğer Yöntem ve Teknikler.....	41
2.20.1.Anlatım Yöntemi.....	42
2.20.1.1.Anlatım Yönteminin Üstün Yönleri	42

2.20.1.2.Anlatım Yönteminin Yetersiz Yönleri	42
2.20.2.Soru - Cevap Yöntemi.....	43
2.20.2.1.Soru -Cevap Yönteminin Üstün Yönleri	43
2.20.2.2.Soru-Cevap Yönteminin Yetersiz Yönleri	44
2.20.3.Grup Çalışmaları Ve Tartışma Yöntemi.....	45
2.20.3.1. Grupla Çalışma Yönteminin Üstün Yönleri.....	45
2.20.3.2.Grupla Çalışma Yönteminin Yetersiz Yönleri	45
2.21. İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi (4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar) Öğretim Programı.....	46
2.21.1. Giriş	46
2.1.21.2. Programın Vizyonu	47
2.21.3. Programın Temel Yaklaşımı.....	48
2.21.3.1.Eğitimsel Yaklaşım.....	48
2.21.4. İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi (4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar) Öğretim Programının Özellikleri	49
2.21.5. Öğrenme Alanları.....	50
2.21.6. Öğrencilere Kazandırılacak Temel Beceriler	51
2.22.İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersinde Eğitsel Oyunların Kullanımı.....	52
2.23.Din Eğitimi Alanında Oyunlara Yer Veren Kaynaklar.....	53
2.23.1.Çocuğun Eğitiminde Dini Motifler.....	53
2.23.2. Din Öğretiminde Yöntemler ve Buldurma Yöntemi.....	53
2.23.3. Din Öğretimi Özel Öğretim Yöntemleri.....	53
2.23.4. Din Dersi Öğretmenlerinin Pedagojik Formasyonları.....	54
2.23.5.Din Eğitimi ve Öğretiminde Metotlar.....	54
2.23.6. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretimi.....	54
2.23.7. Din Eğitiminde Oyun.....	54
2.23.8.İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretimi.....	55
2.23.9.İslam Eğitimcilerinden Bazılarına Göre Çocukta Oyun ve Oyuncak.....	55
2.24.Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Dışındaki Alanlarda Oyunlarla İlgili Yapılmış Çalışmalar	55

2.24.1.Program Geliştirmede öğretmen El Kitabı.....	55
2.24.2.İlköğretim İkinci Sınıf Hayat Bilgisi Dersinde Eğitsel Oyunlar, Erişi ve Kalıcılık.....	55
2.24.3.Sosyal Bilgiler Dersinde Eğitsel Oyunların öğrencilerin Erişi Düzeyine Etkisi.....	56
2.24.4.Oyun ve Yaratıcı Drama ilişkisi.....	56
2.24.5. İlköğretim öğretmenlerinin Yeterlilikleri.....	56
BOLÜM III (ARAŞTIRMA).....	57
3.1.Yöntem.....	57
3.2.Evren.....	57
3.3.Örneklem.....	58
3.4.Verilerin Toplanması.....	58
3.5.Verilerin Çözümlemesi.....	60
BÖLÜM IV (BULGULAR VE YORUMLAR).....	61
4.1. Kişisel Durum İle İlgili Bilgiler.....	61
4.1. 1. Öğretmenlerin Kişisel Bilgilerine İlişkin Bulgular	61
4.1.1.1. Öğretmenlerin “ Cinsiyet ” Değişkenine Göre Dağılımı	61
4.1.1.2. Öğretmenlerin “Mezun Oldukları Okul” Değişkenine Göre Dağılımı	62
4.1.1.3. Öğretmenlerin “Meslekte Kıdem Yılı ” Değişkenine Göre Dağılımı	64
4.1.2. Öğrencilerin Kişisel Bilgilerine İlişkin Bulgular	65
4.1.2.1.Öğrencilerin “ Cinsiyet ” Değişkenine Göre Dağılımı	66
4.1.2.2. Öğrencilerin “Sınıf Seviyesi ” Değişkenine Göre Dağılımı.....	66
4.1.2.3. Öğrencilerin “Okuduğu Kurum ” Değişkenine Göre Dağılımı	67
4.1.2.4.Öğrencilerin“okuduğu sınıfların mevcutları”Değişkenine Göre Dağılımı	67
4.2.Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenlerinin Eğitsel Oyun Yöntemini Tanıma ve Derslerinde Uygulama Durumları.....	68
4.2.1.Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenlerinin Eğitsel Oyun Yöntemi İle Alakalı Bilimsel Yayınları Okuyup Okumama Durumları.....	68
4.2.1.1.Öğretmenlerin Okudukları Bilimsel Yayınlar İle Kıdem Durumlarının Karşılaştırılması	69
4.2.2.Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenlerinin Eğitsel Oyun Yöntemini Tercih Sebepi.....	71

4.2.3.Eğitsel Oyun Yönteminin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Derslerindeki Öneme İlişkin görüşler.....	73
4.2.4. Eğitsel Oyun Yönteminin Derslerde Uygulanma Durumları	73
4.2.4.1.Eğitsel Oyun Yöntemini Uygulama-mesleki kıdem ilişkisi.....	75
4.2.4.2.Eğitsel Oyun Yönteminin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Derslerinde Uygulanıp-Uygulanmadığına İlişkin Öğrenci Görüşleri	76
4.2.5.İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Derslerinde Eğitsel Oyun Yönteminin Kullanılmasında Öğretmenlerin Çalıştığı Kurumlara Göre Farklılıklar.....	77
4.2.5.1. Eğitsel Oyun Yönteminin Kullanılmasında Öğretmenlerin Çalıştığı Kurumlara Göre Farklılıklar;Öğretmenlere Göre.....	77
4.2.5.2. Eğitsel Oyun Yönteminin Kullanılmasında Öğretmenlerin Çalıştığı Kurumlara Göre Farklılıklar;Öğrencilere Göre.....	78
4.2.6.İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Derslerinde Eğitsel Oyun Yönteminin Kullanılmasında Sınıf Seviyelerine Göre Farklılıklar	79
4.2.6.1. İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Derslerinde Eğitsel Oyun Yönteminin Kullanılmasında Sınıf Seviyelerine Göre Farklılıklar;Öğretmenlere Göre.....	79
4.2.6.2. İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Derslerinde Eğitsel Oyun Yönteminin Kullanılmasında Sınıf Seviyelerine Göre Farklılıklar; Öğrencilere Göre.....	80
4.2.7.İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Derslerinde Eğitsel Oyun Yönteminin Kullanılmasında sınıftaki öğrenci sayılarına Göre Farklılıklar.....	81
4.2.7.1. Eğitsel Oyun Yönteminin Kullanılmasında sınıftaki öğrenci sayılarına Göre Farklılıklar;Öğretmenlere Göre.....	81
4.2.7.2. Eğitsel Oyun Yönteminin Kullanılmasında sınıftaki öğrenci sayılarına Göre Farklılıklar;Öğrencilere Göre.....	82
4.2.8.Eğitsel Oyun Yöntemini Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Derslerinde Uygulamanın Olumlu Yönlerine İlişkin Görüşler	83
4.2.8.1. Eğitsel Oyun Yöntemini Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Derslerinde Uygulamanın Olumlu Yönlerine İlişkin Öğretmen Görüşleri.....	83

4.2.8.2.Eğitsel Oyun Yöntemini Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Derslerinde Uygulamanın Olumlu Yönlerine İlişkin Öğrenci Görüşleri.....	84
4.2.9. 4.2.9.Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Derslerinde Eğitsel Oyun Yöntemini Uygularken Karşılaşılan Olumsuzluklara İlişkin görüşler	85
4.2.9.1. Eğitsel Oyun Yöntemini Uygularken Karşılaşılan Olumsuzluklar Öğretmenlere Göre.....	85
4.2.9.2. Eğitsel Oyun Yöntemini Uygularken Karşılaşılan Olumsuzluklar Öğrencilere Göre.....	86
4.2.10.Eğitsel Oyun Yöntemini Tekrar Uygulamaya İlişkin Öğretmen Görüşleri.....	88
4.2.11.Eğitsel Oyun Yöntemini Uygularken Öğrencileri Önceden Bilgilendirmeye İlişkin Görüşler.....	89
4.2.11.1.Eğitsel Oyun Yöntemini Uygularken Öğrencileri Önceden Bilgilendirmeye İlişkin Öğretmen Görüşleri.....	89
4.2.11.2. Eğitsel Oyun Yöntemini Uygularken Öğrencileri Önceden Bilgilendirmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri.....	91
4.2.12.Eğitsel Oyun Yönteminin Dışındaki Yöntemleri Uygulama Durumlarına İlişkin Görüşler.....	93
4.2.12.1. Eğitsel Oyun Yönteminin Dışındaki Yöntemleri Uygulama Durumlarına İlişkin Öğretmen Görüşleri.....	93
4.2.12.2. Eğitsel Oyun Yönteminin Dışındaki Yöntemleri Uygulama Durumlarına İlişkin Öğrenci Görüşleri.....	94
4.3.Öğretmen Deneklerin, Bağımsız Değişkenlere Göre Bağımlı Sorulara Verdiği Cevaplara İlişkin Bulgular.....	95
4.3.1.İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Derslerinde Eğitsel Oyun Yönteminin Kullanılmasında Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Farklılıklar.....	95
4.3.2.İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Derslerinde Eğitsel Oyun Yönteminin Kullanılmasında Öğretmenlerin Çalıştığı Kurumlara Göre Farklılıklar	96
4.3.3.İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Derslerinde Eğitsel Oyun Yönteminin Kullanılmasında Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre Farklılıklar.....	98

BÖLÜM V(SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER).....	100
5.1. Sonuç ve Tartışma.....	100
5.2.Öneriler.....	107
KAYNAKÇA.....	110
EKLER.....	117
Ek-I Öğretmen Anketi.....	
Ek-II Öğrenci Anketi.....	

TABLolar LİSTESİ

Tablo.1 Öğretmenlerin Cinsiyete Göre Dağılımı.....	61
Tablo 2 Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okullara Göre Dağılımı	62
Tablo 3 Öğretmelilerin Mesleki Kıdem Durumlarına Göre Dağılımı	64
Tablo 4 Öğretmenlerin Mezun Olduğu Okul İle Kıdem Durumlarının Karşılaştırılması	65
Tablo 5 Öğrencilerin cinsiyetlerine göre dağılımları	66
Tablo 6 Öğrencilerin Sınıf Seviyesine Göre Dağılımı	66
Tablo 7 Öğrencilerin Okuduğu Kurumlara Göre Dağılımı	67
Tablo 8 Öğrencilerin Okuduğu Sınıfların Mevcutlarına Göre Dağılımı	67
Tablo 9 Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenlerinin Eğitsel Oyun Yöntemi İle Alakalı Bilimsel Yayınları Okuyup Okumama Durumları.....	68
Tablo 10 Öğretmenlerin Okudukları Bilimsel Yayınlar İle Kıdem Durumlarının Karşılaştırılması	69
Tablo 11 Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenlerinin Eğitsel Oyun Yöntemini Tercih Sebepi	71
Tablo 12 Eğitsel Oyun Yönteminin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersleri İçin Önemli Olduğuna İlişkin Öğretmen görüşleri	72
Tablo 13 Eğitsel Oyun Yönteminin Derslerde Uygulanma Durumlarına İlişkin Öğretmen görüşleri.....	73
Tablo 14 Eğitsel Oyun Yöntemini Uygulama-mesleki kıdem ilişkisi	75
Tablo 15 Eğitsel Oyun Yönteminin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Derslerinde Uygulanıp-Uygulanmadığına İlişkin Öğrenci Görüşleri	76
Tablo 16 Eğitsel Oyun Yönteminin Kullanılmasında Öğretmenlerin Çalıştığı Kurumlara Göre Farklılıklar	77
Tablo 17 Eğitsel Oyun Yönteminin Kullanılmasında Öğrencilerin Okuduğu Kurumlara Göre Farklılıklar	78
Tablo 18 Eğitsel Oyun Yönteminin Kullanılmasında sınıf seviyelerine Göre Farklılıklar;Öğretmenlere Göre.....	79
Tablo 19 Eğitsel Oyun Yönteminin Kullanılmasında sınıf seviyelerine Göre Farklılıklar Öğrencilere Göre.....	80

Tablo 20 İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Derslerinde Eğitsel Oyun Yönteminin Kullanılmasında Sınıftaki Öğrenci Sayılarına Göre Farklılık Öğretmenlere Göre.....	81
Tablo 21 İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Derslerinde Eğitsel Oyun Yönteminin Kullanılmasında Sınıftaki Öğrenci Sayılarına Göre Farklılıklar;Öğrencilere Göre.....	82
Tablo 22 Eğitsel Oyun Yöntemini Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Derslerinde Uygulamanın Olumlu Yönlerine İlişkin Öğretmen Görüşleri.....	83
Tablo 23 Eğitsel Oyun Yöntemini Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Derslerinde Uygulamanın Olumlu Yönlerine İlişkin Öğrenci Görüşleri.....	84
Tablo 24 Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Derslerinde Eğitsel Oyun Yöntemini Uygularken Karşılaşılan Olumsuzluklara İlişkin öğretmen görüşleri.....	85
Tablo 25 Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Derslerinde Eğitsel Oyun Yöntemini Uygularken Karşılaşılan Olumsuzluklara İlişkin Öğrenci Görüşleri	86
Tablo 26 Eğitsel Oyun Yöntemini Tekrar Uygulamaya İlişkin Öğretmen Görüşleri.....	88
Tablo 27 Eğitsel Oyun Yöntemini Uygularken Öğrencileri Önceden Bilgilendirmeye İlişkin Öğretmen Görüşleri.....	89
Tablo 28 Eğitsel Oyun Yöntemini Uygularken Öğrencileri Önceden Bilgilendirmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri.....	91
Tablo 29 Eğitsel Oyun Yönteminin Dışındaki Yöntemleri Uygulama Durumlarına İlişkin Öğretmen Görüşleri.....	93
Tablo 30 Eğitsel Oyun Yönteminin Dışındaki Yöntemleri Uygulama Durumlarına İlişkin Öğrenci Görüşleri.....	94
Tablo 31 İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde eğitsel oyun yönteminin kullanılmasında öğretmenlerin cinsiyetlerine göre farklılık var mıdır? Alt problemine İlişkin Cinsiyet Farklılıklarını Test Etmek İçin Yapılan t- Testi Sonuçları.....	95
Tablo 32 İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Derslerinde Eğitsel Oyun Yönteminin Kullanılmasında Öğretmenlerin Çalıştığı Kurumlara Göre Farklılık Var mıdır? Alt problemine İlişkin çalışılan kurumları Test Etmek İçin Yapılan t- Testi Sonuçları.....	96

Tablo 33 İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Derslerinde Eğitsel Oyun Yönteminin Kullanılmasında Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre Farklılık Bulunmakta Mıdır? Alt Problemine İlişkin Öğretmenlerin Kıdem Durumlarına Göre Farklılıklarını Test Etmek Amacıyla Puan Ortalamaları İçin Yapılan Tek Yönlü Varyans (Anova) Analizi Sonuçları..... 98

KISALTMALAR

AÜİF: Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

DKAB: Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi

E.Ü. : Erciyes Üniversitesi

Fak. : Fakülte

EO: Eğitsel oyun

EOY: Eğitsel oyun yöntemi

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

STD: Sayılı Tebliğler Dergisi

s. : sayfa

S. : sayı

TDV: Türkiye Diyanet Vakfı

ths: tarihsiz

ÖSYM: Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi

Yay. : yayınları

N: Frekans

X: Ortalama

F: Varyans

P: Anlamlılık Derecesi

%: yüzde

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problemi, alt problemleri, amacı, önemi, sayıtları, sınırlılıkları ve tanımlar hakkında bilgi verilmiştir.

1.1.PROBLEM

Eğitim, bireyin davranışlarında kendi yaşantıları yoluyla istendik yönde değişiklikler meydana getirme süreci olarak tanımlanabilir. Tanımdan da anlaşılacağı üzere, eğitim bir süreçtir. Bireyin eğitimi doğduğu andan başlayarak, ölünceye kadar sürer. İnsan, yaratılışı gereği çevresinden etkilenmeye, davranış kazanmaya ve davranışlarını değiştirmeye müsait bir yapıdadır. Bu yapı, insanın eğitime olan ihtiyacını ortaya koymaktadır. Her insan yaşayabilmek ve insanlığa faydalı olabilmek için belli bir eğitim sürecine muhtaçtır. Çünkü eğitim, insanı tamamen biyolojik bir varlık olmaktan çıkararak kültürel bir varlık haline dönüştürür. En geniş manasıyla eğitim, insanda istenilen yönde davranış geliştirme faaliyetidir. (Bilgin; Selçuk, 1997,s.26)

Eğitim süreci planlı olarak yapılan faaliyetlerin bütünüdür. Çünkü eğitim, öğrenmenin olduğu birçok durum için söz konusudur. Günlük hayat içinde öğrendiğimiz bilgilerin bazıları plansız bir şekilde öğrenilmiş bilgilerdir. Eğitimin planlı ve programlı bir şekilde, okulda ya da sınıf ortamlarında gerçekleşmesine öğretim adı verilir. Eğitim yalnızca sınıf ortamında veya okulda gerçekleşmediği için öğretime göre daha kapsamlıdır.

Öğrenme; çevreyle etkileşimi sonucu bireyde oluşan ve kalıcı izler bırakan davranış değişiklikleridir. Herhangi bir bilginin öğrenilmiş kabul edilmesi için nispeten kalıcı olması şarttır. Kalıcı olmayan bilgiler öğrenilmiş kabul edilemezler.

Öğrenmenin planlı bir şekilde gerçekleşebilmesi için bir eğitim programına ihtiyaç vardır. Eğitim programı, öğrenciye okulda ve okul dışında planlanmış etkinlikler

yoluyla sağlanan öğrenme yaşantıları bütünüdür. (Demirel, 1999,s.5)

Daha açık bir ifadeyle eğitim programı; öğrencilerde beklenen öğrenmeyi meydana getirmek için planlanmış faaliyetlerin tamamıdır.

Öğretmen bilmediği şeyleri öğretmez. Bununla birlikte çok iyi bildiği şeyleri de bazen yeterince öğretmez. Öğretmenin bildiği şeyleri öğretebilmesi için iyi bir yöntem bilgisine sahip olması gerekir. Bir öğretmen ne öğreteceği kadar, nasıl öğreteceğini de iyi bilmiyorsa öğretim sıkıcı ve verimsiz olur ve hedefler gerçekleşmez denilebilir.

"Nasıl öğretilim?" sorusuna bir cevap arama bağlamında öğretim yöntemleri belirlenir. Öğretimde nasıl öğretilim sorusu öğretimin şeklini ve yöntemini ifade eder. Yöntem, hedefe ulaşmada en kısa ve en uygun yol anlamını taşır. Öğretimde yöntem, bizi hedeflere ulaştırmada önümüzü açan, öğretimi kolaylaştıran ve daha etkili kılan yolları gösterir. Bu yöntemlerin iyi belirlenmesi öğretimin kalitesini artırmaktadır.

Öğretim yöntemleri çok çeşitlidir. Eğitimin hedeflerinin gerçekleşmesi, yukarıda da ifade edildiği gibi içerikle birlikte uygun yöntemlerin seçilmesiyle sağlanabilir. Yöntem seçiminde etkili olabilecek pek çok faktör vardır. Bunlar; konunun özellikleri, öğrencinin durumu, öğretim ortamının durumu, imkânlar, öğretmenin yöntem bilgi ve becerisi, zaman v.b. faktörlerdir. Yöntemin belirlenmesinde en çok dikkat edilecek konulardan birisi öğrencilerin durumudur. Burada kasıt öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyleri ve öğrencinin gelişim özellikleridir. Günümüzde öğrenci merkezli bir yaklaşımın giderek yaygınlaşması, öğrenciyi öğretimde ön plana çıkarmıştır.

Yöntem seçiminde zenginliğe dikkat edilmeli; her ders için mümkünse birden fazla yöntem seçilmeli, farklı yöntemler kullanılmaya çalışılmalıdır. Öğretim yöntemlerinin öğrenciyi merkeze alan yöntemler olması, öğretimin daha canlı ve etkili olabilmesi açısından önemlidir. Verimli bir öğrenme faaliyetinin yaparak, yaşayarak ve görerek gerçekleşeceği; öğrenmede öğrenenin ilgi, ihtiyaç ve önbilgilerin önemli olduğu artık her eğitimcinin kabul ettiği bir gerçektir. (Tosun,1993,s.26.) Ne var ki, bütün bunlar öğretmenlerin çoğu tarafından bilinmesine

rağmen, bazı öğretmenler kolay olanı ve en iyi bilineni tercih etmekte; bunun sonucu konuların işlenmesi sırasında, konuya uygun ve çok çeşitli öğretim yöntemleri kullanılmamakta ve genellikle de anlatım yöntemi tercih edilmektedir. (Sönmez, 1994, s.88.)

Öğrenmenin kalıcılığını sağlayabilmek için anlatım(takrir) yöntemi tek başına yeterli değildir.(Tosun,1993,s.27.) Tek başına anlatım (takrir) yönteminin tercih edilmesi öğretmen merkezli bir anlayışın sonucudur. Öğretmen merkezli eğitim; öğretmenin sadece bilgi aktardığı, genelde takrir yöntemini kullandığı, öğrencinin aktif olmadığı ve ihtiyaçlarının dikkate alınmadığı bir yaklaşımdır. Eğitim bilimlerinde meydana gelen gelişmeler, artık eğitimin öğrenci merkezli olması gerektiğini ortaya koymuştur. Öğrenci merkezli eğitimde öğrenci aktif olarak derse katılmakta, öğretmen öğrenciye rehberlik etmekte, öğrencinin ilgi, ihtiyaç ve beklentileri daha fazla dikkate alınmaktadır.

Öğrenci merkezli öğretim yaklaşımından hareketle, öğretimi verimli kılmada kullanılan en önemli yöntemlerden birisi de eğitsel oyunlar yöntemidir. Bu yöntem, öğrenciyi aktif hale getiren öğretim yöntemlerinden birisidir. Kısaca Tanımlamak gerekirse Tiyatro oyunu, spor oyunları, kâğıt ve zar oyunları, çocuk oyunları, dans gibi eylemler oyun sözcüğü ile belirtilir.(Sel, 1987,önsöz; And, 1974,s.24)

Öğrencinin görerek ve yaşayarak öğrenmesi, öğrenci üzerinde kalıcı izler bırakmakta ve duygularına hitap etmektedir. Eğitsel oyun yöntemi, bunu sağlaması açısından öğretimde farklı bir yere sahiptir. Öğretimi verimli kılma ve öğrencinin aktif duruma gelmesinde kullanılması gereken yöntemlerden birisi olan eğitsel oyun yöntemi, iyi planlanır ve iyi uygulanırsa öğretimin amaçlarına ulaşmada öğretmene ve öğrenciye birçok faydalar sağlayacaktır. Bu faydaları kısaca şöyle sıralayabiliriz:

- Zengin ve anlamlı yaşantılar, kalıcı öğrenmeler sağlar.
- Dikkat ve gözlem ile ilgili yeteneklerin gelişmesini sağlar.
- Grupla çalışma ve işbirliği yeteneklerini geliştirir.

- Duyuların neredeyse tamamına hitap eder ve öğrenmeyi kolaylaştırır. (Tosun, 1993,s.28)

Yukarıdaki açıklamalar ışığında yeni ilköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi programına bakıldığında, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde öğrencinin bilgiyi sadece ezberlemesi ve gerektiğinde tekrar vermesinin beklenmediği gözlemlenmektedir. Öğrenciden istenen öğretme-öğrenme sürecinde aktif olması, düşünmesi, sorması, eleştirmesi, problem çözmesi, yaratıcı olması, üretmesi, hayatın anlamını keşfetmesi, yaşam boyu öğrenme ilkesini benimsemesidir.

Yeni İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretim Programı'nın istenen amaçlara ulaşması, öğretmenlerin öğretim strateji, yöntem ve tekniklerle ilgili yeni bilgi ve beceriler edinmesine veya var olan bilgi ve becerileri iyileştirmesine bağlıdır. Bu strateji, yöntem ve teknikler içinde oyun yoluyla öğretim ve eğitsel oyunlar önemli yer tutmaktadır.

İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinin muhatabı olan öğrenciler çocukluk, ön ergenlik ve ergenlik dönemlerinden geçmektedir. Bu çağ öğrencileri farklı şekillerde de olsa oyun oynamaktan hoşlanırlar. Oyunun, bireyin fiziksel, bilişsel, dil, duygusal ve sosyal gelişimine olan etkisi ve bireye özgürlük, yaratıcılık, yaparak yaşayarak öğrenme fırsatı vermesi, oyunun sınıf ortamında kullanımını gündeme getirmiştir. Eğitsel oyunlar, öğrenilen bilgilerin pekiştirilmesine ve daha rahat bir ortamda tekrar edilmesine imkân tanır. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde hemen hemen her hedef davranışı gerçekleştirecek dramatizasyon, rol yapma, yaratıcı drama vb. etkinliklere öğretme öğrenme sürecinde etkin bir şekilde yer verilebileceği kabul edilmektedir. (Doğan, 2001, s.59–61)

Eğitsel oyun yönteminin az kullanılmasında, öğretmenlerin genel yöntem bilgisi eksikliklerinin yanında, söz konusu yöntemin uygulanmasına ilişkin zorlukların da önemli bir payı vardır. Çünkü eğitsel oyun yöntemi: Hazırlık ve uygulama aşamalarında geniş zaman ve yüksek gayret ister. Bu yöntemin kullanılabilmesi öğretmene; disiplinin sağlanması gibi alanlarda görev ve sorumluluklar yükler.

Bütün bu zorluklar önemli olmakla birlikte bu konuda asıl sorun, yukarıda da ifade

edildiği gibi, öğretmenin bu yöntemi etkinlikle uygulayacak bilgi, beceri ve donanımına sahip olmaması durumudur. Bu sorun çözülmeden diğer zorlukları aşmak da mümkün olmamaktadır.

Bir dersten beklenen hedef davranışların gerçekleştirilebilmesinde birinci derecede görev, o dersin öğretmenine düşmektedir. Öğretmenin olumlu tutumu öğrencinin hem öğretmeni, hem de dersini benimsemesine, dolayısıyla okul çalışmalarından zevk almasına neden olmaktadır.

Bu çalışmada eğitsel oyun yönteminin ilköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersleri için önemi ortaya koymaya, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde ne kadar sıklıkla ve etkinlikle uygulandığı tespit edilmeye, yöntemin uygulanmasıyla alakalı zorluklar ve bu zorlukların sebepleri ortaya koymaya çalışılmıştır.

Buna göre çalışmanın problem cümlesi şudur:

"İlköğretim okullarında Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde eğitsel oyun yönteminin uygulanma durumu nedir?"

Çalışmanın alt problemleri ise, şöyle sıralanabilir:

1. İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde eğitsel oyun yönteminin kullanılmasında öğretmenlerin cinsiyetlerine göre farklılık var mıdır?
2. İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde eğitsel oyun yönteminin kullanılmasında öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre farklılık bulunmakta mıdır?
3. İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde eğitsel oyun yönteminin kullanılmasında öğretmenlerin çalıştığı kurumlara göre farklılık var mıdır?
4. Mevcut Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin eğitsel oyun yöntemi konusundaki bilgi ve becerileri hangi düzeydedir?
5. Eğitsel oyun yöntemini ilköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi ders öğretmenlerinin yüzde kaçını uygulamaktadır?

6.Eğitsel oyun yöntemi ilköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde hangi sıklıkla uygulanmaktadır?

7.Eğitsel oyun yöntemi ilköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde uygulanmasında hangi zorluklar söz konusudur?

1.2. AMAÇ

Bu çalışmanın amacı; ilköğretim okulları Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde eğitsel oyun yönteminin kullanılma durumu ve kullanımında yaşanan sorunları, etkili kullanmada göz önünde bulundurulacak yanları ortaya çıkarmaktır.

1.3. ÖNEM

Eğitsel oyun yöntemi, değişik öğrenme durumlarında, birçok konunun öğretiminde, öğrenmeyi kolaylaştıran ve daha etkili kılan önemli bir yöntemdir. Fakat bu yöntem, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde sık uygulanan bir yöntem değildir. Çocukların öğrenmesinde etkili olan eğitsel oyun yöntemini, bu dersin öğretiminde kullanabilmek için uygulanma durumunu ortaya koymak gerekir. Bu araştırma böyle bir ihtiyacı karşılayacağı ve Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretiminin etkililiğine katkıda bulunacağı yanlarıyla önemli görülmektedir.

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde, birçok konunun öğretiminde faydalanılması gereken ve öğretimi daha etkili hale getireceğine inanılan eğitsel oyun yönteminin, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersleri açısından neyi ifade ettiği konusu yeterince araştırılıp ortaya koyulmamıştır.

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersleri öğretiminde, eğitsel oyun yönteminin yeri ve önemi konusu eğitsel oyun olarak yeterince ortaya koyulmamasının yanında, uygulama durumları ile ilgili alan araştırmasının yapılmadığı da görülmüştür. Bu konunun eğitsel oyun olarak ele alınması ve uygulama durumlarının araştırılması din eğitimi bilimine katkılar sağlayacaktır.

Eğitsel oyun yönteminin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde uygulanma durumu hakkında yapılacak bir alan araştırması, hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim planlamalarında, planlayıcılara, öğreticilere ve yöneticilere yol gösterecektir. bu yöntemin her yönüyle bilinmesi ve uygulamadaki eksikliklerin tespit edilmesi, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinin amacına ulaşmada, bu dersin öğretmenlerini bilgilendirme ve yol göstermede, uygulamadaki problemlerin çözümünde önemli katkılar sağlayacaktır.

1.4.SAYILTILAR

1.Öğretmen ve öğrenciler veri toplama aracını doğru doldurmuşlardır.

2.Örneklemin evreni temsil ettiği kabul edilmektedir.

1.5. SINIRLILIKLAR

1.Araştırma, "Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersinde Eğitsel Oyunlar Yöntemi" ile sınırlıdır. Diğer genel ve özel öğretim yöntemleri araştırma konusu dışındadır.

2.Araştırma, eğitsel oyunlar Yönteminin, İlköğretim Okulları 6- 7 ve 8. Sınıflarda Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde uygulanma durumu" ile sınırlıdır.

3.Araştırmadaki bulgular, uygulanan ankete katılan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin ve ilköğretim 6,7ve 8. sınıf öğrencilerinin, anket sorularına verdikleri cevaplar ve Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenleriyle yapılan mülakatlar ile sınırlıdır.

4.Asıl branşları Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi olmayıp, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerine ücret karşılığı giren farklı branşlardaki öğretmenler araştırmaya dahil edilmemiştir.

5.İstanbul'un Tuzla ilçesinde çalışan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin verdiği cevaplarla sınırlıdır.

6.Araştırma bilgi toplama aracındaki sorularla sınırlandırılmıştır.

1.6.TANIMLAR

OYUN: Belli bir amaca yönelik olan veya olmayan, kurallı ya da kuralsız gerçekleştirilen, her durumda bireyin isteyerek ve zevk alarak yer aldığı fiziksel, bilişsel, dilsel, duygusal ve sosyal gelişimini etkileyen faaliyetlerdir.

EĞİTSEL OYUNLAR: Öğretme-öğrenme sürecinde belirlenen hedef davranışlara ulaşmayı sağlayan, önceki öğrenilenlerin pekiştirilip tekrar edilmesine, hatalı öğrenmelerin düzeltilmesine imkân tanıyan planlı ve amaçlı oyunlardır.

İLKÖĞRETİM: 6–14 yaşındaki kız, erkek bütün vatandaşlara zorunlu olan ve Türk Milli Eğitim'inin genel amaçları doğrultusunda yetişmelerine olanak sağlayan eğitim öğretimdir.

D.K. ve A.B. DERSİ: T.C. 1982 anayasasında örgün eğitim kurumlarında okutulması zorunlu olan ve dinin kültürünü, ahlak bilgisini kendisine konu edinen derstir.

D.K. ve A.B. ÖĞRETMENİ: ilköğretim okullarının ikinci kademesinde Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersini okutan ilahiyat fakültesi veya yüksek İslam enstitüsü mezunu branş öğretmeni

BÖLÜM II

İLGİLİ ALAN YAZIN

Bu araştırmanın oluşmasında eğitim, genel öğretim yöntemleri, özel öğretim yöntemleri, din öğretimi özel öğretim yöntemleri gibi kaynaklardan istifade edilmiştir. Ağırlıklı olarak ise oyun ve eğitsel oyunlarla ilgili yapılmış çeşitli eserler kullanılmıştır.

2.1.Oyun Kavramı

“Oyun, insan hayatının her evresinde var olan bir etkinliktir. Oyun, insan hayatının her evresinde var olan bir etkinlik olmakla birlikte yaşamın ilk yıllarında çocuğun yaşadığı dünyayı tanınması, sevgilerini, kıskançlıklarını, mutluluklarını, düşmanlıklarını, iç çatışmalarını, hayallerini, düşüncelerini ifade edebilmesi için en uygun “dil” olarak kabul edilmektedir. Çocuk için işten kaçmak ve oyun dünyasına girmek, özgürlüğünü kazanmak, gelişmek ve yaratma sevincini duymaktır oyun.

Çocukların gelişimleri sırasında olgunlaşma ve sosyal boyutun erken gelişmesinde oyunun önemi büyüktür. Ayrıca içinde yaşanan kültürün önemli etkilerinden olan araştırma duygusunun ve kurallara uymanın öğrenildiği, geliştirildiği yer de oyunlardır.

Bebek, çocuk, ergen ya da yetişkin bir kişinin neden oyun oynadığı sorusunun birçok yanıtı vardır. Birinci yanıt, içten gelen enerjinin boşaltılması için oyun oynamaktır. İkincisi ise türe özgü davranışlarının çok uzun bir süredir aktarılmasına ve sürdürülmesine yardım etmektir. Bu görüşe örnek olarak, kedi yavrusunun fare yakalamadan önce bir şeylerle oynaması ya da kız çocuklarının bebeklerle oynayarak annelik alıştırmayı yapmasını verebiliriz.

Yukarda da bahsettiğimiz gibi oyunun insan hayatında çok önemli bir yeri vardır. Oyun insanın her döneminde insanın gelişmesinde farklı etkilere sahiptir. Çocuklar

için farklı, bebekler için farklı, ilköğretim çağı için farklı... Fakat oyunu sadece çocuklar için düşünmemiz gerekli. Mesela üniversite öğrencilerini ele alırsak bilgisayarda oynadığı oyunlardan, basketbol, futbol oyunlarına kadar farklı türde oyunlar vardır. Kısaca oyunun şekli farklı olsa da insanın her döneminde insanın hayatına büyük etkisi vardır. (<http://www.egitimsitesi.com>)

2.2.İnsanların Oyun Oynama nedenleri

İnsan oyun oynarken hem rahatlamakta, hem sosyalleşmekte hem de zihinsel faaliyetleri en üst seviyeye gelmektedir. Yapılan araştırmalara göre oyun oynama süresince insanın zihin faaliyetleri çok üst seviyelere çıkmakta ve zihin sadece oyunla ilgilendiği için öğrenme en üst seviyeye gelmekte. Bunu bir örnekle açıklamak gerekirse:

İngiltere’de yapılan bir araştırma... Vücudunun büyük bir kısmı yanmış olan hastanın her gün sargıları değiştirilmesi ve yaralarının temizlenmesi gerekmektedir. Fakat yanıkların geç iyileşmesinden dolayı bu hastalara ağrı kesici verilemiyor. Bu yüzden de sargılarını değiştirmek çok zor oluyor. Bunu bir araştırma konusu olarak ele alan bir grup öğrenci 3 boyutlu gözlüğü bu hastaya takarak bir çeşit oyun oynatıp sargıyı değiştirmeyi hedeflediler. Ve gerçektende başarılı oldular. Bu hasta daha öncelere göre çok daha az bir acı hissetmiş ve tepkisi çok daha az olmuştur. Yukarıda ki örnekten de anlaşılacağı üzere oyunun insanın zihin faaliyetlerine çok büyük katkısı var. (<http://www.egitimsitesi.com>)

2.3.Eğitsel Oyun Kavramı

Demirel'e göre eğitsel oyunlar öğrenilen bilgilerin pekiştirilmesini sağlayan ve daha rahat yerlerde tekrar edilmesine olanak veren etkinlikler olarak ifade edilir. En önemli özelliklerinden biri de eğitsel oyunların öğrenmeye yönelik olmasıdır ve bir amaç doğrultusunda sınıf içinde uygulanmasıdır. (Demirel, 1999,s.123)

Bilen, oyunu bireylerin fiziksel, zihinsel yeteneklerini geliştiren, yaşantıyı eğlenceli

kılan, sanatsal, estetik nitelikte ve beceriyi geliştiren etkinlikler olarak tanımlamıştır. Yapılan açıklamalardan sınıf çalışmalarında kullanılan oyun tekniklerinin eğitsel oyunlar olduğu anlaşılabilir. Oyun tekniğinin özellikleri arasında konuların ilgi çekici olmasına, yeni kelimelerin öğretilmesine, hatalı çalışmaların düzeltilmesine, zihinde tutma oranının ve sresinin uzatılmasına etki ettiği belirtilmektedir.(Bilen, 2002,s.203)

O halde eğitsel oyunun temel özellikleri şöyle belirlenebilir.

- 1.Kurallar içinde bireyin zgrlğne olanak verir.
- 2.ğrenmeye hizmet eder.
- 3.Öğretme-ğrenme sürecinde ğretim tekniği olarak kullanılır.
- 4.Öğretme-ğrenme sürecinde öğrencilere sınıf ortamında zevk alma, eğlenme fırsatı sunar.
- 5.nceki ğrenilenlerin pekiştirilmesine ve tekrar edilmesine olanak sağlar.
- 6.Belirlenen hedef davranışların geliştirilmesinde etki eder.
- 7.Hatalı ğrenmelerin düzeltilmesinde yardımcı olabilir.
- 8.İlgi çekici olması dolayısıyla öğrencilerin dikkatini çeker ve bilginin uzun süreli korunmasına etki eder.
- 9.Öğrencilerin çeşitli şekillerde düşünmelerine yol açar.

2.4.Eğitsel Oyun ve Eğitimde Oyunun Yeri

Daha öncede bahsettiğimiz üzere oyunun bunca etkileri olduğu görüldükten sonra eğitimde de bunun denenmesi gerektiği kanısına varılmıştır. Klasik eğitimin yetersizliğini eğitsel oyunlarla gidermek ve eğitimi çok daha keyifli hale getirmek amaçlanmıştır.

Eğitsel oyunlar genelde ilköğretim çağındaki öğrenciler için hazırlanmaktadır. Bunun sebebi ise bu çağdaki öğrencilerin öğrendikleri soyut kavramları somutlaştırmakta zorlanmasını söyleyebiliriz. Mesela hacim kavramını anlatırken eğitsel oyun

kullanarak şekillerle konuyu öğrencilere anlatırsak çok daha etkin olur. Aynı zamanda yaptıracağımız uygulamaları eğitsel oyun aracılığıyla yaptırırsak öğrenme çok daha kalıcı olacaktır.

2.5. İnsanların Eğitsel Oyun Oymana Nedenleri

Eğlenceli olması, çok kullanıcıli oyun ortamları sayesinde öğrenciler arasındaki işbirliğini desteklemesi, değerlendirmenin oyun içinde olması yaparak öğrenmeye imkân sağlaması, Disiplinler arası öğrenme ortamı sağlamanın kolay olması, dersi sıkıcı sınıf ortamlarında anlatarak ya da sadece belgesel tarzındaki videolarla öğretmek yerine eğitsel içerikli bir oyunla öğretmek hem ders içeriğini zevkli hale getirecek hem de daha kalıcı bir öğrenme sağlayacaktır.

Eğitsel oyunlar artık bütün dünya da eğitim için vazgeçilmez olmaktadır. Peki, bu kadar önemli olan eğitsel oyunları hazırlarken nelere dikkat etmeliyiz, eğitime yönelik olması için neler yapmalıyız, kısacası bir eğitsel oyunda olması gerek özellikler neler olması gerekir. Bunları ilk olarak maddeler halinde yazdıktan sonra her birini tek tek açıklayacağız.

Eğlenerek Öğrenme

Problem Çözme

Kritik Düşünme

Kavram Öğretimi

Olgunlaşma

Hedefe yönelik olma

Dikkat dağıtmama

Bireysel ve grup çalışmalarına uygunluk

İçeriğe uygunluk

Öğrenci seviyesine uygun kullanım

Alıştırmaların özellikleri

Şimdi belirtmiş olduğumuz maddeleri tek tek açıklayacağız:

2.5.1.Eğlenerek Öğrenme

Oyun nedir diye açıklarken oyunun insan hayatında önemli bir yeri olduğuna dikkat çekmiştik. Eğitsel oyunların çocuklara konuyu eğlenerek öğretmesi gerektiğini vurgulamıştık. Eğitsel oyunun yapılma amacı çocukların oyunlar aracılığıyla zihinsel faaliyetlerinin artırmak ve bu sayede eğitimi daha etkin hale getirmektir.

İşte eğitsel oyunun bu amacını yerine getirebilmesi için gerçek bir oyun gibi öğrencileri eğlendirmesi gerekmektedir. Fakat bu eğlendirme konuyu etkin öğretme hedefinden daha fazla olmamalıdır ki öğrencinin dikkati dağılmasın. Aksi takdirde öğrenciler konudan çok oyuna önem verecektir ve bu istediğimiz bir özellik olmayacaktır.

2.5.2.Problem Çözme

Eğitsel bir oyunda olması gereken bir diğer özellik ise öğrencilere problem çözme yeterliliğine sahip olmasıdır. Burada problem derken neyi kastettiğimi açıklamam gerektiğini düşünüyorum. Problem derken öğretmenin anlattığı herhangi bir konunun daha iyi anlaşılması için olması gereken alıştırmaların görsel olarak eğitsel oyunda yer almasıdır. Bir konunun daha iyi anlaşılması için öğrencilerin konu hakkında uygulama yapmaları gerekmektedir.

2.5.3.Kritik Düşünme

Kritik-analitik düşünme, bir konuyu, sorunu ya da problemi alt başlıklarına ayırıştırıp tümünden gelimle ve her bir başlığı ayrı ayrı irdeleyip eleştirerek ve her biri arasındaki bağlantıları gerçekçi kanıtlarıyla ortaya koyarak, yani tüme varımla düşünmek ve değerlendirmektir.

Bu tanımdan da anlaşılacağı üzere kritik düşünme öğrencilere tüme varımla öğretmeyi hedeflemektedir. Eğitsel oyun bu özelliğe sahip olmalıdır ve konuyu alt başlıklarından tüm konuya olmak üzere ele almalıdır. Bu şekilde olması öğrencinin

kritik düşünme özelliğini kazanmasında yardımcı olacaktır.

2.5.4.Kavram Öğretimi

Eğitimde önemli olan konuyla ilgili ne var ne yok öğrenciye yüklemek ve hepsini öğrenmesini beklemek değildir. Yıllarca yapılan eğitim yanlışlarından biri de maalesef budur. Öğrenciyi boş bir defter olarak gören öğretmenlerimiz onu olanca güçleriyle işe yaramayan bilgiler dahil doldurmaya çalışmışlardır. Oysaki eğitim konuyla ilgili olan ana kavramları öğretmek, konunun önemli noktalarını vurgulamak ve konunun hayatımızda ne gibi faydaları olduğunu anlatmaktan geçer. İşte bu sebepten ötürü bir eğitim oyunu kavram öğretimi noktasında yeterli olmalıdır ve öğrenciye boş bilgiler yerine gerekli kavramları öğretmeyi hedeflemektedir.

2.5.5.Olgunlaşma

Bu alt başlığı açıklarken eğitsel oyunun iki özelliğini örnek olarak vereceğiz. İlk olarak probleme karşı strateji geliştirme özelliği çocuğun olgunlaşmasında çok büyük bir yeri vardır. Çocuk bu özelliğe sahip olurken olgunlaşmasına da büyük derecede katkı sağlamış olacaktır.

İkinci olarak eğitsel oyunlarda yer alan grup çalışmalarını verebiliriz. Bu faaliyetlerde çocuk paylaşmayı, insanlara iletişimi, ortak bir iş yapmayı öğrenecektir. Bu sayede olgunlaşmasına katkıda bulunacaktır.

2.5.6.Hedefe Yönelik Olma

Eğitsel oyun gerek içerik, gerekse bütün özellikleriyle beraber eğitim hedefine yönelik olmalıdır. Gereksiz şeyleri içermemeli, alıştırma, uygulamaları hedefe yönelik olmalıdır.

Eğitsel bir oyun öğretmenin öğretmek istediği hedefe tam manasıyla hizmet etmelidir. Eğer öğretmenin anlattığı noktalar farklı eğitsel oyun farklı olursa öğrencilerin öğrenmesine çok büyük zarar vermiş olur.

2.5.7.Bireysel ve Grup Çalışmalarına Uygunluk

Eğitsel bir oyun özellikle uygulamalarında bireysel ve grup çalışmalarına yönelik olmalıdır.

2.5.8.İçeriğe Uygunluk

Eğitsel oyun eğitimin içeriğine uygun olmalıdır. Özellikle bu yaş grubu öğrencilerde ne öğretilmesi hedeflenmiş ise içerik buna uygun olmalıdır. Fazla içeriklerle, gereksiz bilgilerle veya henüz öğrenmemesi gereken şeylerle muhatap olmamalıdır öğrenciler. Aksi takdirde öğrencilerin zihinleri karışabilir. Bu yüzden de eğitsel oyun faydalı olmaktan çok zararlı hale gelebilmektedir.

2.5.9.Öğrenci Seviyesine Uygun Kullanım

Eğitsel bir oyun hazırlarken öğrencinin seviyesi hangi, yaş grubuna hitap edeceği iyi düşünülmelidir. Öğrenci oyunu kullanırken zorlanmamalı, nerelerde ne yapacağını karıştırmamalıdır. Gerekirse oyunun belirli yerlerinde kullanıma ilişkin ipuçları konulabilir. En önemli nokta ise eğitsel oyunda mutlaka yardım kısmının olmasıdır.

2.6.Alıştırmaların Özellikleri

Eğitsel bir oyunda yer alan alıştırmalar (gerek alt konulara yönelik, gerekirse daha büyük alıştırmalar) zorluk bakımından aşırı veya çok basit olmamalıdır. Öğrenciler eğer çok zor alıştırmalarla karşılaşarlarsa konudan kopabilirler. Veya çok kolay uygulamalar da zihinsel faaliyetlere hitap etmeyebilir. Bir diğer özellik ise alıştırmaların cevaplarının mutlaka verilmesi gerekliliğidir. Ya da bir konunun hepsine yönelik bir oyunda oyunun mutlaka nasıl oynanması gerektiği en sonda öğretmen kontrolünde veya programın belirlediği yanlış yapma sayısına bağlı olarak verilmelidir.

Yazımızın en sonunda ise neden bahsettiğimizi açıklamak istiyoruz. Yazımız

boyunca oyunun öneminden, insanların özellikle de belirli yaş gruplarının oyundan ne kadar etkilendiğinden, buna paralel eğitsel oyunların da öğrencileri olumlu yönlerde etkileyip onları monoton bir öğretim döngüsünden kurtarıp hem daha zevkli hem daha etkin zihinsel faaliyetler içeren yepyeni bir öğretim için büyük bir katkı sağlayacağından bahsetmeye çalıştım. Bir eğitsel oyunda özellikle de ilköğretim çağı öğrencilerimiz için hazırlanan bir oyunun temel prensipleri neler olmalı açıklamaya çalıştık.

Bu yazımızı hazırlarken okuduğumuz dokümanlardan ve yararlandığımız kaynaklardan çıkardığımız sonuç ise:

Etkin bir öğretim için farklı yöntemleri öğrencilere sunmak mecburiyetindeyiz. Eğitimde önemli olanın düz yazıyı öğrencilere öğretmek değil onlara eğitim ve bilginin yanında kazanması gereken değerleri de aktarmamızdır. Aksi takdirde okul ve öğretmenlerin durumu sadece kitabı okuyan ve sıkıcı boş bir vazifeye bürünmüş bir varlıktan öteye gitmeyecektir. Bu açıdan farklı bir yöntem olan eğitsel oyunları yeri geldikçe derslerimizde kullanmamız, yeri geldikçe de biz ufak oyunları kendimiz bu kurallar altında hazırlayıp derslerimizde kullanmamız öğrencilerimiz için çok faydalı olacaktır.(<http://www.egitimsitesi.com>)

2.7. Oyun ve Oyun Kuramları

Oyun üzerinde araştırma yapan birçok bilim adamının anlaşmaya vardığı bir nokta vardır ki o da oyunu tanımlamanın zor olduğudur. Smith ve arkadaşları bazı araştırmacıların belirli bir etkinliğin oyun içerip içermediğini belirtmeden henüz oyunu tanımlama aşamasında vazgeçtiklerini belirtir.(Smith ve diğerleri,A.Ü E.B.F.D.,C:27, S.2.1994,s.975)

Herkesçe kabul edilen tek veya baskın bir tanımının olmaması nedeniyle oyun kavramını tanımlamaya çalışmak yerine anlamlarından yola çıkarak, nitelikleri hakkında açıklamalarda bulunmak daha yararlı olacaktır. Selçuk, kavramların başka terimler ve benzetmelerle anlatılabileceğini, onların insan hayatındaki tezahürlerine dikkat çekerek kast edilenin ifade edilebileceği kanısındadır. Ancak bu şekilde

kavramlar üzerinde anlaşma sağlanacaktır.(Selçuk,2000,s.11-20.)Smith ve arkadaşları da bir tanım yapmak için uğraşmaktansa, oyunu başka şeylerden ayırt etmeye yardımcı olacak, birbiriyle örtüşecek ölçütler üzerinde düşünmenin yararlı olacağını belirtmektedirler.(Smith ve diğerleri, , A.Ü E.B.F.D., C:27, S.2.1994.s.985)

2.8. Oyunun Önemi

Çocuğun hayatında oyuna gerektiği kadar yer verildiğinde yapılması Zorunlu olanların yansının yapılmış olduğu belirtilir. Oyunla hem beden hem ruh kendini ifade eder. Oyun İhtiyacı erken zamandan itibaren kendini hissettirir.(Bilgin,1991,s.146–147) Çocuk oyunla kendi güçlerini dener. Duygularını, yeteneklerini, becerilerini geliştirir. Kişiliklerini de kendilerinin ve başkalarının bulunduğu oyunlarla geliştirir. (Yavuzer,1998,s.170)Oyun vasıtasıyla kuşaklar arası kültürün aktarımı da söz konusudur. Roller ve oyuncaklar paylaşılırken çıkan çatışmaların işbirliği ve paylaşma ile nasıl çözülebileceği, yetişkinin oyunu kullanması ile halledilebilir. Toplumsal roller oyunda etkili ve anlaşılır derslere dönüşerek yetişkinin çocuğu ile bir şeyler paylaşmasına olanak sağlayabilir.(Oksal, 1999, s. 139–144)

Kurtuluş Savaşı dönemlerinde çocuk oyunları biraz daha farklı bir işlev görmüştür. Kâzım Karabekir (1882–1948) çocuklar için Şarkılı İbret adlı bir kitap yazmıştır. İçerisinde şiirler ve müzikli küçük tiyatro oyunları yer alır. K. Karabekir şehit çocuklarına bunları oynatmıştır.(Akyüz, 1997,s.282)

2.9. Oyunun Bireyin Gelişimine Olan Etkileri

Gelişim, bireyin nicelik ve nitelik yönünden belli seviyelere ulaşmasıdır. Nicelik yönünü, büyüme ve olgunlaşma oluştururken nitelik yönünü, hazır bulunuşluk ve öğrenme oluşturmaktadır.(Başaran, Tarihsiz, s.34)

Oyun, çocuğu eğlendiren, zevk veren bir faaliyet olmasının yanında onun bilişsel, duygusal, sosyal, bedensel ve dil gelişimlerine etki etmektedir. Oyunda çocukların farklı düşüncelerine, yaratıcılıklarının gelişmesine, sevinçlerini, hüznlerini göstermesine ve duygularının farkına varmasına, arkadaş grupları içinde

toplumsallaşıp, ahlaki ve sosyal kurallara uymasına, kas ve kuvvetin gelişmesine, ifade yeteneğinin ve kelime hazinesinin gelişmesine yardımcı olduğu düşünülmektedir.

2.10.Oyunun Duygusal Gelişime Etkileri

Birey oyun oynarken mutluluk, sevinç, acıma, korku, sevgi, sevilme, kin, nefret, güven duyma, bağımlılık, ayrılık, ölüm gibi duygusal tepkileri öğrenir. Yine oyunda bazı duygusal farklı tepkileri kontrol etmeyi öğrenir.(Mangır; Aktaş, 1993, s:26, s.14–18)Oyun, bireye hem dış hem de iç dünyadaki düşünce ve duygularla baş etmesini öğretir.(Artar,1999,s.118–122) Oyunda birey kendini ortaya koyar. İzleyenlere kendini tanıtır. Liderler, pısrıklar, mızıkçılar, geçirdiler, kavgacılar, tembeller, çalışanlar oyun yardımı ile tanınabilir.(Cömert, 1988,s.11)

2.11.Oyunun Sosyal Ve Dil Gelişimine Etkileri

Oyun yoluyla "ben" ve "başkası" kavramlarının farkına varan birey, yine oyun yoluyla vermeyi ve almayı öğrenir.(Yavuzer,1998,s.171)Oyunda başkaları ile yarışmayı, işbirliği kurmayı, başkaları için sorumluluklar yüklenmeyi, çalışmayı, hak savunmayı, başarılı olmayı öğrendikleri düşünülür.(Başaran, Tarihsiz. s.135)

2.12.Oyunun Sınıflandırılması

Arslan oyunu, amaçlarına göre ve vücut durumuna, oyundaki hareketlerin özelliğine göre şöyle gruplandırmıştır:(Arslan, 1977, s.24–30)

1.Şarkılı Oyunlar

a)Şarkılı Taklit Oyunları

b)Şarkılı Danslı Oyunlar

2.Koşu Oyunları

a)Yarışmalar

b)Stafet Oyunları

c)Yer bulma Oyunları

3.Kovalama-Yakalama Oyunları

4.Top Oyunları

a)Atma ve Tutma Yeteneğini Geliştiren Oyunlar

b)Tutmalı Top Oyunları

c)Atmalı Top Oyunları

d)Rakip Tarafa Top İadesi ile İlgili Oyunlar

5.Kuvvet ve Mücadele Oyunları

a) Çekme - İtme Oyunları

6.Dinlendirici - Boş Zaman Değerlendirici Oyunlar

7.Su İçinde Oynanan Küçük eğitsel oyunlar

8.Kış Oyunları

Yerleşme düzenine, oyuncu durumuna ve araçlara göre şöyle sınırlamıştır. (Arslan, 1977,s.23)

Yerleşme Düzenine Göre Oynanan Oyunlar: İlişkine oyunları, hat üzerinde oynananlar.

Oyuncu Durumuna Göre Oynanan Oyunlar: Eşli oyunlar, grup oyunları, takım oyunları.

Araçlara Göre Oynanan Oyunlar: Araçsız ve araçlı oyunlar. Oynanış şekillerine göre yapılan bir başka sınıflama şöyledir: (Özhan, 1990.s.9)

- a)Aşık Oyunları
- b)Değnek Oyunları Dilsiz, Şaşırtma, Şaka Oyunları
- c)Dramatik Nitelikteki Oyunlar
- d)Ezgili Oyunlar
- e)Koşma, Kovalama, Kopma Oyunları
- f)Saklama, Saklanma Oyunları
- g)Taş Oyunları
- h)Top Oyunları.

Poyraz, oyunları yapılarına, mekâna ve araç kullanma durumuna göre sınıflandırır.(Poyraz, 1999, s.49–54)

2.12.1. Öz Yapılarına Göre

- a)İşlevsel Oyunlar
- b)Süt ve Özerklik Dönemi
- c)Ben Oyunları
- d)Hayal Oyunları
- e)Küme Oyunları

2.12.2.Oynandığı Yere Göre

- a)Açık hava
- b)İçerde

c) Araçsız-Araçla: Araçla oynanma durumuna göre

Anaokulunda yer alan oyunların sınıflaması da Hareketli, Şarkılı, Sakin ve Parmak Oyunları olarak belirlenmiştir.(Kantarcıoğlu, 1998, s.109)And oyun sınıflamasında daha geniş bir perspektif kullanmıştır. Oyunu Karşılışmalı- Karşılışmasız olarak ikiye ayırır. Şu şekilde tasnif edilmiştir:(And, 1974.s.53–54)

A.Karşılışmalı

i) Yarışmalar:

1. Bireyler arasında - yüzme
2. Topluluklar, takımlar arasında- bayrak yarışı

ii)Oyunlar:

- 1.Çocuk oyunları -yalın oyunlar, koşmaca
 - a) Kaleyı almak, esir almak gibi
 - b) Elim üstünde gibi oyunlar
2. Kişisel çatışmalar- yumruk oyunu
3. Takım oyunları, özellikle topla oyunlar
4. Zihin oyunları - satranç gibi

B.Karşılışmasız

i) Arama

1. Fizik-balıkçılık, avlanma gibi
2. Zihinsel - fikir, sözcük bulmacaları gibi

ii) Merak okuma, bulmaca çözmeye

iii) Gezme bisiklet, yelken

iv) Yaratıcı

1. Madde kullanarak - el sanatları

2. Şiir, hikâye, tiyatro

v) Başkası yerine - okuma, film, düş kurmak

vi) Yansılama

1. Dogmaca oyunları gibi

2. Dilsiz oyunları gibi

3. Bilinen hikâyeleri canlandırma

4. Halk türküsü ve dramatik oyunlar

5. Mimik oyunları

vii) Edinmek-Koleksiyon merakı

viii) Toplumsal, dernek- dost toplantıları, danslı eğlenciler

1. Müzik-dinleme, katılma, besteleme

2. Güzel sanatlar

3. Din-ritüel ve tapınım

4. Doğayı beğenme, doğadan tat alma

5. Dramatik - törenler, mason ritüeli

6. Tartımlı oyun - türkülü oyun.

And, Boratov'un sınıflamasını da verir. Bu kendisinin sınıflamasına nazaran biraz daha sınırlıdır: (And, 1974,s.65)

A.Yalnız çocuklara özgü oyunlar:

1-Büyüklerin küçükler için çıkardığı oyunlar

2-Çocukların söz oyunları

3-Takım halinde, danslı, türkülü oyunlar, taklit oyunları.

B.Talih, kumar, fal, niyet oyunları, büyüklük ve törelilik oyunları

Talih oyunları

1-Kumar oyunları

2-Niyet ve fal oyunları

3-Törelilik ve büyüklük oyunları

C.Beceri ve güç oyunları

1-Asıl beceri oyunları

2-Atmalı beceri oyunları

3-Jimnastikli ve ritmik oyunlar

4-Asıl güç oyunları

5-Güç ve beceri karmaşıklı oyunlar

D.Zekâ Oyunları

1-Aldatmaca, yutturmaca oyunları

2-Bellek gücü, düşünce çevikliği, sezinleme oyunları

3-Saklamaca ve saklambaç oyunları

4-Çizgili oyunlar

5-Taşlı oyunlar

6-Başkaca zeka oyunlar

E. Katılımlı Oyunlar

1-Katılımlı oyunlar

2-Oyuncaklar

2.13.Oyunun Kullanım Alanları

Oyunun çok fazla alanda yer aldığı ve değişik alanlarda kullanıldığı biliniyor. Bunlar tespit edildiği kadarıyla, antropoloji, folklor, askeriye, iş ve endüstri, ekonomi, dil bilimi, ruh bilimi, gösterim bilimi, dinler tarihi, hukuk, felsefe ve eğitimidir. (Aral, ;Gülen; Şenay; Serap, 2000.s.58–59)

Antropologlar; kültür değişmelerini, yayılmasını, göçlerin incelenmesini oyunlar yoluyla yapabilmektedirler.

Dilciler de türküler, tekerlemeler vb. vasıtasıyla eski dilleri çözümede kullanılmaktadırlar Eski dinleri, dilleri, inançları ve ritüelleri incelemek için de oyunu kullanılmaktalar. Ruh bilimciler, kişide görülen önemli uyumsuzlukları, önleme, tanılama ve iyileştirme için kullanılmaktalar. (And,1974 s.38–39)

Oyunun kullanım alanlarından hepsini açıklamak bu çalışmanın sınırlarını aşacağından sadece eğitimde oyunun kullanılmasını açıklamak yeterli olacaktır.

2.14. Oyunun Eğitimde Kullanılması

Çocuk hakları evrensel bildirgesinde çocuğun oyun hakkı ile ilgili madde vardır. Bildirgenin 31 maddesinde "Taraflar devletler çocuğun dinlenme, boş zaman değerlendirme, oynama ve yaşına uygun eğlence (etkinliklerinde) bulunma ve kültürel ve sanatsal yaşama serbestçe katılma hakkını tanırlar.(Çelen,1999,s.126)İfadeleri yer almaktadır. Oyunun bu önemi bireylerin eğitiminde de tespit edilmiştir. Çocuklar oyun vasıtasıyla çevreyi tanırlar, topluma uyum sağlarlar ve yaratma yetenek ve becerileri kazanırlar. Yetişkinler de oyun vasıtasıyla eğitime olanağına sahip olurlar.(Yılmaz, 1990.s.16)

Oyunun aynı zamanda bir öğrenme ortamı olduğu kabul edilmektedir(Sungur,

2001.s.192)Oyun öğrenme aracı olarak kullanıldığında öğrenmenin daha yüksek olacağı söylenmektedir.(Başaran,Tarihsiz.s.79)Öğrenciler, oyun bulunduğu konuyla daha fazla ilgilenmekte daha çok öğrenmektedirler. Bu yolla öğrendiklerinin de hafızada daha fazla kalacağı düşünülmektedir Eleştirel düşünme, karar verme yetenekleri geliştirilmekte, davranışlarda olumlu yönde gelişme görüldüğü belirtilmektedir.(And, 1974 s.50–51)

Oyunun bir öğretim aracı olarak görülmesi sebebiyle oyun haline getirilmiş eğitim durumlarıyla da birçok konu daha az zorlanarak ve daha kolay öğretileceği düşüncesi doğmuştur. Oyun bir ders aracı olarak görülmüştür.(Aral; Baran, ;Bulut, ;Çimen, 2000, s.50)

Özellikle anaokulları ve ilkokullar da oyunla eğitimin yararı tartışılmamaktadır. Oyun çağında olan çocukların 3 ile 10 dakika arasında ancak dikkatlerini tutabildikleri belirlenmiştir. Oyun yoluyla bu sürenin bu dönemlerde iki, üç katına çıkartılacağı düşünülmektedir.(Özhan,1990.s.6)Bunun tersini de düşünenler muhakkak mevcuttur. Oyunun gereksiz olduğunu, okul dışında tutulması gerektiğini savunanlar da vardır. Eğitim programında oyuna yer verildiğinde öğrenmeye zaman kalmayacağını zannetmektedirler.(Sungur, İstanbul, 2001,s.81) Anlaşılan odur ki, oyun ve öğrenme ayrı iki unsur olarak düşünülmüştür. Yapılan bir araştırmada 170 veli denek olarak kullanılmıştır. Bunlardan 134 veli oyun, öğrenme ile birleştirilmeden 27 veli oyunun öğrenmeden farklı olduğu düşüncesindedir. 8 veli ise oyun ve öğrenmenin aynı olduğu kanısındadır. Büyük bir çoğunluğun dolaylı olarak oyunun öğrenmeden farklı olduğuna ilişkin geleneksel düşünceleri yansıttığı belirlenmiştir.(Oksal, 1999, s 140)

TC. Milli Eğitim Bakanlığınca hazırlanan eğitim programında okul öncesi kurumlarda oyunun önemli bir fonksiyonu olduğu belirtilmiştir.(Demir, 1999, s. 109)Okul öncesi dönemde ders biçimi oyundur. Etkinliklerde çocuklara sunulan görevler ve çözmeleri gerekenler oyun olarak verilir. Öğrenme oyun etkinliği sayesinde gerçekleşir.(Yılmaz, 1990.s17)

İlköğretim okulu programında oyun etkinliklerini kapsayan beden eğitimi dersine yer verilmektedir. İlköğretim I.kademesinde haftada ikişer saat, II. kademesinde birer saat olarak düzenlenmiştir. Derse ilköğretim birinci sınıftan itibaren yer verilmektedir.(Gökçe, 1999.s.37)

Beden eğitimi dersinde öğrenciler beden eğitimi ile ilgili faaliyetlerin temel becerilerini kazanması amaçlanır. Bu faaliyetler arasında öğrencinin oyunla ilgili beceri ve yetenekleri en iyi şekilde geliştirilmeye çalışılır. Boş zamanlarını kendilerine ve topluma yararlı oyunlarla, gezi, eğlence ile değerlendirmeleri ve milli - mahalli oyunlara katılması beklenir.(Çaparca;Sümer,1997.s.18)İlköğretim öğretmenlerinin oyunu sınıf yönetiminde yeterince kullanamadıkları yapılan bir araştırmada belirlenmiştir. Sınıf yönetimi alanında en az sahip oldukları üç yeterlik, "Çocukların hareket ihtiyaçlarını giderebilecek oyun etkinliklerine yer verme", "sınıf içi etkinliklerde konuya uygun olarak işbirliğine dayalı, bireysel çalışmalara ve grup çalışmalarına yer verme" ve "sınıf içinde tüm öğrencilerin sürece katılımını sağlayacak etkili bir iletişim ortamı oluşturma" olarak belirlenmiştir. (Gökçe,1999,s.145–146)İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin derste oyunu kullanma ile ilgili yeterliklerini tespit eden bir çalışmaya rastlanmadığından bu konuda yorum yapılamamaktadır. Tespitlerden belirlendiğine göre oyunu kullanan öğretmenlerimizin bile oyunu etkinlikle kullanamadıkları görülmüştür. Ders ortamında öğretmenlerin belirlenen amaçlar doğrultusunda oyunu etkinlikle kullanabilmeleri için yeterlilikleri artırılabilir.

2.15.Yöntem Seçimini Kılavuzlayan İlkeler

Din kültürü ve ahlâk bilgisi öğretmenleri, derslerini işlemeden (önce şu soruları sormalıdır:

Yöntemi yeterince tanıyor muyum? Öğretmenler, kullanacakları yöntemi açıkça tanıyabilmeli, ne olduğunu, temelindeki ilkeleri ve kuralları açıkça bilmelidirler. Bir yöntem ancak bundan sonra seçilebilir ve uygulanabilir.(Bilgin; Selçuk,1995,s.117–118)

Yöntem anlatacağım konuya uygun mudur? Öğretmen yöntemi konuya göre

seçmelidir. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde uygulanan yöntem ve tekniklerle ilgili yapılan bazı araştırma sonuçlarına baktığımızda, öğretmenlerin genellikle anlatım yöntemini kullandıklarını görmekteyiz. Öğretmenler anlatma yöntemini tercih etmelerinin sebebini konulara özelliğine bağlamakta öğrencilerin gözüyle görüp eliyle tutamayacağı soyut konuların öğretiminde birinci derecede yararlı yolun anlatma olduğunu ifade etmektedirler.(Bilgin; Selçuk, 1995,s.118)

Kullanacağım yöntem, öğrenciye uygun mudur? Din öğretiminin hasarısı için çocukların ve gençlerin din ve ahlâk açısından içinde buldukları gelişme basamaklarının tanınması gereklidir. Öğrencinin kendine özgü gelişim biçimi, ilgi ve ihtiyaçları göz önünde bulundurulmalıdır. (Bilgin; Selçuk, 1995,s.118)

Kullanacağım yöntem hangi amaçlara hizmet edecektir? Öğretmenin yöntem seçimini kolaylaştıracak önemli faktör, dersin veya öğretim konusunun özel amaçlarıdır. Öğretmen, amaçlarını formüle edebilirse, öğretim sonunda öğrencide geliştirilmek istenen hedef davranışları tanımlayabilirse, bu hedef ve davranışları gerçekleştirebilecek yani öğrenciye kazandırabilecek öğrenme yöntemleri seçilebilir. Hedeflenen davranışlar öğrenciye bilgi vermek, tutum, davranış kazandırmak gibi boyutlarda toplanabilir. Öğrenciye kavramlar, olgular, ilkeler, kurallar hakkında bilgi verilecekse düz anlatım işe koşulabilir(Bilgin; Selçuk, 1995,s.119)

Yöntemi, nasıl uygulayabilirim? Günümüzde artık öğretmen ders anlatan sınav yapan ve not veren biri değildir. Öğretmen bilgi aktarmakla beraber, öğrencilerini çevrede bulunan çeşitli kaynaklardan yararlanmaya yönetebilmelidir. Bu da öğretmenin değişik yöntemleri uygulayabilmesi ile mümkündür. (Bilgin; Selçuk, 1995,s.119)

2.16. Eğitsel Oyun tekniğinin kullanımı

Pehlivan, Orlich ve arkadaşlarına göre, sınıf içerisinde uygulanacak oyunda dikkat edilmesi gereken ilkeleri belirtmiştir. Bu ilkeler eğitsel oyunları uygulayacak olanlara fikir vereceğinden burada sunulması önemlidir. İlkeler şunlardır:(Pehlivan, 1997.s.27)

2.16.1.Öncesinde Uyulması Gereken İlkeler

1.Uygulanacak oyun seçilmelidir.

a.Dersin hedefleri göz önünde bulundurulur.

b.öğrenci ihtiyaçları belirlenir.

c.Mantığı gözden geçirilir.

d.Oyunun şekli belirlenir.

2.Oyunun hedefleri hazırlanmalıdır,

a. Oyunun konusu seçilir.

b Oyunun alanı belirlenir.

c.Oyunun hedefleri ayrıntılı olarak belirlenir.

d.Özel hedefler tespit edilir.

3. Oyunla ilgili veriler toplanmalıdır.

a.İhtiyaç duyulacak veriler belirlenir.

b.Veri kaynakları belirlenir.

c.Veriler örgütlenir.

d.Uygulanabilecek modeller araştırılır.

2.16.2. Oyunun Uygulanışında Uyulması Gereken İlkeler

1.Bir oyun modeli desenlenmelidir.

a.Oyuncular belirlenir.

b.Oyuncuların amaçları belirlenir.

c.Oyuncuların kaynakları belirlenir.

d.Oyuncu etkileşimleri belirlenir.

2.Oyun materyalleri geliştirilmelidir.

a.Senaryo yazılır.

b.Roller iyileştirilir.

c.Oyun yönelimleri hazırlanır.

d.Yardımcı materyaller belirlenir.

3.Oyun oynanır.

a.Oyun mantığı kontrol edilir.

b.Materyaller gözden geçirilir.

c.Oyuncular yöneltilir.

d.Oyun oynanır.

4.Oyun değerlendirilir.

a.Oyun sonrası analizler hazırlanır.

b.Bantlar gözden geçirilir.

c.Oyunun hedefleri test edilir.

d.Oyun yeniden desenlenir.

Oyunu uygularken dikkat edilecek noktaları Sönmez şöyle sıralamaktadır.(Sönmez, 1990, s.245)

1.Oyun, öğrencilere hedef davranışları kazandıracak nitelikte olmalıdır.

2.Oyun, öğrencilerin yaşına, cinsiyetine ve genel ahlak ilkelerine uygun olmalıdır.

3.Oyun, sınıf ortamında uygulanacak nitelikte olmalıdır.

4.Oyun, öğrenciler tarafından anlaşılır ve uygulanabilir biçimde olmalıdır.

5.Oyunun uygulanması fazla süre almamalıdır.

6.Oyun, öğrencilerin istenmedik davranışlar kazanmalarına yol açmamalıdır.

7.Oyun, öğrencilerin hayatını tehlikeye atmamalıdır, yaralanma ve sakatlanmalara neden olmamalıdır.

8.Oyunun, öğretici, eğitici yönü ağır basmalıdır. Aynı zamanda öğrencilerin eğlenmesini, zevk almasını sağlamalıdır.

Öğretmenin görevi öğrencilerden daha fazladır. Oyunun seçimi, önceden yapılması gereken hazırlıklar, yer ve zaman tespiti gibi birçok görev öğretmene aittir. Oyun esnasında öğretmen her zamanki gibi rehber, danışılan ve kılavuzlayan konumdadır. Bu teknikle öğrenciler aktif hale gelir ya da öğretmen tarafından getirilmeye çalışılır. Gerektiğinde öğretmen oyunda yer alır, eşsiz kalan öğrencilere eşlik eder fakat bu diğer öğrencilerin pasif kalması şeklinde olmamalıdır.

2.17. Eğitsel Oyun Tekniğinin Üstün Yönleri ve Sınırlılıkları

2.17.1.Eğitsel Oyun Tekniğinin Üstün Yönleri

Eğitsel oyunların üstün yönleri maddeler halinde sıralanacak olunursa:

1.Oyun basit olduğu takdirde öğrencilerde kendilerine güven oluşturur

2.Oyunlar vasıtasıyla öğrencilerin kurallara uyması ve bunlara uymaktan zevk almaları sağlanır.

3.Öğrencilerin duygusal gereksinimlerini doyumalarına yardımcı olur. Gergin çocukların gevşemesine, sinirli olan çocukların sakinleşmesine etki eder.

4.Öğrenciler oyun sayesinde bizzat yapan ve rol oynayan kişi durumundadırlar. Fiziksel boyutta etkin durumdadır.

5.Oyun sayesinde öğrenciler zihinsel etkinliklere dâhil edilir. Düşünme, karar verme, eleştirme, problem çözme süreçlerinde etkindirler.

- 6.Bu teknik sayesinde oyun oynama güdüsü tatmin edilir.
 - 7.Bu teknik sayesinde konular ilgi çekici, zevk verici hale dönüştürülür.
 - 8.Öğrencilerin birden fazla duyu organına hitap edilir.
 - 9.Daha önce öğrendiklerini (bilgi beceri ve yeteneklerin) kullanmaları sağlanır.
 - 10.Yeni ğrenileceklerin daha kolay ve anlamlı olmasına etki eder.
 - 11.Öğrencilerin ğretme-öğrenme sürecinde aktif olmasını sağlar.
 - 12.ğrenilenlerin kalıcı olmasına, hatırlanmasına yardımcı olur.
 - 13.Öğrencilerin bilişsel, duyusal ve psiko-motor öğrenmelerinin düzeyini ölçmede kullanılır.
 - 14.Öğrencilerin empati kurmalarına yardımcı olur.
 - 15.Öğrenciler arasındaki iletişimi sağladığı gibi aralarında olumlu duyguların oluşmasına etki eder.
 - 16.Öğretmen-ğrenci iletişimini kolaylaştırır.
 - 17.Dili etkili kullanmalarına olanak sağlar.
 - 18.Duygu ve dncelerin anlatımını kolaylaştırır ve özendirir.
 - 19.Eğitim programlarında canlandırılması mümkün olmayan pek çok konuların sınıfla sunulmasına olanak verir.
- Belirtilen bütün bu üstün ynlerin hepsini bir oyunda bulmak mümkün olmasa da genel olarak farklı oyunların bu özellikleri sağladığı ifade edilebilir(Sel, 1988,s.5)

2.17.2. Eğitsel Oyun Tekniğinin Sınırlılıkları

Eğitsel oyunların sınırlılıkları aşağıdaki gibi sıralanabilir.(Demirel, 1999,s.123)

- 1.Bu tekniğin uygulanışı diğer tekniklere göre daha çok dikkat, yaratıcılık, hayal gücü, espri yeteneği ve sentez gücü gerektirmektedir.

- 2.Oyunun ne öğrettiğini ölçmek üzere ölçütler geliştirmek belli bir eğitimi gerektirir.
- 3.Oyunlar rekabet ortamına dönüşerek "kim kazanacak" düşüncesinin hâkim olmasına etki edebilir.
- 4.Ortaya çıkabilecek olan yarışma düşüncesi yavaş öğrenen çocukları etkileyebilir.
- 5.Öğrencilerin oyunu anlamaması, oyunun onların ilgisini çekmemesi ya da seviyelerine uygun olmaması durumunda beklenen katılım sağlanamayabilir.
- 6.Çekingen öğrencilerin oyuna katılması bazen zaman alabilir.
- 7.Öğretmenlerin bu tekniği başarılı bir şekilde uygulayabilmesi diğer tekniklerde olduğu gibi dikkatli ve titiz bir hazırlık yapmalarını gerektirmektedir.
- 8.Oyunların uygulanması, süreyi dikkatli kullanmayı gerektirdiğinden derste kullanımı sıkıntı yaratabilir.
- 9.Kalabalık sınıflarda bazı eğitsel oyunları uygulamak zor olabilir.

2.1.18.Atatürk'ün Eğitim ve Din Eğitimi İle İlgili Görüşleri

Atatürk yeni Türkiye cumhuriyetinin fikir önderi ve çağdaşlaşmanın lideri olduğu için, onun eğitim ve din eğitimi ile ilgili görüşleri bilinmelidir. Atatürk 1 Mart 1922 de TBMM'nin açış konuşmasında temel eğitimdeki din öğretimine şöyle değinmiştir.

Hükümetin en feyizli ve en mükemmel ve en mühim vazifesi maarif umurudur. Bu umurda muvaffak olabilmek için, öyle bir program takip etmeye mecburuz ki, o program milletimizin bugünkü haliyle, içtimaı, hayati, ihtiyacı ile muhitin şeraiti ile ve asrın icabatı ile tamamen münasip mütevakif olsun... Bu memleketin sahibi ve heyeti içti maiyetimizin unsuru esasisi köylüdür. Teferruata girmekten ictinaben bu fikrimi birkaç kelimeyle tavzih için diyebilirim ki, aleliltlak umum köylüye okumak, yazmak, vatan ve milletini, dinini, dünyasını tanıtacak kadar, coğrafi, tarihi, dini ve ahlaki malumat vermek ve amali erbaayı öğretmek maarif programımızın ilk hedefidir. Bu hedefe vusul, tarihi maarifimizde mukaddes bir merhale teşkil edecektir.(Bilgin, 1995,s.74)

2.19.Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Derslerinde Kullanılan Eğitsel Oyunlar

Ezber oyunları, yazı oyunları, tartışma oyunları, drama oyunları, rol oyunları, iletişim oyunlarıdır.(Zengin, 2002,s.65)

2.19.1.Ezber Oyunları

Ezber oyunları özellikle sûrelerin ezberlenmesinde ve onların kontrolünde kullanılabilen oyunlardır. Bu oyunlar bazı kuralların ya da özelliklerin ezberlenmesinde de kullanılabilir. Ezberlenen sûrenin oyun yoluyla tekrar edilmesine ve kalıcılığının arttırılmasına uygundur. Bu yolla öğrencilerin ezberlemekten kaçınmaları engellenebilir ve ezberleme zevkli bir hale dönüştürülebilir. Bu oyunlar, sadece belli şeylerin uzun süreli belleğe yerleşmesinde etkili olduğundan, üst düzey öğrenmelerde kullanılmaz.

2.19.1.1.Top Kimde Oyunu

Bu oyun Özhan tarafından "şarkılı oyun" olarak adlandırılır. Oyuna katılanlar İlişkiye oluşturacak şekilde otururlar. Ellerinde küçük bir topu geçirmeye başlarlar. Top geçirilirken hep birlikte şarkı söylenir. Şarkı bittiğinde top hangi oyuncunun elinde kalmışsa oyuncu ceza olarak bir tekerleme söyler. Eğer belli bir sürede tekerlemeyi hatırlayıp söyleyemezse oyundan çıkar. Söylerse oyuna devam eder sonra bir başka şarkı söylenerek oyuna devam edilir.(Özhan, 1990.s.126)

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde bu oyun kullanılacak olursa:

Uygunluk: Oyun, bilişsel öğrenme için uygundur. Surelerin ezberlenmesi ve tekrarı için kullanılabilir.

Yaş: İlköğretim çağı çocukların hepsine uygundur.

Süre: Sınıf ortamına göre değişebilir.

Hedef Davranış: Maun suresini ezbere okur.

Uygulanış: Bu oyun 7. sınıf 2. ünite de geçen Maun sûresinde kullanılır. Oyun, bahçede ya da spor salonunda uygulanabilir. Oyuncular el ele tutuşarak bir İlişkiye oluşturur ve otururlar. Küçük bir top elden ele dolaştırılır. Top dolaşırken herkes

ezberledikleri sûreyi birlikte yüksek sesle okumaya başlarlar. Sûrenin okunması bittiğinde top kimin elinde kaldıysa o, sûreyi baştan sonuna kadar okur. Okuyamayan öğrenciden puan kırılır. Bir arkadaşından yardım almasına izin verilir. Öğrenci okuduktan sonra top tekrar elden ele dolaştırılmaya devam eder.

Ayrıntı: Öğrencilerin halkadan çıkarılmamasına özen gösterilmelidir. Sûreyi okurken takılan öğrencilere öğretmen yardım etmelidir. Öğrenciler okumaya teşvik edilmelidir

Varyant: Oyun, top yerine bir başka nesne ile de oynanabilir. Öğrenciler halkaya arkalarını dönerek de oturabilir. Böylece topun gezmesi ve sûreyi okuyan görülmemiş olacağından, öğrencilerde merak uyanabilir. Bütün bir sınıf grup olabileceği gibi 6-8 kişilik gruplarda oluşturulabilir.

Örnek uygulanış şöyle olabilir:

Öğretmen: Sûreyi okumak için İlişkiye oluşturup oturalım. Ben topu size vererek oyunu başlatacağım. Herkes o anda Maun sûresini okumaya başlasın.

Öğrenciler: Era eytellezî yükezzibü biddin, Fezâlikellezî yedu'ul yetîm, Velâ yehuddu alâ taâmil miskin, Feveylun lilmusallîn, Ellezînehüm an salâtihim sâhün, Ellezînehüm yurâûne ve yemneûnel mâûn.

Öğretmen: Top kimin elinde kaldı?

İlker: Bende öğretmenim, ben okuyacağım.

Öğretmen: Hadi oku bakalım.

İlker: Era eytellezî yükezzibü biddin, Fezâlikellezî yedu'ul yetîm, Velâ yehuddu alâ taâmil miskin, Feveylun lilmusallîn, Ellezînehüm an salâtihim sâhün, Ellezînehüm yurâûne ve yemneûnel mâûn.

Öğretmen: Oyunumuza devam edelim. İlker topu gezdirmeye devam edelim. Bakalım top şimdi kimin elinde kalacak.

Öğrenciler okumaya devam eder.

Hacer: Top benim elimde kaldı. Ben okuyacağım. Era eytellezî yükezzibü biddin... devamı nasıldı?

Öğretmen: Şaşırdıysan senden puan kırılım. Arkadaşından yardım alarak devam edebilirsin.

Hacer: Tamam öğretmenim. Selin devamı nasıldı?(Zengin, 2002,s.67.68)

2.19.2.Tartışma oyunları

2.19.2.1.Altı Şapkalı Düşünme

Bu oyun problem çözme etkinliği olarak bilinir. Gürkan ve Gözütok, bu etkinliği düşünce ve önerilerin belirli bir düzen içerisinde sunulmasına ve sistemleştirmesine yardımcı olduğu düşüncesindedir. Şapkalar düşüncelerin ayrıştırılması için kullanılan birer sembol olup, şapka rengi değiştikçe rengin simgelediği düşüncelerin düzen içinde belirtilmesi istenir. Şapkaların simgeledikleri düşünce şekilleri şöyledir:

Beyaz Şapka: (Tarafsız Şapka): Düşüncelerini net bilgilere, sayısal ispatlarla sunmaya çalışır.

Kırmızı Şapka (Duygusal Şapka): Heyecanlı, agresif, kontrolsüz, hızlı ve hisleriyle davranır.

Siyah Şapka (Kötümser Şapka): Olumsuz düşünür, negatif yönleri düşünerek tedbir alır.

Mavi Şapka (Değerlendiren Şapka): Kontrol edip soğukkanlılıkla durumdan sonuç çıkarmaya çalışır.

Sarı Şapka: (İyimser Şapka): Avantaj yaratır, iyi niyetli düşünceler belirtir.

Yeşil Şapka (Yaratıcılık Şapkası): Yenilikçi, üretken girişken, farklı düşünceler üretir.

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde uygulaması ise:

Uygunluk: Bilişsel öğrenmeler için uygundur. Öğrencilerin bir konuyla ilgili farklı düşünceleri görmelerine ve problemi çözmelerine olanak sağlar. Yalan Söylemek ve Hile Yapmak, Gıybet ve İftira, Hırsızlık, Kıskançlık, Alay Etme ve benzeri konularda uygulanabilir.

Yaş: 13–14 Yaşından itibaren uygulanabilir.

Süre: 15–20 Dakika.

Hedef Davranış: İftiranın bireysel ve toplumsal zararlarını değerlendirir.

Uygulanış: Oyun 6. sınıf 5. ünite "Kıskançlıktan Yalan ve İftiradan Kaçınırım" konusunda oynanır, öğrencilere 6. sınıf Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim kılavuz'un da yer alan konuyla ilgili 'iftira' hikâyesi okunur. Bu hikâyeden yola çıkarak öğrencilerin kırmızı, beyaz, sarı, mavi, yeşil, siyah şapka yardımıyla iftiranın bireysel

ve toplumsal zararlarını tartışması istenir. Her renge uygun şapka renkli kartonlardan kesilerek hazırlanır ve ip yardımıyla da takmaları sağlanır. Öğrenciler şapkaların simgelediği düşünceleri ifade ettiklerinde başka bir arkadaşının şapkayı takmasına fırsat verebilir. İkna olduklarında şapkayı değiştirebilirler.

Ayrıntı: Öğrencilerden birisi düşüncesini açıklarken diğerleri dinlemelidir. İzleyici konumunda olan öğrencilerin de sessiz olmaları ve her hangi bir tepki göstermemeleri sağlanmalıdır.

Varyant: Öğrenciler belli bir süre tartıştıktan sonra başka bir grup tartışmaya devam edebileceği gibi isteyen öğrenci tartışmadan ayrılıp dönüşümlü olarak başka öğrencilerin de tartışma da fikir belirtmelerine imkân sağlanabilir.

Oyunun örnek uygulaması şöyle olabilir:

Öğretmen: Hikâyeyi dinlediniz. Şimdi hikâyeden yola çıkarak, iftiranın bireysel ve toplumsal zararlarını değerlendirelim. Şapkalarımız hazır. Hangi şapkanın nasıl düşündüğünü biliyorsunuz. Ona göre seçebilirsiniz.

Kırmızı Şapka: İftira etmek çok kötü bir davranıştır. Neredeyse insanın hayatını karartabilecek sonuçlar doğurur. Hikâyedeki Mehmet'te iftira yüzünden hapse girecekti.

Sarı Şapka: Hikâyede Mehmet, yakıştırılan suçtan kurtulmayı başarmıştır. İnsanların doğruyu araştırması ile olumsuz yakıştırmalardan kurtulmak mümkün olabilir.

Beyaz Şapka: Mehmet, haksız yere on beş yıl hapse mahkûm edilmişti. Onun gibi haksız yere mahkûm edilen birçok insan vardır.

Siyah Şapka: Mehmet, insanların iftiralarına imkân vermemeliydi. Bazen bir kişinin yakıştırdığı bir suça bütün bir toplum da inanıyor ve onunla birlikte suçluyor.

Mavi Şapka: Bazen toplumların da iftiraya inanıp başka insanları suçlaması mümkün olabiliyor. Önemli olan insanın iftiralara fırsat vermemesidir. Yine de böyle bir şey oluyorsa, herhalde toplum olarak bildirilen bir habere inanmadan önce araştırmak gerekir. Sonra bir insan haksız yere zarar göreceği gibi bir topluluk da yanlış yere şahitlik edebilir.

Yeşil Şapka: Mehmet, Ayşe Ana'ya yardım etmek istemiştir. İnsanlarla ilişkilerimizde hele de iyi tanımiyorsak olumsuz şekilde etkilenebiliriz. Çok iyi tanımadığımız insanların evine giderken ya da onlara yardım ederken yanımıza başka bir arkadaşımızın olması, belki doğacak kötü şeyleri engelleyebilir. Ali, Gürdal'ın suçuna ortak

olmasaydı ve gerçeği açıklasaydı karşılığını maddi ve manevi alabilirdi
Hikâye etrafıca incelenince ve hedef davranışa ulaşılmca son verilir. Öğretmen tartışmanın sonunda ağırlıklı olarak yeşil şapkanın ürettiği fikirler üzerinde durur, bunları tekrar sınıfla paylaşır.(Zengin, 2002,s.85–89)

2.19.3.Yazı Oyunları

2.19.3.1.Hayalin Serbest İşlemesi

Oyunun orijinali şöyledir:

Öğrenciler ikili grup oluştururlar ve bir hikâye yazarlar. Hikâyede her şeye yer verilebilir fakat aşağıda yer alan kelimeler mutlaka kullanılmalıdır:

1.Fred ve onun arkadaşları

2.Keşif seyahati

3.Büyük okyanus

4.İsyan

5.Kaçma

6.Kaplan

7.Altın hazine

8.Yılan

9.Mağara

10.Güzel bir kazanç ya da hüznü bir son.

Sonuçta hikâyeler okunur.

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde bu oyuna yer verilirse:

Uygunluk: Oyun, bilişsel öğrenmeler için uygundur. Öğrencilerin yaratıcılıklarını geliştiren bu oyun onların öğrenmelerini ölçmede kullanılabilir. Genellikle her konuda uygulanabilir

Yaş: ilköğretim çağı çocuklarına uygundur.

Süre: Oyun ödev olarak verildiğinde okunması için bazı öğrenciler kura yoluyla belirlenir.5–10 dakika okunması için ayrılabilir. Oyuna dersin özetleme ya da değerlendirme bölümünde yer verildiğinde de öğrencilerin yazmaları için daha fazla süre gerekir.

Hedef davranış: dostluk ve kardeşliğin barışla ilişkisini bir hikâye ile açıklar.

Uygulanış: oyun,6.sınıf 5.ünite ‘dostluk ve kardeşlik konusunda uygulanabilir. Öğrenciler ikili grup olurlar. Ve aşağıda geçen kelimelere yer vererek bir hikâye yazarlar.

Fatma ve arkadaşları

Melek, Eren ve arkadaşları

Kardeşlik

Piknik

Top oynama

Kavga

Haksızlık

Barış

Küsmeye

Mutlu son ya da hüzünlü ayrılık

Öğrenciler 100–125 kelimelik ufak hikâyelerini başka gruplarla değiştirirler. Çeşitli yöntemler kullanarak bazı hikâyeler okunur ve üzerinde konuşulur.

Ayrıntı: şayet oyun ödev olarak verildiyse o zaman öğretmen bütün hikâyeleri toplayıp okumalı ve değerlendirmelidir.

Varyant: Bu oyun ayet ve hadislerin anlaşılmasında ya da surelerin ana fikrinin kavratılmasında kullanıldığında öğrencilere ayet ve hadislerde ya da surede geçen bazı kelimeler verilerek bunlara dayalı hikâye yazmaları istenir.

Örnek uygulananış şöyle olabilir:

Öğretmen ikili gruplar halinde bir oyun oynayacağız. Dostluk ve kardeşlik üzerinde durduk sizden dostluk ve kardeşliğin barışla ilişkisini bir hikâye ile açıklamanızı istiyorum.100–125 kelimelik bir hikâye yazmanız için 10 dakikanız var. şu kelimeler mutlaka hikayenizde geçmelidir: Fatma Melek, Eren ve arkadaşları kardeşlik, piknik, top oynama, kavga, haksızlık, barış, küsmeye, mutlu son ya da hüzünlü ayrılık.

Öğrenciler: Yazdık öğretmenim.

Öğretmen: Kura yoluyla bir grup seçelim bize hikâyelerini okusun. Hakan ve Öncü grubu

Hakan: Bir Tatil gününde hava çok güzel olduğu için çocuklar parkın bahçesinde piknik yapmak isterler. Fatma, arkadaşları ile birlikte müsait bir alanda oynayıp

eğlenirler. Tam onlar oynarken, Melek, Eren ve onun arkadaşları gelir. Onlarda orada top oynamak istediklerini söylerler. Fatma'ların orada top oynamasını istemezler. Birden bir kavga çıkar. Melek, Eren ve arkadaşları top oynamanın kendilerinin hakları olduğunu ve kendilerine haksızlık yapıldığını söylerler. Kavga sonunda her iki grupta birbirine küser. Artık kimse oyun oynayamaz. Parkın bekçisi çocukların kavgasını görür ve gelir. Onlara kardeşçe davrandıkları takdirde barış içinde herkesin mutlu olacağını ve dost olmayı denediklerinde hep birlikte aynı yerde top oynayabileceklerini öğütler. Çocuklar bekçinin sözüne uyar ve mutlu bir şekilde top oynamaya devam ederler.

Öğretmen. Bu grup bütün kelimeleri kullanmış, dostluk ve kardeşliğin barışla ilişkisini açıklamıştır. Bu hikâyeye ilgili kim konuşmak ister?

Ceren: Öğretmenim, iki grupta kavga etmeye, düşmanlık etmeye devam etseydi kimse top oynayamayacaktı. Ama onlar barıştılar ve kardeşçe oyunlarını oynadılar.

Öğretmen: İyi bir tespit yapmışsın Ceren. Başka okumak isteyen var mı?

Öğretmen, konunun anlaşılmasını ve süreyi de gözeterek hikâyeye okutturmaya devam eder.(Zengin, 2002,s.78–80)

2.19.4.Rol Oynama

Rol oyunu, oyunun ortaya çıktığı ilk oyun biçimi olarak kabul edilir. Psikoterapi, psikodrama, okulda veya mesleki rehberlikte sosyodrama olarak kullanılmaktadır. Bu oyunla katılımcıların bir problemi çözmeleri ve aynı zamanda insanı anlamaları, davranışları değerlendirme ve insan ilişkilerindeki sorunları kavramaları sağlanabilir. Öğrenciler başka bir kimliğe girer, başkalarının nasıl hissettiğini, düşündüğünü ve etkinlikte bulunduğunu anlama, görme imkânı bulabilir.

Rol oynamanın dramatizasyondan çok bariz olarak ayrıldığı söylenemez. Eğitim-öğretimde bir metot olarak kabul edilirken yaratıcı drama çalışmaları içinde de yer verilir. Yılmaz, rol oyunlarında kişilerin genelleştirilmiş hareketleri, dramatizasyonda ise kişiyi taklit etmekten öte içeriğin yeniden ortaya konulduğunu söyler. Rol oyununda daha çok kişilerin özellikleri ve hisleri ele alınırken drama da daha çok olay ve durumların canlandırıldığı düşünülebilir.

Demirel ise rol yapmayı oyun (drama) tekniklerinden yararlanan bir teknik olarak kabul eder.

Rol oyununda öncelikle konuyla ilgili öğrencinin canlandıracağı tip ve durum belirlenir. Öğrencilere üzerinde düşünmeleri için birkaç dakika verilir. Daha sonra rollerini canlandırmaya başlarlar. Öğretmen zorunluluk olmadıkça oyunu kesmez.

Sonunda öğrencilerin ne hissettiği, canlandığı tip ve davranışların sebepleri sorulur. Rol oyunları öğrencilerin kendilerini başkalarının yerine koyma yeteneklerini geliştirir. İç denetimlerini artırır. Bu oyunlar sayesinde öğrenciler, ses yüksekliği, diksiyon, telaffuz gibi dilin unsurlarını ve konuşurken sırasını bekleme, dinleme gibi iletişim unsurlarını çalışma fırsatı bulurlar. Zihinsel duygusal ve iradi yeteneklerin gelişmesi teşvik edilir. Öğrencilerin kişilik gelişimine etki eder. Düşünme becerilerini geliştirir. Öğrenciler bu yolla derse karşı güdülenil ve onların sosyal becerileri de bu yolla geliştirilebilir.

Bu oyunlar iyi yönetilmediğinde verimsiz olurlar. Bazı öğrenciler rol yapmada güçlük çekebilirler. Yetenekli olan öğrencilerin sürekli aktif olmaları sıkıcı olabilir. Roller ve olaylarla işlenen konu arasında ilişki kurulamazsa oyun işe yaramaz. Oyunun amaçları açıkça belirtilmediği zaman sadece rol yapanlar için faydalı olabilir. (Zengin, 2002,s.106–107)

2.19.5.İletişim Oyunları

İletişim bilgi üretme, aktarma ve anlamlandırma olarak tanımlanmaktadır. Genel olarak iki sistem arasındaki; iki insan, iki hayvan, iki makine, bir insan bir hayvan vb. arasında bilgi alış verişini olarak kabul edilir.

İletişim oyunları öğrencilerin iletişim kurma zorluklarını, korkularını ve çekincelerini yıkmayı sağlar. Öğrencilerin birbirlerini anlamalarına, düşüncelerine saygı duymalarına fırsat verir. Konuşulanlar üzerinde düşünme ve yorum yapmaları teşvik edilebilir.

2.1.19.5.1.Ağ Düğümlemek Oyunu

Uygunluk: Duyuşsal öğrenmeler için uygundur. İletişim kurma, istek ve teşekkürü ifade etmelerine yardımcı olur. Oyun, Güzel Söz Söyleyelim, Selamlaşıyoruz gibi konularda kullanılabilir.

Yaş: 10 Yaşından itibaren.

Süre:30 Dakika.

Hedef Davranış: Sevinçli ve üzüntülü anlarda dua etmeye istekli olur.

Uygulanış: 5. Sınıf 2. ünite "Her Zaman Dua Edebilirim" konusunda uygulanabilir.

Konun özet kısmında pekiştirme ve tekrara imkân verir. Uygulama için geniş bir alan uygundur. Öğrenciler halka şeklinde otururlar. Bir öğrencinin elinde yün yumak vardır ve onu bir öğrenciye atar. Atarken de gelecek hafta için bir istekte bulunabilir, dua edebilir. Ya da arkadaşı için dua edebilir, kendisi için bir istekte bulunabilir. Allah'a bir şey için teşekkür edebilir. Diğer öğrenciler de onun duasının kabul olmasını istediklerini belirtmek için duaya amin derler sırayla öğrenciler yumağı bir başkasına atar. Gittikçe bir ağ oluşur.

Oyunun sonunda dua eden öğrencilerin ne hissettikleri sorulur. Duanın önemi ve faydası üzerinde durularak, öğrencilerde dua etme isteği oluşturulur.

Öğretmen, bu ünitenin diğer başlıklar ile ilişki kuran bir düğümleme ile oyunu tamamlar.

2.20.Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersinde Uygulanan Diğer Yöntem Ve Teknikler

Din kültürü ve ahlâk bilgisi dersi çok yönlü bir derstir. Bu haklından hu dersle ilgili çalışmalar sırasında birden çok değişik yöntem ve tekniğe başvurulmalıdır. Etkin bir öğretim için yöntem zenginliğine gitmek artık bir zorunluluktur çünkü hiçbir ders için hiçbir (öğretim yolu tek başına sihirli bir değnek değildir. Her derse uyacak, her zaman kullanılabilir tek bir yöntem yoktur. Ancak belli dersler hatta belli konular için uygun yöntemlerden sözedilir. Öğretmen, konusunun en iyi bir şekilde öğrenilebilmesini sağlayacak yöntemi seçecek ve sınıftan aldığı sinyallerle bazı değişikliklere gidebilecektir. Aslında yöntem bilgisinin amacı da budur, araştırma ve

incelemeler sonucunda elde edilen bilgiyi, kısa yoldan öğretmen adayına vermek. Öğretmen kendisine sunulan bilgileri, kendi çabaları ve duyarlılığı ile birleştirecek, öğrencisine, dersine ve çevre koşullarına uyacak yöntemi seçecek ve uygulayacaktır. Bu bölümde. Din kültürü ve ahlâk bilgisi dersinde uygulanabilecek öğretim yöntemleri işlenecektir.

2.20.1.Anlatım Yöntemi

Öğretmenlerin kullandıkları yöntemlerden biri de anlatım yöntemidir. Anlatım yöntemi, konulan bir sıraya ve düzene göre anlatarak açıklamak ve öğretmektir, Öğrencinin gözüyle görüp eliyle tutamayacağı soyut konuların öğretiminde yararlı bir yöntemdir.(Bilgin; Selçuk, 1995.s.120)

2.20.1.1.Anlatım Yönteminin Üstün Yönleri

Anlatım yönteminin üstünlükleri şu maddeler akında toplanabilir:

a.Dersin zihinsel ve duygusal amaçlarının gerçekleşmesine yanlım eden en kolay yöntemdir. Planlama iyi yapıldığı takdirde, anlatım yöntemin de bilgi ve tecrübeleri kısa yoldan kolayca öğrencilere aktarabilir.

b.Öğrencilere gerekli temel bilgilerin sunulmasında faydalı bir yoldur.

c.Öğrencilerde dinleme yeteneği geliştirir, öğrencileri dinlemeye alıştıırır.

d.Anlatım yöntemi ekonomik bir yöntemdir. .Anlatım kısa zamanda çok bilgi verme imkânı sağladığından, bilgileri kalabalık gruplara iletmede ekonomik bir yöntem sayılmaktadır. (Bilgin; Selçuk, 1995.s.120)

2.20.1.2.Anlatım Yönteminin Yetersiz Yönleri

a.Anlatım yönteminde bireysel ayrılıklar dikkate alınmamaktadır. Öğretmenler genellikle orta seviyedeki öğrencilere hitap etmekte, yüksek ve-

ya düşük yetenekli öğrenciler İhmal edilebilmektedir. Öğrenciyi tanıyabilmek için öğrencinin konuşması, tartışması, duygu ve tecrübelerini aktarması gerekir. Oysa anlatım yönteminde bu tür etkinliklere yer verilmemektedir. Böylece öğrencinin neyi ne kadar öğrendiği ders işlenirken bilinmemektedir.

b.Anlatım yöntemi öğretmen merkezli bir yöntemdir; öğretmen tek kaynak durumundadır, bu da yöntemin en zayıf yönüdür. Çünkü öğrenciyi pasif ve hazırcı yapar.

c.anlatım yöntemimle öğrenmenin kalıcılığı düşük olmaktadır. Bir ders saati boyunca öğrencilerin hepsinin dikkatini uyanık tutmak ve onları konuya yöneltmek güçtür.(Bilgin; Selçuk, 1995.s.120)

2.20.2.Soru - Cevap Yöntemi

Soru-cevap yöntemi, konuların öğrencilere birtakım sorular sorulması ve alınan cevapların eleştirilmesi ile işlenmesidir. Bu, anlatma yönteminin bira/, daha ileri safhasıdır. Anlatma yönteminde genelde, öğretmen, muhteva ile ilgili temel kavram, bilgi ve ilkeleri öğrencilere açıklarken, soru-cevap yönteminde öğretmenin görevi öğrenciyi yöneltmedir. Öğretmen, öğrencilerin bildikleri şeylerden, onların tecrübelerinden hareket ederek, mukayeseler yolu ile onları yeni fikirlere ulaştırır, düşünceye sevkeder. Böylece, onların konuya ilgilerinin derecesini ve konuyu ne derecede bildiklerini ortaya koyarak, öğretimin, öğrencinin ilgi, ihtiyaç ve seviyesine göre ayarlanmasını sağlar. Soru-cevap yöntemine, eski dilde Teksifi usûl denirdi, yeni dilde buldurucu yöntem, Buluş yoluyla öğretme denildiği gibi, Sokrat metodu diyenler de vardır.(Bilgin; Selçuk, 1995.s.130)

2.20.2.1.Soru -Cevap Yönteminin Üstün Yönleri

a.Soru-cevap yöntemi uygun bir şekilde kullanıldığı zaman, öğrencilerin zihin yeteneklerini geliştirir. Bu yöntem, bilgi, kavrama, uygulama, analiz, sentez,

değerlendirme düzeylerindeki her tür öğrenmeler için rahatlıkla kullanılabilir. Soru-cevap yöntemiyle öğrencilerin düşünceleri uyarılabilir, düşünmeye yön verme, sonuçların nedenlerini açıklayabilme, öğrencileri kendi kendilerine değerlendirmeye cesaretlendirme bu yöntemin diğer üstünlükleridir.

b.Soru-cevap yöntemi sınıfı canlı tutar, öğrencilere hareketlidir, derse ilgi yüksektir.

c.Bu yöntem bir anlamda kontrol aracıdır. Öğrencilerin bilgi ve başarı durumunun belirlenmesine yardım eder. Böylece öğretmen, öğretimi, öğrencilerin ilgi, ihtiyaç ve zihin düzeylerine göre ayarlayabilir.

d.Sorular aynı zamanda bir tekrar ve pekiştirme fonksiyonuna sahiptirler. Sorular, özellikle, anlatımın sonunda uygulanacak olursa, öğrencinin konuyu tekrar etmesine ve özetlemesine imkân verir. (Bilgin; Selçuk, 1995.s.130)

2.20.2.2.Soru-Cevap Yönteminin Yetersiz Yönleri

Devamlı soru sorularak işlenen bir derse şu tür eleştiriler yapılabilir:

a.Öğretimde esas olan, sorunun öğrenciden gelmesidir. Zaman yetersiz, de olsa öğrencilerin soruları çoktur ve öğretmen bunları cevaplandırmak durumundadır. Oysa soru-cevap yönteminde soruyu bilen kişi yani öğretmen sormaktadır. Öğretmen soruyu sorduğu zaman açıkça belirtmezse bile öğrenciyi belli bir yöne sürüklemektedir. Bazı araştırmacılara göre bu tutum öğrencilerin duygu ve düşüncelerini bağımsız olarak ortaya koymasına engel olmaktadır.

b.Devamlı sorular sorularak işlenen bir ders sıkıcı olur.

c.Öğrencilerden gelen yanlış cevaplar çok sık olursa zaman kaybına neden olur. Ayrıca sorulara doğru cevap veremeyen öğrencilerin kendilerine güveni azalabilir.

d.Her konu için uygun sorular hazırlamak güçtür. Öğretmen soru hazırlama ve soru sorma tekniklerini çok iyi bilmelidir. (Bilgin; Selçuk, 1995.s.131)

2.20.3.Grup Çalışmaları Ve Tartışma Yöntemi

Grup çalışması, üç-beş veya daha fazla öğrencinin, bir konuyu incelemek üzere bir araya gelmesidir. Bu öğrenciler, konu ya da sorun üzerinde birlikte çalışarak mümkün olan çözüm yollarını ararlar. .(Bilgin; Selçuk, 1995.s.137)

2.20.3.1. Grupla Çalışma Yönteminin Üstün Yönleri

Grupla çalışma yönteminin yararlı yönleri şöyle özetlenebilir:

a.Öğrencilerde konuşma ve sorun çözme yeteneği gelişir.

b.Öğrenciler, kendi fikirlerini söylemeyi, başkalarının fikirlerini dinlemeyi, bu fikirler kendilerinin kine uymasa bile birbirlerine saygılı davranmayı öğrenirler.

c.Öğrenciler, kendi görüşleri üzerindeki eleştiri ve değerlendirmeleri yani, fikirlerinin geçerliliğini denemiş olur.

d.Konuyu değişik açılardan görürler, yeni bakış açıları geliştirirler. Böylece konuyu daha iyi öğrendikleri gibi yeni konulara da açılırlar.

e.Öğrenciler, kendi kendilerini kontrol etme alışkanlığı kazanır, iyi tutum ve davranışlar geliştirebilirler.(Bilgin; Selçuk, 1995.s.139)

2.20.3.2.Grupla Çalışma Yönteminin Yetersiz Yönleri

a- Zaman Kaybı: Sistemli bir şekilde organize edilmediğinde fazla zaman kaybına neden olabilir. Öğretmenin programını aksatabilir.

b.Amaçtan Sapmalar: Tartışma yöntemi ile ilgili şikayetler şu noktalarda toplanmaktadır: Konuşmacıları konu üzerinde tutmak zordur: Konuşmalar ilerledikçe disiplin zorluğu olur.(Bilgin; Selçuk, 1995.s.141)

Tartışma yöntemi ile ders işlerken meydana gelen amaçtan sapmak, sessizliği

sağlayamamak, öğrencileri kontrol edememe, bir, yanlış kullanımdan kaynaklanmaktadır.(Bilgin; Selçuk, 1995.s.141)

2.21. İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi (4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar) Öğretim Programı

2.21.1. Giriş

Çağımızda hızla gelişen bilim ve teknoloji, eğitimin her alanını etkilemekte ve özellikle eğitim yaklaşımlarında köklü değişimleri zorunlu kılmaktadır. Bu anlamda bilginin hızla yenilenerek üretildiği çağımızda birey ve toplumun geleceği, bilgiye ulaşma, bilgiyi kullanma ve üretme becerilerine bağlı bulunmaktadır. Bu becerilerin kazanılması ve hayat boyu sürdürülmesi bilgi üretimine dayalı çağdaş bir eğitimi gerektirmektedir.

Bu gelişim sürecinde öğrencilerin;

Anlama, sıralama, sınıflandırma, sorgulama, ilişki kurma, eleştirme, tahmin etme, analiz-sentez yapma ve değerlendirme,

Bilgiyi araştırma, yorumlama ve zihninde yapılandırma,

Kendini ifade etme, iletişim kurma, arkadaşlarıyla iş birliği yapma, tartışma

gibi çeşitli ve üst düzey zihinsel becerileri kazanmaları beklenmektedir. Diğer derslerle birlikte Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde de bu becerilerin kazandırılması gerekmektedir.

İlköğretim programlarının yenilenmesi çalışmalarıyla beraber Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programı yeniden geliştirilmiştir. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinin içeriğinin belirlenmesinde "dinin temel bilgi kaynakları dikkate alınarak İslam'ın kök değerleri çerçevesinde "mezhepler üstü (herhangi bir mezhebi esas almayan, mezhebî tartışmalara girmeyen) ve dinler açılımlı" anlayış olarak ifade edilebilecek bir yaklaşım benimsenmiştir. Bu programla; öğrencilerin din ve ahlak hakkında sağlıklı bilgi sahibi olmaları, temel becerilerini geliştirmeleri ve böylece Millî eğitimin genel amaçlarının gerçekleştirilmesine katkıda bulunulması

hedeflenmektedir.

Geliştirilen programla öncelikle öğrencilerin din ve ahlak hakkında objektif bilgi sahibi olmaları, öğrenme-öğretme sürecinde öğretim programı vasıtasıyla kazanmaları hedeflenen bilgi, beceri, tutum, değer, kavram ve öğrenci merkezli yaklaşımlarla bir arada yaşama bilincine ulaşmaları hedeflenmiştir.

2.21.2. Programın Vizyonu

İlköğretim okullarının 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflarında yer alan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programı'nın vizyonu; bu derse ayrılan zamanın büyük bir bölümünde öğretmenlerin öğrencilere doğrudan bilgi aktarmak yerine yol göstereceği etkinlikler aracılığıyla; 21. yüzyılın çağdaş, Atatürk ilke ve inkılaplarını benimsemiş, temel demokratik değerlerle donanmış, çağın gerektirdiği donanıma sahip, insan haklarına saygılı, yaşadığı çevreye duyarlı, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde öğrenmekten zevk alan, dinî kavramları doğru kullanan, kendini ifade eden, iletişim kuran, sorun çözen, bilimsel düşünen, araştıran, soran, sorgulayan, eleştiren, Dinî bilgiyi deneyimlerine göre yorumlayıp sosyal ve kültürel bağlam içinde oluşturan, kullanan ve düzenleyen, sosyal katılım becerileri gelişmiş, kendini, toplumu, kültürel mirasını ve doğayı tanıyan, koruyan ve geliştiren, günlük yaşamda ihtiyaç duyulan temel dinî bilgiler ve yaşam becerilerine sahip, haklarını ve sorumluluklarını bilen, çevresiyle uyumlu, insanlık tarihi boyunca birey ve toplum üzerinde etkili olan dini doğru anlayan ve yorumlayan, İslam dininin inanç, ibadet, ahlak değerleri ile insani ve kültürel mirasını öğrenen, İslam dininin kültür, dil, sanat, örf ve âdetler ile ahlak üzerindeki etkisini dikkate alan kendi dininden ve başka dinlerden olanlara anlayışlı davranan ve diğer dinleri tanıyan, değişikliklere dinamik bir biçimde uyum sağlayabilecek kadar dinî kavramlara hâkim, Millî, ahlaki, insani ve kültürel değerleri benimseyen, beden, zihin, ahlak, ruh, duygu bakımından dengeli ve sağlıklı gelişen; üretken, haklarını ve sorumluluklarını bilen, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının yetişmesine katkıda bulunmaktır.

2.21.3. Programın Temel Yaklaşımı

İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programı hazırlanırken biyolojik, sosyal, kültürel ve ahlaki yönleriyle bir bütün olarak düşünülen insan, eğitimin hem öznesi hem de nesnesi olarak ele alınmıştır. Programda öğrenciyi, öğrenme ve bilgi üretme süreçlerinde etkin kılan program geliştirme yaklaşımları ve din kültürü alanının bilimsel kriterleri olmak üzere iki temel husus gözetilmiştir.

2.21.3.1.Eğitimsel Yaklaşım

İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programı'nda yapılandırmacı yaklaşım, çoklu zekâ, öğrenci merkezli öğrenme gibi yaklaşımlar dikkate alınmıştır. Yapılandırmacı yaklaşıma göre öğrenme sürecinde ön bilgileri harekete geçirme, gelişim düzeyini dikkate alma, etkili iletişim kurma, anlam kurma, uygulama ve değerlendirme önemli kavramlardır. Öğrenen merkezli eğitimi temel alan yapılandırmacı yaklaşım, öğrenme sürecinde öğrenci katılımına ve öğretmen rehberliğine ağırlık vermektedir.

Bu bağlamda programda, kavramsal bir yaklaşım da izlenmekte, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersiyle ilgili kavramların ve ilişkilerin geliştirilmesi vurgulanmaktadır. Programın odağında kavram ve kavram ilişkilerinin oluşturduğu öğrenme alanları bulunmaktadır. Kavramsal yaklaşım, din ve ahlakla ilgili bilgilerin kavramsal temellerinin oluşturulmasına daha çok zaman ayırmayı ve böylece kavramsal ve işlemsel bilgiler arasında ilişkiler kurmayı gerektirmektedir. Benimsenen kavramsal yaklaşımla, öğrencilerin somut deneyimlerinden, sezgilerinden dinî ve ahlaki anlamlar oluşturmalarına ve soyutlama yapabilmelerine yardımcı olmak amaçlanmıştır. Bu yaklaşımla dinî ve ahlaki kavramların geliştirilmesinin yanı sıra, bazı önemli becerilerin (problem çözme, iletişim kurma, akıl yürütme vb.) geliştirilmesi de hedeflenmiştir. Öğrenciler Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde dinî kavramları yorumlamayı ve düşüncelerini paylaşmayı, açıklamayı ve savunmayı, din ve ahlaki hem kendi içinde hem de başka alanlarla ilişkilendirmeyi öğrenirler. Dolayısıyla sağlam dinî ve ahlaki kavramlar oluştururlar.

Bu programda, öğrencilerin etkinlikler yoluyla değerler kazanması da esas alınmaktadır. Yine programda ders içi, diğer derslerle ve ara disiplinlerle ilişkilendirme yapılarak öğrencinin, bilgisel gerçeği bir bütün olarak algılaması ve değerlendirmesi hedeflenmiştir.

İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programı'yla, öğrencilerin din ve ahlakla ilgili konuların öğrenilme sürecinde aktif katılımcı olmaları esas alınmaktadır. Din ve ahlak konularını öğrenme aktif bir süreç olarak ele alınmıştır. Programda, öğrencilerin araştırma yapabilecekleri, keşfedebilecekleri, problem çözebilecekleri, çözüm ve yaklaşımlarını paylaşıp tartışabilecekleri ortamların sağlanmasının önemi vurgulanmıştır.

2.21.4. İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi (4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar) Öğretim Programının Özellikleri ve Geliştirilmesinde Temel Alınan İlkeler

İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programı, program geliştirme alanındaki son gelişmeler çerçevesinde, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ve 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu hükümlerine uygun olarak hazırlanmıştır.

İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programı geliştirilirken aşağıdaki hususlar dikkate alınmıştır:

"Gerekli ve yeterli bilgi" yaklaşımıyla hareket edilmiştir.

Öğrenci, bilgilerin doldurulacağı bir depo gibi görülmeyip öğretmenin rehberliğinde bilginin inşacı konumuna getirilmiştir. Bu bağlamda, bilgi ezberlenmeye değil, bilgi üretmeye dayalı eğitim yaklaşım ve modelleri temel alınmıştır.

Her öğrencinin özgün bir birey olduğu kabul edilmiştir.

Öğrencilerin hayatlarına ışık tutularak gelecekte beklenen nitelikleri geliştirebilmeleri hedeflenmiştir.

Bilginin artması, kavramların anlaşılması, değerlerin oluşması ve becerilerin gelişmesi sağlanarak öğrenmeyi, öğrenmenin gerçekleşmesi ön planda tutulmuştur.

Öğrenciler düşünmeye, soru sormaya ve görüş alış verişi yapmaya özendirilmiştir.

Öğrencilerin fiziksel ve duygusal açıdan sağlıklı ve mutlu birer birey olarak yetişmesi amaçlanmıştır.

Millî kimlikle birlikte evrensel değerlerin benimsenmesine önem verilmiştir.

Öğrencilerin kendi dinî ve ahlaki örf ve âdetleri çerçevesinde ruhsal, ahlaki, sosyal ve kültürel yönlerden gelişmeleri hedeflenmiştir.

Öğrencilerin haklarını bilen ve kullanan, sorumluluklarını yerine getiren bir birey olarak yetişmeleri önemsenmiştir.

Öğrencilerin toplumsal sorunlara karşı duyarlı olmalarının sağlanması amaçlanmıştır.

Öğrencilerin öğrenme sürecinde deneyimler kazanması ve çevreyle iletişim kurmaları hedefi gözetilmiştir.

Her öğrenciye ulaşabilmek için öğrenme-öğretme yöntem ve tekniklerindeki çeşitliliği dikkate alınmıştır.

Periyodik olarak öğrenci ürün dosyalarına bakılarak öğrenme-öğretme süreçlerinin akışı içerisinde onların değerlendirmesinin yolu gösterilmiştir.

Din duygusu ve tecrübesinin statik değil, dinamik olduğu ortaya konulup bu doğrultuda bireyi doğrudan ilgilendiren hedefler üzerinde yoğunlaşmıştır.

Öğrencinin problem üzerinde yoğunlaşması ve öğrenme sürecinde etkinliklere katılmasının sağlanması amaçlanmıştır.

İnsana, düşünceye, hürriyete, ahlaki olana ve kültüre saygı esas alınmıştır.

Öğrencilerin din öğretiminde ana kaynaklar olan ayet (Kur'an) ve hadislere (sünnet) erişebilmeleri ve bunları dinî bilgi edinmede kendilerine merkez almaları gerektiği vurgulanmıştır.

Birey bilincinin geliştirilerek toplumsallığa ve toplumsal duyarlılığa ulaşılması, Atatürk'ün laiklik anlayışının kavranması vb. hususlar dikkate alınmıştır.

Programda alternatif değerlendirme yöntem ve teknikleri dikkate alınmıştır.

2.21.5. Öğrenme Alanları

İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programı'nda öğrenme alanları belirlenirken aşağıda sıralanan özellikler göz önünde bulundurulmuştur:

Öğrencinin ilgisini çekmesi, öğrencilerde merak ve araştırma isteği oluşturması,

Öğrencilerin yeni çalışmaları denemelerine ve beceri kazanmalarına fırsat vermesi,

Kişisel niteliklerin kazanılmasına imkân sağlaması,

Çeşitli öğrenme yaklaşımlarına uygun olması,

Diğer disiplinlerle bütünleşebilmesi ve eğitim yoluyla ulaşılabilecek kadar sınırlı olması,

Öğrenmede derinliği ve genişliği teşvik etmesidir.

İfade edildiği üzere ilköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi öğrenme alanları, hem kendi içinde hem de diğer öğrenme alanlarıyla bir bütünlük içerisinde ele alınmış ve birbiriyle ilişkilendirilmiştir. Öğrenme alanları, 4. sınıftan 8. sınıfa kadar devam etmektedir.

2.21.6. Öğrencilere Kazandırılacak Temel Beceriler

Beceri, öğrencilerde öğrenme süreci içerisinde kazanılması, geliştirilmesi ve hayata aktarılması tasarlanan kabiliyetlerdir. Bunlar, İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi (4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda, öğrencilerin öğrenme alanlarındaki gelişimleriyle bağlantılı, yatay olarak bir yılın sonunda, dikey olarak da 8. sınıfın sonunda kazanacakları ve hayat boyu kullanacakları temel becerilerdir. Program, içerdiği kazanımlarla öğrencilerde bu temel becerilerin gelişmesini sağlayacaktır.

Aşağıda sıralanan beceriler, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinin öğrenme alanları ve kazanımları göz önünde bulundurularak diğer dersler ve ara disiplinlerle beraber öğrencilerin kazanmaları tasarlanan becerilerdir.

İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi (4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar) Öğretim Programı'yla ulaşılması beklenen temel beceriler şunlardır:

Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma becerisi,

Eleştirel düşünme becerisi,

İletişim ve empati becerisi,

Problem çözme becerisi,

Araştırma becerisi,

Bilgi teknolojilerini kullanma becerisi,

Değişim ve sürekliliği algılama becerisi,

Mekân, zaman ve kronolojiyi algılama becerisi,

Sosyal katılım becerisi,(M.E.B. 2007 s.4–20)

2.22.İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersinde Eğitsel Oyunların Kullanımı

Milli Eğitim Bakanlığı din öğretimi genel müdürlüğünün 2007 tarihinde yayınlanarak yürürlüğe giren yeni İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Müfredat Programı eğitsel oyunların kullanımına açık bir içeriğe sahiptir. Program maddeler halinde ele alınacak olursa:

a.Programın hazırlanmasında; öğrencilerde oluşturulmak istenen özelliklere dikkat edilmiştir. Bu özellikler arasında öğrencilerin öğretme-öğrenme sürecinde aktif olarak yer almaları, bilimsel verileri dikkate almaları, öğrenmeyi öğrenme ve yaşam boyu öğrenmeyi alışkanlık haline getirmeleri, araştırıp sorgulamayı ilke edinmeleri, yasama hoşgörülü bireyler olarak bakabilir bir yeterliliği kazanmaları sayılmaktadır. Öğrencilerde oluşturulmak istenen bu davranışları kapsayacak biçimde şekillenen İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Müfredat Programı belirlenen hedeflere ulaşmak üzere hayattan konularla ilişkilendirilmiştir. Yaşamla ilişkilendirilen konular yine öğrencilerin, önemli bir ihtiyaç ve faaliyetleri sayılan oyunlarla işlenmesine imkân vermektedir.

b.İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Müfredat Programı öğretmenlere, öğretme-öğrenme sürecinde uyulması gereken ilkeleri sunmaktadır.Bunlar arasında; laiklik ilkesinin benimsenmesi ve din, vicdan, düşünce özgürlüğünün zedelenmemesi, farklı anlayış ve uygulamaların birer zenginlik olduğunun fark ettirilmesi, dinin milli kültürü oluşturan önemli etkenlerden biri olduğunun göz önünde bulundurulması, milli birlik ve beraberliğin, sevgi, saygı ve kardeşliğin oluşturulmasına özen gösterilmesi, konuların sevdirci- ilgi-bilgi dengesi gözetilerek işlenmesi, hikâye, okuma parçaları vs. kullanılması gibi ilkeler yer almaktadır. Bu ilkeler ayrıntılı olarak incelendiğinde öğretmenlerin öğretme-öğrenme sürecini oyun teknikleriyle desenlemelerine ve bu yöndeki yaratıcılıklarını geliştirmelerine fırsat verdiği görülmektedir. Oyun teknikleri kullanılarak bu ilkelere uymak mümkündür.

c.Programın uygulanması ile ilgili yapılan açıklamalarda; dersin, öğrencilerin, keşfetme, düşünme, araştırma ve karar vermelerine yardımcı olacak biçimde

düzenlenmesi istenmektedir. Bu vb. davranışları oyun yoluyla programın uygulanması aşamasında sağlanması mümkündür. Öğretmenlerin, oyunla kutsal gün ve geceleri, dini bayramları çeşitli faaliyetlerle ilgi çekici hale getirmeleri, öğrencilerin sevgi, saygı, hoşgörü duygularını geliştirmeleri de mümkündür. Dolayısıyla programın uygulama boyutu da oyun tekniklerini kullanmayı teşvik etmektedir.

d. Programın; bireysel, toplumsal, ahlaki, kültürel ve evrensel açılardan oluşturulan genel amaçları ve her sınıf için ayrı ayrı sunulan özel amaçları belirlenmiştir. Belirlenen bu amaçlara ulaşılması da eğitsel oyunların kullanımını teşvik etmektedir. (MEB., 2007, s.4-20)

2.23.Din Eğitimi Alanında Oyunlara Yer Veren Kaynaklar

Bu kısımda din eğitimi alanında oyunlara yer veren kaynaklar incelenmiştir.

2.23.1.Çocuğun Eğitiminde Dini Motifler; Mualla Selçuk tarafından doktora çalışması olarak hazırlanan bu eser; din eğitim-öğretiminin psikolojik temellerini, din öğretiminde çocuk merkezli yaklaşımı ve din ve ahlak eğriminin verimliliğini ele almıştır. Eserin son bölümünde, din öğretiminde kullanılacak özel öğretim yöntemleri ele alınmıştır.

2.23.2.Din Öğretiminde Yöntemler ve Buldurma Yöntemi; M.Zeki Aydın tarafından doktora tezi olarak hazırlanan bu çalışma buldurma yönteminin eğitsel oyun temellerini ortaya koymakta ve din öğretiminde bu yöntemin nasıl uygulanacağını açıklamaya çalışmaktadır. Bu çalışma sadece buldurma yöntemiyle sınırlı kalmamış genel olarak yöntem bilgisi ve bunun önemi üzerinde de durmuştur.

2.23.3.Din Öğretimi Özel Öğretim Yöntemleri; Bu çalışma Beyza Bilgin ve Mualla Selçuk tarafından bir kaynak kitap hazırlanmıştır. Kitap yedi bölümden oluşmuş ve dördüncü bölümde Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde kullanılacak yöntem ve teknikler tanıtılmıştır. Konuyla alakalı olarak yöntem bilgisi ve kullanımının din öğretimi açısından önemine dikkat çekilmekte ve yöntem seçimini kılavuzlayan ilkelerden bahsedilmektedir. Kitapta özel öğretim yöntemlerinden anlatım, soru-cevap,

grup çalışması, tartışma, örnek olay incelemesi, öğrencilerin duygu ve tecrübelerinden yararlanma gibi yöntemlere yer verilmiştir.

2.23.4. Din Dersi Öğretmenlerinin Pedagojik Formasyonları; Bu çalışma M. Şevki Aydın tarafından doktora tezi olarak hazırlanmıştır. Çalışmada din dersi öğretmenlerinin pedagojik formasyon yeterlilikleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Konuyla alakalı olarak din dersi öğretmenlerinin yöntem bilgisi ve uygulama becerisi üzerinde durulmuştur. Çalışmanın üçüncü bölümünde Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde kullanılan yöntemlere genişçe yer verilmiştir. Çalışma bir alan araştırması olduğu için yöntemlerin uygulanma durumu yapılan anketler ile tespit edilmeye çalışılmış, bulguları açıklayıcı eğitsel oyun bilgilere de yer verilmiştir.

2.23.5. Din Eğitimi ve Öğretiminde Metotları; Bu eser Mustafa Öcal tarafından doktora tezi olarak hazırlanmıştır. Eserde din öğretimi hakkında genel bilgiler verilmektedir. Eser yedi bölümden oluşmaktadır. Öğretmenlik, çocuklarda dini düşüncenin gelişimi, sınıf disiplini, ders planları, din öğretiminde kullanılacak başlıca metotlar, ödevler ve öğretmenlere bazı tavsiyeler eserde yer almaktadır. Bununla birlikte çocukta dini düşüncenin gelişimi ve din öğretiminde kullanılacak metotlar kısmında yer alan bilgiler bizim konumuza yardımcı olacak unsurlar taşımaktadır.

2.23.6. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretimi; Bu eser, Recai Doğan ve Cemal Tosun tarafından Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenleri için bir başvuru kitabı olarak hazırlanmıştır. Eser yedi ana bölümden oluşmaktadır. Eserin beşinci bölümünde Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersine ait öğretim stratejileri ile yine Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde kullanılabilecek yöntem ve tekniklere yer verilmiştir.

2.23.7 Din Eğitiminde Oyun; Bu çalışmada oyunun eğitimle olan ilişkisi üzerinde durulmaya çalışılmıştır. Oyun daha çok psikolojik ve kültürel bir olgu olarak kabul edilmiştir. Oyunun Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde kullanımına ilişkin

açıklamalara yer verilmemiştir.

2.23.8.İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretimi; Eser başlıca altı bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde Türkiye'de din öğretimi ve programları ele alınmış, ikinci bölümde eğitim, öğretim, din eğitimi, özel öğretim yöntemleri gibi temel kavramlar açıklanmıştır. Üçüncü bölümde Türk Milli Eğitim Sistemi ve ilköğretimdeki Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersleri ele alınmış, dördüncü bölümde Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretiminin temel bileşenleri ve öğretim ilkeleri tanıtılmaya çalışılmıştır; ilköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretiminde yaklaşımların, yöntem ve tekniklerin ele alındığı beşinci bölümdür. Ayrıca bu bölümde Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde yöntem kullanımının önemiyle alakalı bilgiler verilmiştir. Kitabın altıncı bölümünde, ilköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretiminde kullanılacak planlara ve örnek ders işlenişlerine yer verilmiştir.

2.23.9.İslam Eğitimcilerinden Bazılarına Göre Çocukta Oyun ve Oyuncak; Oyunun eğitimde ve okul öncesi eğitiminde yeri ve önemi, oyuncağın eğitsel değeri, çocuk oyun ilişkisi ve oyunun sünnetteki yeri gibi konular incelenmiştir. Oyunun İlköğretim çağı çocukların din eğitiminde kullanılması ile ilgili bilgiye yer verilmemiştir.

2.24.Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Dışındaki Alanlarda Oyunlarla İlgili Yapılmış Çalışmalar

2.24.1.Program Geliştirmede öğretmen El Kitabı; Bu çalışmada eğitsel oyunlara giren bazı oyunların isimleri verilerek sınıf ortamında nasıl kullanılabileceğine ilişkin bilgi verilmektedir.

2.24.2.İlköğretim İkinci Sınıf Hayat Bilgisi Dersinde Eğitsel Oyunlar, Erişi ve Kalıcılık; Belirlenen ünitelerde eğitsel oyunlar, programlandırılmış ve geleneksel öğretimlerin, bilişsel alanın bilgi, kavrama, uygulama ve toplam erişileriyle yine bu üç düzey için kalıcı izli davranış değişikliğine etkisi araştırılmıştır. Sonuçta, eğitsel oyunlarla ve programlandırılmış öğretim yapılan gruplarda geleneksel öğretim yapılan gruplara oranla bilişsel alanın bilgi, kavrama, uygulama düzeylerinde ve bu düzeylerin kalıcılığı sağlamada önemli farklar tespit

edilmiştir. Bayazıtöğlu, programlandırılmış-eğitsel oyunlarla öğretimin dersin tüm ünitelerinde geleneksel öğretime göre daha başarılı olacağını ifade eder.

2.24.3.Sosyal Bilgiler Dersinde Eğitsel Oyunların öğrencilerin Erişi Düzeyine Etkisi; İlköğretim dördüncü sınıf Sosyal Bilgiler dersinde, eğitsel oyunların, öğrencilerin erişilen üzerindeki etkisi ortaya koymaya çalışılmıştır. Araştırma sonucunda Sosyal Bilgiler dersinde eğitsel oyunların kullanıldığı grupla, kullanılmayan grubun öğrencilerinin toplam erişileri ile bilgi düzeyi ve kavrama düzeyi erişileri arasında eğitsel oyunların kullanıldığı grup lehine anlamlı farklar bulunmuştur. Eğitsel oyunlara diğer derslerde de yer verilmesi gerektiği vurgulanmaktadır.

2.24.4.Oyun ve Yaratıcı Drama ilişkisi; Oyun ve yaratıcı drama kavramları arasındaki ilişki kavramsal ve kuramsal olarak incelenmiştir. Yaratıcı dramanın, dramatizasyon, rol oynama, okul oyunu, okul tiyatrosu ve oyun gibi kavramları önemli ölçüde kapsadığı söylenmektedir. Oyunun özgürlük, içsel bir sonsuzluk, spontanlık, - miş gibi yapma ve haz alma gibi özellikleri dolayısıyla yaratıcı dramaya kaynak oluşturduğu belirtmektedir.

2.24.5.İlköğretim öğretmenlerinin Yeterlilikleri; Öğretmenlerin sınıf yönetiminde en az sahip oldukları üç yeterliliği tespit eder. Belirlenen en az yeterlilikler şunlardır. "Çocukların hareket ihtiyaçlarını giderebilecek oyun etkinliklerine yer verme", "sınıf içi etkinliklerde konuya uygun olarak işbirliğine dayalı, bireysel çalışmalara ve grup çalışmalarına yer verme", "sınıf içinde tüm öğrencilerin sürece katılımını sağlayacak etkili bir iletişim ortamı oluşturma"dır. Araştırmacı ilköğretim öğretmenlerine belli konularda hizmet içi eğitim programlarının düzenlenmesini önermektedir. Bunlar arasında; öğretim süreçlerini gerçekteştirirken oyun etkinliklerinden nasıl yararlanılabileceği, bireysel ve grup çalışmaların en etkili bir biçimde nasıl kullanılabileceği gibi konular yer alır.

BÖLÜM III

Bu bölümde araştırmanın yöntemi, evreni, örnekleme, veri toplama teknikleri ile verilerin analizi ve yorumlanması ele alınmıştır.

3.1.YÖNTEM

İlköğretim okullarında Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde eğitsel oyun yönteminin uygulanma durumunu belirleyebilmek amacıyla yapılan araştırmada izlenen yöntem tarama (survey) yöntemidir. Araştırma için gerekli olan veriler üç ana kaynaktan sağlanmıştır.

1-a-Teori bölümde ilgili literatür çalışması,

b- Betimsel bölümde genel tarama yöntemi uygulanmıştır.

2-Geliştirilip uygulanan anketler

3- Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenleriyle yapılan özel görüşmeler

Tarama (survey) modelinde olay ve olguların, kavramların ne oldukları açıklanmaya çalışılır. Bu tür çalışmalarla, mevcut durumları, şartları ve özellikler olduğu gibi ortaya konmaya çalışılır. Tarama modelinde verilerin analizi ve açıklanması suretiyle yorumlama, değerlendirmede yeni durumlara uygulanacak şekilde genellemelere varma gibi işlemler yapılmaktadır(Aslan Türk, 1995, s.101)

Yapılan çalışmada sadece veriler toplanıp, mevcut özellikler kaydedilmekle yetinilmemiş elde edilen verilerin çözümlenmesinde SPSS (Statistical Package For Social Sciences) istatistik programı kullanılmıştır. Bu değerlendirmelerden çıkacak sonuçlar doğrultusunda bazen genellemelere gidilmiştir.

3.2.EVREN

Araştırma evrenini İstanbul'un Tuzla ilçesinde 2007–2008 öğretim yılı itibariyle mevcut olan 26 ilköğretim okulunun 23 ünde görev yapan din kültürü ve ahlak

bilgisi öğretmenleri ile bu okulların ikinci kademesinde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır.

Bu okullarda görev yapan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin sayısı 30'dur. 6.7. ve 8. sınıf öğrencilerinin sayısı ise, 8848'dir. Bu bilgiler Tuzla İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nden alınmıştır.

Araştırmanın yapıldığı öğretim yılında, ilçede bulunan toplam 26 adet ilköğretim okulunun 3'ünde Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi branş öğretmeni bulunmamaktadır. Dolayısıyla bu 3 ilköğretim okulu araştırmanın dışında bırakılmıştır. Çünkü ankette yer alan soruların çoğu branş öğretmenleri tarafından cevaplandırılması gereken sorulardır. branşı Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi olan 30 öğretmenin 30'u ankete katılmıştır.

3.3.ÖRNEKLEM

Araştırma evreninde yer alan 26 ilköğretim okulunun 23'ünde Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi branş öğretmeni olarak görev yapan 30 öğretmenin tamamı örneklem olarak alınmıştır.

Öğrenci sayısı bakımından araştırma evreninin fazla olması sebebiyle araştırma için gereken öğrenci bilgilerinin toplanmasında örneklem yoluna gidilmiştir. Çünkü araştırmaya katılan 23 ilköğretim okulunun ikinci kademesinin 6,7. ve 8. sınıflarında öğrenim gören öğrenci sayısı 8848 'dir. Araştırmanın öğrenci örneklemini, yukarıda ifade edilen ilköğretim okullarında öğrenim gören 6,7. ve 8. sınıf öğrencilerinden 500'ü oluşturmaktadır.

3.4.VERİLERİN TOPLANMASI

Araştırmanın konusu olan eğitsel oyun yönteminin ne olduğunu ortaya koymak amacıyla genel öğretim yöntemleri ile ilgili literatür taranmıştır. Bunun yanında yöntemin din öğretimindeki yeri ve önemi konusunu ele almak amacıyla din öğretiminde yöntem konulu literatür incelenmiştir.

Bu amaçla, eğitim bilimleri ve din eğitimi bilimi alanında yapılan bilimsel çalışmalar araştırılarak gerekli veriler toplanmıştır. İlköğretim okullarındaki Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin, eğitsel oyun yöntemi ile ilgili bilgilerini, bu yöntemi

derslerde hangi sıklıkla uyguladıklarını ve uygulamadaki yeterliliklerini tespiti yönelik anket sorular hazırlanmıştır. Hazırlanan öğretmen anketi 43 sorudan oluşmaktadır.

İlköğretim okullarının ikinci kademesinde öğrenim gören öğrencilerin eğitsel oyun yöntemi ile ilgili düşüncelerini tespit etmek amacıyla ve aynı zamanda, yöntemin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde hangi sıklıkla ve etkinlikle uygulandığını öğrenmeye yönelik öğrenci anketi hazırlanmıştır. Öğrenci anketi toplam 28 sorudan oluşmaktadır. Anketlerin hazırlanmasında daha önce benzer konularda yapılan araştırmaların veri toplama araçlarından yararlanılmıştır. Anket uygulanmadan önce kapsam geçerliliği için ilgili alanda uzman görüşlerine başvurulmuştur. Ayrıca Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenleriyle görüşmeler yapılmış, anketin hazırlanmasında bu görüşler de dikkate alınmıştır. Öğretmen ve öğrenciler için hazırlanan anket üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde anketi cevaplayanlara ait tanıtıcı bilgiler, ikinci bölümde ise eğitsel oyun yöntemiyle ilgili sorular yer almaktadır. Üçüncü bölümde ise açık uçlu soru ile eğitsel oyun yöntemini uygulamayı veya uygulamamayı niçin düşündükleri sorulmuştur. Bu sorular eğitsel oyun yönteminin bilinmesi ve uygulanma durumları dikkate alınarak hazırlanmıştır.

Araştırmada kullanılan anketin güvenilirliği için beş öğretmenden ve 30 öğrenciden oluşan bir gruba yirmi gün ara ile ön test ve son test uygulanmıştır. Uzman görüşü de alınarak gerekli düzenlemeler yapılmış ve ankete son hali verilmiştir. Uygulama sonunda paket programında yararlanılarak yapılan iki uygulama arasında Pearson Korelasyon Katsayısı " r "= 90.79 olarak bulunmuştur. Ayrıca ankete verilen cevaplara göre yapılan tutarlılık katsayısı $a = 0.921$ olarak hesaplanmıştır.

Veri toplama aracının geçerliliği ve güvenilirliği için ALPHA güvenilirlik katsayısı (reliability analysis) hesaplanmış ve $r = 0,91$ sonucu elde edilmiştir. Bu değer geçerlilik ve güvenilirlik için uygun görülmüştür.

Hazırlanan anketlerin uygulanması için Yeditepe üniversitesi sosyal bilimler enstitüsüne dilekçe verilmiştir. Rektörlükten alınan yazı ile İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğüne başvurulmuştur. İstanbul Valiliğinin onayı alınarak, onay yazısı ile birlikte uygulama yapılacak okullara gidilerek anketler uygulanmıştır. Anketler

Kasım 2007 tarihinde öğretmenlere ve öğrencilere yazılı olarak uygulanmıştır. Anketin geri dönüş oranını arttırmak amacıyla anketler araştırmacı tarafından elden ulaştırılmış ve toplanmıştır. Anketin yapılış amacı ve cevaplandırılması ile ilgili açıklamalar; öğretmenlere araştırmacı tarafından yapılmıştır. Öğrencilere ise gerekli açıklamaların bazıları araştırmacı tarafından, bazıları ise Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenleri tarafından yapılmıştır. Anket sorularının bulunduğu kâğıda öğretmen ve öğrencilerin adı yazılmadığı için soruların rahatlıkla cevaplandırıldığı düşünülmektedir. Ayrıca Tuzla ilçe merkezinde bulunan okullarda görev yapan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenleri ile zümre toplantılarında ve değişik zamanlarda özel görüşmeler yapılmış ve buradan elde edilen veriler araştırmada kullanılmıştır.

Araştırmadaki öğretmen ve öğrenci anketlerinde dörtlü derecelendirme ölçeği uygulanmıştır. Ölçeklerde yer alan her bir maddeye verilen cevaplar, “Her Zaman”, “Çoğu Zaman”, “Bazen”, “Hiçbir Zaman” seçeneklerinden dörtlü Likert tipi derecelendirme ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Ölçeklerde yer alan olumlu ifadelerle verilen cevaplar, “Her Zaman” seçeneğinden “Hiçbir Zaman” seçeneğine doğru “4’ten 1’e” değerler verilerek puanlandırılmıştır.

3.5. VERİLERİN ÇÖZÜMLENMESİ

Öğretmen ve öğrencilere uygulanan anketler toplandıktan sonra cevaplar incelenerek gruplandırılmış ve bilgisayarla işlenmeye hazır hale getirilmiştir. Elde edilen verilerin çözümlenmesinde SPSS(Statistical Package For Social Sciences) istatistik programı kullanılmıştır. Anketten elde edilen veriler, frekans analizi ile analiz edilmiş, Cinsiyet ve çalışılan kurum değişkenleri için t – testi çözümlenmesi yapılmıştır. Kıdem yılı, mezuniyet durumu ile ilgili grup değişkenleri arasında farklılık olup olmadığını belirlemek için tek yönlü varyans (ANOVA) analizi kullanılmıştır. Yapılan tüm istatistiksel çalışmalarda anlamlılık düzeyi 0,05 olarak kabul edilmiştir. Öğretmen ve öğrencilerin verdikleri cevaplar için ayrı ayrı tablolar oluşturulmuş, bu tablolar belli başlıklar altında toplanarak yorumlanmıştır. Gerekli durumlarda tablolar arasında karşılaştırmalar yapılmıştır. Anketlerde belirlenen verilerin analizinde bilimsel istatistiklerden frekans (N), yüzde (%), aritmetik ortalama (X) ile kontrol edilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde; araştırmaya katılan öğretmen ve öğrencilerin kişisel durumları ile ilgili bilgiler ile Eğitsel Oyun yöntemiyle alakalı bilgilerine ait bulgular ve yorumlar ele alınmıştır.

4.1. KİŞİSEL DURUM İLE İLGİLİ BİLGİLER

Öğretmenlerin cinsiyetleri, mesleki kıdem durumları, mezun oldukları okullara göre dağılımı ve öğrencilerin sınıf seviyesine göre dağılımları, okuduğu kurumlara göre dağılımı, okuduğu sınıfların mevcutlarına göre dağılımı ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

4.1. 1. Öğretmenlerin Kişisel Bilgilerine İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin cinsiyetleri, mesleki kıdem durumları, mezun oldukları okullara göre dağılımını içeren bilgiler yer almaktadır.

4.1.1.1. Öğretmenlerin “ Cinsiyet ” Değişkenine Göre Dağılımı

Tablo 1

Öğretmenlerin Cinsiyete Göre Dağılımı

	N	%
Bayan	8	26,7
Erkek	22	73,3
Toplam	30	100,0

Ankete katılan öğretmenlerden sekizi bayan (%26,7), 22'si erkek öğretmendir (%73,3). Ankete katılan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin büyük

çoğunluğunu erkek öğretmenlerin oluşturduğu görülmektedir. Bu durumun birçok sebebi olabileceği gibi, en önemli sebeplerinden biri, yakın bir tarihe kadar Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmeni yetiştiren okullardan mezun olan öğrenciler arasında bayan öğrencilerin çeşitli sebeplerden dolayı daha az sayıda olmasıdır. Daha sonraki dönemlerde bu oran kız öğrenciler lehine değişmiştir. ÖSYM,2006ve 2007 yılı istatistiklerine göre günümüzde ise, kız öğrencilerin sayısı erkek öğrencilerden fazladır.(osym.gov.tr.istatistik)Özellikle yeni açılmış olan "İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği" bölümlerinde okuyan bayan öğrenciler erkek öğrencilerden daha fazladır.

4.1.1.2. Öğretmenlerin “Mezun Oldukları Okul” Değişkenine Göre Dağılım

Tablo 2

Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okullara Göre Dağılımı

Mezun Olunan Kurumlar	N	%
İlahiyat Fakültesi	27	90,1
Yüksek İslam Enstitüsü	1	3,3
Yüksek Lisans	2	6,6
Toplam	30	100,0

Ankete katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğunu İlahiyat Fakültesi mezunu öğretmenler oluşturmaktadır. Toplam 30 öğretmenden 29'u (%90,1) İlahiyat Fakültesi mezunudur. Bir öğretmen ise, Yüksek İslam Enstitüsü mezunudur. (%3,3). Ankete katılan iki öğretmen ilahiyat alanında yüksek lisans yapmıştır (%6,6). Yüksek lisans bu iki öğretmen de ilahiyat fakültesi mezunudur. İlahiyat Fakültesi, ilk olarak 1924 yılının Mayıs ayında İstanbul Dar'ül Fünun İlahiyat Fakültesi adı ile açılmış ve aynı yılın sonbaharında eğitim-öğretime başlamıştır. Bu İlahiyat Fakültesi üç yıllık ve açılıştaki 284 öğrencisi vardı. İlahiyat Fakültesi din dersi öğretmeni yetiştirmek gayesiyle açılmadığı için, bu Fakülteden mezun olan öğrenciler

başlangıçta öğretmen olarak tayin edilmedi. Nihayet İlahiyat Fakültesi 1933 yılında Dar'ül Fünun'un kapatılmasıyla kapatılmış oldu.(Aydın,2000,s.41–46)İlahiyat Fakültesi, 1949–1950 öğretim yılında Ankara Üniversitesi bünyesinde yeniden açılarak Kasım ayında 85 öğrenci ile eğitim-öğretime başlamıştır. (Aydın, 1996,s.76)Fakat başlangıçta bu fakültenin programında da din dersi öğretmeni yetiştirme amacı yer almamaktadır. Ankara İlahiyat Fakültesi, "Türkiye'nin aydın din adamı ihtiyacının karşılanması ve din meselelerinin sağlam ve ilmi esaslara göre incelenmesi" amacıyla açılmıştır. Bunun en önemli sebepleri arasında, o yıllarda ortaokullarda (İlköğretim okullarının II. kademesi) ve liselerde (ortaöğretimde) programlara henüz din dersi konmamış olması sayılabilir.1954 yılında İlahiyat Fakültesinin programına 2 kredi/saatlik pedagoji dersi ilave edilmiş ve 1972 yılından itibaren İlahiyat Fakültesinin öğrenim süresi 5 yıla çıkarılmıştır. 1973–1974 öğretim yılında yapılan köklü değişikliklerle İlahiyat Fakültesinin programında din dersi öğretmeni yetiştirmeye yönelik dersler daha fazla yer almıştır. Eğitime Giriş, Türk Eğitim Tarihi, Türk Milli Eğitim Teşkilatı, Mukayeseli Eğitim, Eğitim Psikolojisi, Eğitim Sosyolojisi ve Genel Öğretim Bilgisi dersleri okutulmaya başlanmıştır.(Aydın,1996,s.85)Yapılan bu değişikliklerden sonra İlahiyat Fakültesinin programı, İlköğretim II. kademe ve ortaöğretim okullarına öğretmen yetiştirme bakımından daha verimli bir niteliğe kavuşturulmuştur. Yüksek İslam Enstitüleri, ilk olarak 1959 yılında açılmıştır. Zaman içinde Yüksek İslam Enstitülerinin sayılan giderek artmıştır. Başlangıçta, sadece İmam-Hatip okullarının orta kısmına öğretmen yetiştirmeyi amaçlamış fakat daha sonra bu durum değiştirilerek ilköğretim okulları ve ortaöğretim okullarının öğretmen ihtiyacını karşılamaya başlamıştır. 1972 yılında programda yapılan değişikliklerle Yüksek İslam Enstitüleri öğretmen yetiştirmeye daha elverişli bir yapıya kavuşturulmuştur. Yüksek İslam Enstitüleri; yeterli sayıda öğretim elemanı bulunamaması ve işlevselliklerini kaybetme gibi sebeplerle 1983 yılında İlahiyat Fakültelerine dönüştürülmüşlerdir.

İlahiyat Fakülteleri 1997–1998 eğitim-öğretim yılında yeniden yapılandırılarak günümüzde de varlığını devam ettirmektedir. Bugün İlahiyat Fakültelerinde İlahiyat Lisans Programı ile Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği Programı olmak

üzere iki program yürütülmektedir. Günümüzde İlahiyat Fakültesi Lisans Programı mezunları öğretmen olamamaktadır. Bu programı bitiren öğrenciler tezsiz yüksek lisans yapmak şartıyla İmam-Hatip Liselerine ve genel liselere öğretmen olabilmektedirler. İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği Bölümünü bitiren öğrenciler ise, İlköğretimde öğretmen olmaktadır.

4.1.1.3. Öğretmenlerin “Meslekteki Kıdem Yılı ” Değişkenine Göre Dağılımı

Tablo 3

Öğretmelilerin Mesleki Kıdem Durumlarına Göre Dağılımı

	N	%
Stajyer	1	3,3
2-7 Yıl	16	53,3
8-14 Yıl	8	26,7
15-21 Yıl	3	10,0
21 Ve Yukarısı	2	6,7
Toplam	30	100,0

Toplam 30 öğretmenden biri stajyer, 2'si 21 yıldan yukarı kıdeme sahiptir. (%6,7). Kıdem bakımından en büyük grubu, 16 katılımla 2–7 yıllık öğretmenler oluşturmaktadır (%53,3). İkinci en büyük grubu 8 katılımla 8–14 yıllık öğretmenler oluşturmaktadır (%26,7). 15–21 yıllık kıdeme sahip 3 öğretmen bulunmaktadır (%10). Görüldüğü gibi çoğunluğu, 2–7 yıllık öğretmenler teşkil etmektedir.

Tablo 4

Öğretmenlerin Mezun Olduğu Okul İle Kıdem Durumlarının Karşılaştırılması

Mezun Olunan Okul	İlahiyat Fakültesi	Yüksek İslam Enstitüsü	Yüksek Lisans	Toplam
Kıdem				
Stajyer	1			1
2-7 Yıl	14		2	16
8-14 Yıl	8			8
15-21 Yıl	3			3
21 Ve Üstü		2		2
Toplam	26	2	2	30

Tablo 4'de ankete katılan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin kıdem durumu ile mezun oldukları okul arasındaki ilişki görülmektedir. Öğretmenlerin kıdemlerini bölümlere ayırırken şu andaki sistemde mevcut bulunan stajyerlik, uzman öğretmenlik ve başöğretmenlik için gerekli olan çalışma yılları dikkate alınmıştır. Kıdemleri 1-21 yıl arası olan öğretmenlerin tamamı İlahiyat Fakültesi mezunudur. 21 yıl ve daha yukarı kıdeme sahip olan öğretmenlerden ikisi Yüksek İslam Enstitüsü mezunu, diğeri İlahiyat Fakültesi mezunudur. Bilindiği gibi Yüksek İslam Enstitüleri 1983 yılında İlahiyat Fakültesine dönüştürülmüştür. Bu sebeple 21 yıldan az kıdeme sahip öğretmenlerin Yüksek İslam Enstitüsü mezunu olmaları zaten söz konusu olamaz.

4.1.2. 4.1.2. Öğrencilerin Kişisel Bilgilerine İlişkin Bulgular

Öğrencilerin, cinsiyetlerine, sınıf seviyesine göre dağılımları, okuduğu kurumlara göre dağılımı, okuduğu sınıfların mevcutlarına göre dağılımı ile ilgili bilgiler yer almaktadır

4.1.2.1. Öğrencilerin “ Cinsiyet ” Değişkenine Göre Dağılımı

Tablo 5

Öğrencilerin cinsiyetlerine göre dağılımları

Cinsiyetiniz	N	%
Kız	262	52,4
Erkek	238	47,6
Toplam	500	100,0

Ankete katılan toplam 500 öğrenciden 262'i kız öğrenci (%52,4), 238'i de erkek öğrencidir. (%47,6) Anket uygulanırken kız öğrenciler ile erkek öğrencilerin eşit oranda olması için bir çaba gösterilmemiştir. Çünkü kız öğrencilerin veya erkek öğrencilerin belli bir oranda olmalarının anketin sonuçları ile direkt bir alakası olmayacaktır. Görüldüğü gibi ankete katılan kız öğrencilerin sayısı erkek öğrencilerden biraz fazladır.

4.1.2.2. Öğrencilerin “Sınıf Seviyesi ” Değişkenine Göre Dağılımı

Tablo 6

Öğrencilerin Sınıf Seviyesine Göre Dağılımı

Okumakta Olduğunuz Sınıf	N	%
6	180	36,0
7	164	32,8
8	156	31,2
Toplam	500	100,0

Ankete katılan toplam 500 öğrenciden 180'si 6.sınıfta (%36),164 'ü, 7.sınıfta(%32,8),

156'sı ise 8.sınıfta okumaktadır.(%31,2)

4.1.2.3. Öğrencilerin “Okuduğu Kurum ” Değişkenine Göre Dağılımı

Tablo 7

Öğrencilerin okuduğu kurumlara Göre Dağılımı

Okulunuz Hangi Kuruma Bağlı?	N	%
Devlet Okulu	464	92,8
Özel Okul	36	7,2
Toplam	500	100,0

Anketin yapıldığı Tuzla ilçesinde bir tane özel okul olduğu için sadece bir okul ankete katılmıştır. Ancak ilçede bulunan diğer okulların bütün öğrencilerinden rasgele seçilen öğrenciler üzerinde anket uygulanmıştır.

4.1.2.4. Öğrencilerin “okuduğu sınıfların mevcutları” Değişkenine Göre Dağılımı

Tablo 8

Öğrencilerin okuduğu sınıfların mevcutlarına Göre Dağılımı

Sınıfınızın Mevcudu Ortalama Kaçtır?	N	%
16-24 Kişi	49	9,8
25-35 Kişi	175	35,0
35 ve Yukarısı	276	55,2
Toplam	500	100,0

Eğitsel oyun yöntemini sınıflarda uygulamak için çok kalabalık mevcut olması öğretmenin işini zorlaştırabilir. Yukarıdaki sınıflamayı yaparken genelde sınıf mevcutları 15'den aşağı olmuyor, özel okullarda ise 24'den çok olmaması

gözetiliyor, milli eğitimde ise sınıflar 30 kişiye indirilmeye çalışılıyor.35 ve yukarısı ise kalabalık sayılmaktadır. Sınıfların % 55'inin 35 ve yukarı mevcutu vardır. % 35'lik kesim ise 25–35 arası mevcuttur. Bu durumda en azından sınıfların yarısına yakınında eğitsel oyun yöntemini uygulamak zor olmasa gerek diye düşünüyoruz.

4.2.DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ ÖĞRETMENLERİNİN EĞİTSEL OYUN YÖNTEMİNİ TANIMA VE DERSLERİNDE UYGULANMA DURUMLARI

Eğitsel oyun yöntemi ile alakalı bilimsel yayınları okuyup okumama durumları, eğitsel oyun yöntemini tercih sebepleri, okudukları bilimsel yayınlar ile kıdem durumlarının karşılaştırılması gibi bölümler yer almaktadır.

4.2.1.Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenlerinin Eğitsel Oyun Yöntemi İle Alakalı Bilimsel Yayınları Okuyup Okumama Durumları

Tablo 9

Öğretmenlerin Eğitsel Oyun Yöntemi Hakkında Bilimsel Yayınları Okuyup-Okumama Durumları

Seçenekler	N	%
Hiçbir Zaman	4	13,3
Bazen	17	56,7
Çoğu Zaman	9	30,0
Toplam	30	100,0

Tablo 9 da görüldüğü üzere öğretmenlerin %70 i hiçbir zaman veya bazen eğitsel oyun yöntemi hakkında bilimsel yayınları okuduklarını belirtmişlerdir. Bu durumda öğretmenlerin eğitsel oyun yöntemi hakkında yeterli bilgi sahibi olmadıkları kanaatini uyandırmıştır.

4.2.1.1.Öğretmenlerin Okudukları Bilimsel Yayınlar İle Kıdem Durumlarının Karşılaştırılması

Tablo 10

Kıdem-Bilimsel Yayın Okuma ilişkisi

Bilimsel Yayın Okurum	Kaç Yıllık Öğretmensiniz?	Kaç Yıllık Öğretmensiniz?				Toplam	
		Stajyer	2-7 Yıl	8-14 Yıl	15-21 Yıl		21ve Yukarısı
Bazen			6	1		2	9
Çoğu Zaman	1		8	7	1		17
Her Zaman			2		2		4
Toplam	1		16	8	3	2	30

Tablo 10'da Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin kıdem durumu ile eğitsel oyun yöntemiyle alakalı bilimsel yayın okuyup-okumama durumunu karşılaştırılmıştır. 2-7 yıl ve 15-21 yıl arası kıdeme sahip ikişer öğretmen bu yöntemle alakalı bilimsel yayınları her zaman okuduklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin küçük bir bölümü (4 kişi)her zaman eğitsel oyun yöntemiyle alakalı yayın okuduklarını söylemektedir.9 öğretmen bazen cevabını verirken 17 öğretmen çoğu zaman okuduklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 10'dan çıkan sonuçlarda dikkat çeken husus, aynı fakülteden mezun ve aynı kıdeme sahip olan bazı öğretmenlerin bu konuda farklı cevaplar vermiş olmalarıdır. Bu durumun sebeplerini araştırmak için, İlahiyat Fakültelerinin programını incelenmiştir.

İlahiyat Fakültesinin 1949-1950 eğitim-öğretim yılındaki programı öğretmen yetiştirecek niteliğe sahip değildir. Programda pedagojik formasyon dersleri hiç yer almamaktadır. Zamanla İlahiyat Fakültesinin programında belli bir gelişme gözlenmiştir. 1953-1954 eğitim-öğretim yılında yapılan değişiklikle programa mantık, psikoloji ve sosyoloji dersleri ilave edilmiştir. Ayrıca 4.sınıflara 2

kredi/saatlik pedagoji dersi konmuştur. İlahiyat Fakültesinin programı 1972 yılına kadar öğretmen yetiştiren bir kurum olma noktasında gelişme göstermiştir. Ancak bu gelişmeler önemli birtakım değişiklikler içermemektedir.

İlahiyat Fakültesinin programında 1972 yılında köklü sayılabilecek bir değişikliğe gidilmiştir. 1973–1974 yılından itibaren din dersi öğretmeni yetiştirme bakımından önemli bir adım atılarak, öğretmen olmak isteyenlere pedagojik formasyon dersleri okutulmaya başlanmıştır. Zamanla bazı küçük değişiklikler yapılmış olsa da bu program 1982 yılına kadar uygulanmıştır.

1982 yılında İlahiyat Fakültelerinin programında yeni bir düzenleme yapılarak Din Eğitimi Anabilim Dalı oluşturulmuştur. 1983–1984 öğretim yılında programda 3 kredi/saatlik Eğitime Giriş, 3 kredi/saatlik Ölçme ve Değerlendirme, 3 kredi/saatlik Eğitim Teknolojisi, 3 kredi/saatlik rehberlik, 3 kredi saatlik Eğitim Psikolojisi, 3 kredi/saatlik Eğitim Programları ve Öğretim Yöntemleri, 6 kredi saatlik Din Eğitimi, 3 kredi/saatlik Din ve Ahlak dersi Özel Öğretim Yöntemleri ile 1 aylık öğretmenlik uygulaması dersleri bulunmaktadır. Bu derslerde Eğitsel Oyun yönteminin ele alınmış olma ihtimali yüksektir. 1997 yılına kadar İlahiyat Fakültelerinin programında sık sık değişiklikler yapılmıştır ama bunlar esaslı değişiklikler değildir. Milli Eğitim Bakanlığınca bir öğretmen adayının alması gereken pedagojik formasyon derslerinin toplam kredi saati 21 kredi/saat olarak belirlenmesine rağmen, 1990'lı yıllarda İlahiyat Fakültelerinde pedagojik formasyon derslerinin toplam kredisi 27 saate kadar çıkmıştır. (Aydın, 1996, s.147) Bu program, zamanla muhteva kategorilerinde yapılan paralel düzenleme ile bazı değişikliklere uğramıştır. Bu durum bu araştırma için önem arz etmektedir. Çünkü bu derslerin içeriğinde yer alan özel öğretim yöntemleri arasında Eğitsel Oyun yönteminin de ele alınmış olma ihtimali yüksektir. İlahiyat Fakültesi mezunu olan öğretmenlerin tamamına yakınının (%88), bu yöntemle alakalı bilgilerini yükseköğretim sırasında aldıklarını söylemeleri bu durumu desteklemektedir.

İlahiyat Fakültesi mezunu olan ve 20 yıl üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin bu yöntemle alakalı olarak hiçbir şey okumadığını söylemesi gerçeğe uzak gözükmektedir. Çünkü ister İlahiyat Fakültesi, isterse Yüksek İslam Enstitüsü mezunu olsun fakülte öğrenimi boyunca bir öğrencinin pedagojik formasyon

derslerinde bu bilgiyi mutlaka almış olacağı düşünülmektedir. Burada İlahiyat Fakültelerinin programından veya derslerin içeriğinden kaynaklanan bir eksiklikten daha çok kişiye özel bir takım eksikliklerin olabileceği akla gelmektedir.

Yüksek İslam Enstitüsü mezunu iki öğretmenin bu soruya "bazen" şeklinde cevap vermesi düşündürücüdür. Bu yöntemi okuyup araştırmaya gerek duymayan bir öğretmenin onu uygulamayacağı da açıktır. Önceki bölümlerde de belirtildiği gibi Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersleri bu yöntemin uygulanabileceği en uygun derslerin başında gelmektedir.

4.2.2.Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenlerinin Eğitsel Oyun Yöntemini Tercih Sebepleri

Tablo 11

Öğretmenlerinin Eğitsel Oyun Yöntemini Tercih Sebepleri

Seçenekler	N	%
Kalıcı öğrenmeler sağladığı için uyguladım	25	%83,5
Eğitsel oyun yöntemini dikkati topladığı için uyguladım	21	%70
Grupla çalışma ve işbirliği yeteneklerini geliştirdiği için uyguladım	20	%67,7
Eğitsel oyun yöntemini gözlem yeteneğini geliştirdiği için uyguladım	20	%67,7

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerine eğitsel oyun yöntemini tercih sebepleri sorulmuştur. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerini çoğunluğu (%83,5), bu yöntemin kalıcı öğrenmeler sağladığı için tercih edilebileceğini belirtmişler ki bu doğru bir tespittir. Eğitsel Oyun yönteminin öğrenmede zengin ve anlamlı yaşantılar sağladığı, dolayısıyla kalıcı öğrenmelere imkân tanıdığı bilinmektedir. Yapılan bir etkinliğin, gözlenen bir olayın veya incelenen bir durumun çabuk unutulması çok zordur. Çünkü bu tür öğrenmelerde aynı anda birçok duyu organına hitap edilmektedir.

Bir grup öğretmen (%70), bu yöntemin öğrencilerin dikkat ve gözlem yeteneklerini geliştirdiği için tercih edileceğini belirtmiştir. Sürekli sınıf içinde, soyut olarak yapılan öğretimde öğrencinin dikkat ve gözlem yetenekleri gelişmeyebilir. Eğitsel Oyun yönteminde ise, öğrenci gözlediği cisimleri ve çevresini inceleyecek ve bunlar arasında bazı bağlantılar kurarak gözlem ve dikkat ile ilgili yeteneklerini geliştirebilecektir.

Bu yöntem, grupla çalışma ve işbirliği yapma yeteneğinin gelişmesine katkı sağlayabilir. Öğretmenlerden yine bir grup (%67,7), bu durumu destekler bir cevap vermiştir. Bu gruplara katılan öğrenciler arasında işbirliği ve yardımlaşma olması beklenir. Böylece öğrenciler, başkalarının fikirlerine saygılı olmayı, hoşgörülü olma, tartışma, kısacası demokratik yaşama alışkanlığını kazanmış olurlar." (Senemoğlu, 1997,s.95)Yöntemin faydalan kısmında da belirtildiği gibi, ilköğretim seviyesindeki öğrencilerde iletişim kurma-arkadaş-sınıf-oyun faaliyetlerine katılma ve grupla beraber hareket etme isteği güçlüdür.(Selçuk, 1991,s.95) Eğitsel Oyun yöntemi öğrencilere bu konuda olumlu katkılar sağlar. Ankette bu cevapları veren öğretmenler (%70)civarındadır, bu yöntemin kullanılmasının yukarıda belirtilen bütün faydalan sağladığı için tercih edilebileceğini belirtmiştir. Fakat beklenen cevabı veren öğretmen sayısı çok azdır. Yöntemin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerince yeterince bilinmediği buradan ortaya çıkmaktadır. Yukarıdaki bulgular, mevcut Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin eğitsel oyun yöntemi konusundaki bilgi ve becerileri hangi düzeydedir? Alt probleminin cevabı gibidir. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin, eğitsel oyun yöntemine ilişkin bilgileri ve becerileri yetersizdir" denilebilir.

4.2.3.Eğitsel Oyun Yönteminin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersleri İçin Önemli Olduğuna İlişkin görüşler;

Tablo 12 Eğitsel Oyun Yönteminin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersleri İçin Önemli Olduğuna İlişkin Öğretmen görüşleri

	N	%
Bazen	7	23,3
Çoğu Zaman	9	30,0
Her Zaman	14	46,7
Toplam	30	100,0

Tablo 12'de ortaya çıkan sonuca göre Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu eğitsel oyun yönteminin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersleri için çok önemli olduğunu(çoğu zaman ve her zaman cevabını verenler) (%76,7), belirtmiştir. Görüldüğü gibi, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin neredeyse tamamı(bazen cevabı verenlerle birlikte) eğitsel oyun yönteminin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersleri için önemine inanmakta fakat önem derecesi farklılaşmaktadır.

4.2.4. Eğitsel Oyun Yönteminin Derslerde Uygulanma Durumları

Tablo 13

Eğitsel Oyun Yönteminin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersleri İçin Önemli Olduğuna İlişkin Öğretmen görüşleri

	Kız	Erkek	N	%
Hiçbir Zaman	1	2	3	10,0
Bazen	3	11	14	46,7
Çoğu Zaman	4	9	13	43,3
Toplam	8	22	30	100,0

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin yöntemin önemine ilişkin verdikleri cevap ile bu yöntemin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde uygulanma durumu arasındaki tezat dikkat çekmektedir. Tablo-13'de görüldüğü gibi ankete katılan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin tamamına yakını eğitsel oyun yönteminin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersleri için önemli olduğunu belirtirken, Tablo-14'da görüleceği gibi 30 öğretmenden sadece 13(bazen ve hiçbir zaman cevabını vermeyenler) öğretmen bu yöntemi derslerinde uygulamaktadır.

Eğitsel Oyun yönteminin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersleri için önemli olduğunun farkına varmak, uygulamanın iyi yapılacağı anlamına gelmeyebilir. Bu yöntemi uygulayan öğretmenlerin %18'i uygulamadan önce bir eğitsel oyun planı çıkarmamıştır. Plansız yapılacak eğitsel oyunun verimli olamayacağı daha önceki bölümlerde belirtilmiştir. Uygulama yapan öğretmenlerden %18'i öğrencileri önceden bilgilendirmemiş ve uygulama sonunda değerlendirme yapmamıştır. Bu durum Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerini eğitsel oyun yönteminin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersleri için önemini yeterince kavramamış olduklarının bir işaretidir. Çünkü sadece yöntemin önemli olduğunu söylemekle yöntemin önemi kavranılmış olacağını söylemek fazla iyimserlik olacaktır.

Tablo 13'e göre ankete katılan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin %43'ü eğitsel oyun yöntemini bugüne kadar derslerinde kullandıklarını, %57'si ise, bu yöntemi derslerde bazen veya hiç kullanmadıklarını belirtmişlerdir. Bu veriler gösteriyor ki, ankete katılan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin çoğunluğu bu yönteme derslerinde yer vermemektedir.

Değişik zamanlarda yapılan araştırmalar, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde en az kullanılan yöntemlerden bir tanesinin bu yöntem olduğunu göstermektedir. Uygulanan bu anketin dışında, başka bir ankete katılan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinden sadece % 4'ü bu yöntemi derslerinde uyguladıklarını belirtmişlerdir. Bu oranın bu çalışmada %43'lere çıkmış olması eğitsel oyun yönteminin kullanım oranının zamanla arttığının bir işareti sayılabilir.

Eğitsel Oyun yönteminin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde az kullanılıyor olmasının çok farklı sebepleri olabilir. Sınıf mevcutlarının fazla olması, ders saatinin

azlığı, maddi birtakım imkânların olmayışı gibi hususlar bu yöntemi uygulanmasına engel olabilir. Fakat bu olumsuz durumlar öğretmenin bilgi ve becerisiyle aşılabılır veya hafifletilebilir. Bizce asıl sebep, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin bu yöntemi yeterince tanımamaları, yöntemin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersleri için önemini özümsememiş olmalarıdır. Öğretmenlerin ders işleme alışkanlıkları da bu yöntemin az kullanılmasının sebepleri arasında yer alabilir. Çünkü Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde genelde takrir yöntemi kullanılmakta diğer yöntemlere fazla yer verilmemektedir.

Bu ankete katılan öğretmenlerden sadece 13 tanesi, eğitsel oyun yöntemini Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde uygulamıştır. Araştırmanın bu bölümünden itibaren elde edilecek bulgular ve buna bağlı olarak yapılacak yorumlar bu 13 öğretmene göre yapılacaktır. 13 öğretmene göre birtakım genellemelere gidilemeyeceği açıktır. Bu sebeple araştırmadan elde edilen bulgu ve yorumların sadece bu araştırma için geçerli olacağı hususu göz önünde bulundurulmalıdır.

4.2.4.1.Eğitsel Oyun Yöntemini Uygulama -mesleki kıdem ilişkisi

Tablo 14

Eğitsel oyun yöntemini uygulama ve kıdem karşılaştırması

Yöntemi Uygulama	Stajyer	Kaç Yıllık Öğretmensiniz?				Toplam
		2-7 Yıl	8-14 Yıl	15-21 Yıl	21 Ve Yukarisi	
Hiçbir Zaman		1		2		3
Bazen	1	6	6		1	14
Çoğu Zaman		9	2	1	1	13
Toplam	1	16	8	3	2	30

Tablo 14 incelendiğinde öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre eğitsel oyun yöntemini uygulama arasında bariz farklılıklar görülmektedir.2–7 yıl arasında çalışan öğretmenlerin ilköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde eğitsel oyun

yönteminin kullanılmasında öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre farklılık bulunmakta mıdır? Alt probleminin de bir cevabıdır. Özellikle 2–7 yıl arası çalışan öğretmenlerin 9'u yaklaşık(%70)'i çoğu zaman eğitsel oyun yöntemini uyguladığını belirtmiştir.

4.2.4.2.Eğitsel Oyun Yönteminin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Derslerinde Uygulanıp-Uygulanmadığına İlişkin Öğrenci Görüşleri

Tablo 15

Eğitsel Oyun Yönteminin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Derslerinde Uygulanıp-Uygulanmadığına İlişkin Öğrenci Görüşleri

Öğretmenimiz Eğitsel Oyun Yöntemini Derslerde Uygular	N	%
Her Zaman	29	5,8
Çoğu Zaman	56	11,2
Bazen	104	20,8
Hiçbir Zaman	311	62,2
Toplam	500	100,0

Tablo 15'de ankete katılan öğrencilerin büyük bir çoğunluğu (%62,2), Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin kendilerini eğitsel oyun yapmadığını söylemektedir. %20,8'lük bir grup öğrenci bazen , %5,9'luk bir öğrenci grubu birçok kez olduğunu söylemiştir. Bu durum bir önceki tablo ile örtüşür niteliktedir. Tablo-16'da Eğitsel Oyun yöntemini derslerinde hiç ve bazen uyguladığını söyleyen öğretmenlerin oranı % 53'tür. Bu tabloda da öğrencilerin %62,2'lik kısmı öğretmenlerinin kendilerini eğitsel oyun yapmadığını belirtmiştir. Eğitsel oyun oynadığını ifade eden öğrencilerin toplam oranı %37,8'dir. Bu oran bu yöntemi uyguladığını söyleyen öğretmenlerin oranına yakın bir orandır.

4.2.5.İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Derslerinde Eğitsel Oyun Yönteminin Kullanılmasında Öğretmenlerin Çalıştığı Kurumlara Göre Farklılıklar

Bu kısımda öğretmenlerin çalıştığı kurumlara göre eğitsel oyun yönteminin kullanılmasındaki farklılıklar incelenmiştir.

4.2.5.1.Öğretmenlere Göre

Tablo 16

Eğitsel Oyun Yönteminin Kullanılmasında Öğretmenlerin Çalıştığı Kurumlara Göre Farklılıklar

Hangi Kuruma Bağlı Çalışıyorsunuz?			
Eğitsel Oyun Yöntemini Derslerimde Uygularım	Devlet Okulu	Özel Okul	Toplam
Hiçbir Zaman	3		3
Bazen	12		12
Çoğu Zaman	13	2	15
Toplam	28	2	30

Tablo 16 da görüldüğü gibi özel okulda öğretmenlik yapanların hepsi eğitsel oyun yöntemini derslerimde uygularım demektedir. Ankete özel okullarda öğretmenlik yapan iki kişi katıldığı için bir belirleyiciliği yoktur fakat devlet okullarında bu oranın yarıya yakın çıkma sebeplerini daha önceki bölümlerde ki tablolarda açıklamıştık. Disiplin başta gelen sebeplerdendi. Ancak sınıfların çok kalabalık olması da başta gelen etkenlerdendir.

4.2.5.2. Öğrencilere Göre

Tablo 17

Eğitsel Oyun Yönteminin Kullanılmasında Öğrencilerin Okuduğu Kurumlara Göre Farklılıklar

Okulunuz hangi kuruma bağlı?					
Öğretmenimiz Eğitsel Oyun Yöntemini Derslerde Uygular.	Devlet okulu	%	Özel okul	%	Toplam
Her Zaman	28	6,01	1	2,8	29
Çoğu Zaman	143	30,8	17	47,2	160
Bazen	190	40,9	18	50	208
Hiçbir Zaman	103	22,1			103
Toplam	464	%100	36	%100	500

Tablo 17 de görüldüğü gibi özel okullarda eğitim öğretim gören öğrencilerden hiçbiri eğitsel oyun yapılmadığını söylememektedir.%50'si ise çoğu zaman bu yöntemin uygulandığını söylemektedir. Devlet okullarında ise öğrencilerin %22'si bu yöntemi hiç duymadıklarını belirtmişlerdir. Ankete bir özel okul katıldığı için bir belirleyiciliği yoktur fakat devlet okullarında bazen ve hiçbir zaman cevabını verenlerin oranı %63 yüksek bir orandır. Bu oranın çıkma sebeplerini daha önceki bölümlerde ki tablolarda açıklamıştık. Disiplin başta gelen sebeplerdendi.

4.2.6.İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Derslerinde Eğitsel Oyun Yönteminin Kullanılmasında sınıf seviyelerine Göre Farklılıklar

4.2.6.1. Öğretmenlere Göre

Tablo 18

Eğitsel Oyun Yönteminin Kullanılmasında sınıf seviyelerine Göre Farklılıklar

	4 Ve 5. Sınıflara Daha Etkili Oluyor	%	6 Ve 7. Sınıflara Daha Etkili Olacağına İnanırım	%	8.Sınıflara Daha Etkili Olduğuna İnanırım.	%
Hiçbir Zaman			1	3,3	8	26,7
Bazen	2	6,7	12	40,0	19	63,3
Çoğu Zaman	11	36,7	14	46,7	3	10,0
Her Zaman	17	56,7	3	10,0		
Toplam	30	100,0	30	100,0	30	100,0

Tablo 18’de görüldüğü üzere öğretmenlerin verdiği cevaplara göre sınıf seviyeleri yükseldikçe eğitsel oyun yöntemini uygulama durumları azalmaktadır.4.ve 5.sınıflara yaklaşık%93,3’ü çoğu zaman ve her zaman uyguladığını söylemektedir. Aynı öğretmenlerin 6ve 7.sınıflara eğitsel oyun yöntemini uygulama durumu%56,7’ye düşmüştür.(her zaman ve çoğu zaman cevabı dikkate alınmıştır, aynen 4 ve 5.sınıflarda olduğu gibi)Daha dikkat çeken bir durum ise 8.sınıf seviyesinde görülmektedir. Öğretmenlerin ancak %10’u bu yöntemi uyguladığını belirtmiştir. Sınıf seviyeleri yükseldikçe eğitsel oyun yöntemini uygulamasının azalmasının nedenlerinin başında öğrencilerin sınıfları yükseldikçe disiplin problemi olacağı endişesinden kaynaklanmaktadır.8.sınıflarda ise dikkat çekici azalmasının bir başka sebebi de eğitsel oyun yöntemi ön hazırlık gerektirdiği için öğrenciler OKS’ ye hazırlandığından görev almak istememesi olabilir.

4.2.6.2. Öğrencilere Göre

Tablo 19

Eğitsel Oyun Yönteminin Kullanılmasında sınıf seviyelerine Göre Farklılıklar

	4 ve 5.sınıfta iken uyguladı		6 ve 7. sınıfta iken uyguladı		8.sınıfta iken uyguladı	
	N	%	N	%	N	%
Her Zaman	149	29,8	55	15,4	13	2,6
Çoğu Zaman	151	30,2	77	11,01	18	3,6
Bazen	147	29,4	164	32,8	31	6,2
Hiçbir Zaman	53	10,6	204	40,8	438	87,6
Toplam	500	100,0	500	100,0	500	100,0

Öğrencilerin verdiği cevaplar da öğretmenlerin verdiği cevaplarla örtüşmektedir. Tablo 19’da görüldüğü üzere öğrenciler sınıf seviyeleri yükseldikçe öğretmenlerinin eğitsel oyun yöntemini uygulama durumlarının azaldığını söylemektedir.4.ve 5.sınıfta iken yaklaşık %60’ı çoğu zaman ve her zaman uyguladığını söylemektedir. 6 ve 7.sınıfta iken eğitsel oyun yönteminin uygulanma durumu%26,5’e düşmüştür.(her zaman ve çoğu zaman cevabı dikkate alınmıştır, aynen 4 ve 5.sınıflarda olduğu gibi)Daha dikkat çeken bir durum ise 8.sınıf seviyesinde görülmektedir. Öğrencilerin ancak %6,5’i bu yöntemi uyguladığını belirtmiştir. Sınıf seviyeleri yükseldikçe eğitsel oyun yöntemini uygulamasının azalmasının nedenlerinin başında öğrencilerin sınıfları yükseldikçe disiplin problemi olacağı endişesinden kaynaklanmaktadır.8.sınıflarda ise dikkat çekici azalmasının bir başka sebebi de eğitsel oyun yöntemi ön hazırlık gerektirdiği için öğrenciler OKS’ ye hazırlandığından görev almak istememesi olabilir.

4.2.7. İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Derslerinde Eğitsel Oyun Yönteminin Kullanılmasında Sınıftaki Öğrenci Sayılarına Göre Farklılıklar

4.2.7.1. Öğretmenlere Göre

Tablo 20

Eğitsel Oyun Yönteminin Kullanılmasında Sınıftaki Öğrenci Sayılarına Göre Farklılıklar

	Öğrenci sayısının yirmi beşi geçmesi gerektiğine inanırım.		Kırk kişilik sınıflarda problem olacağını düşünüyorum		Özel okullarda daha etkili uygulanacağına inanırım		Milli eğitime bağlı okullarda daha etkili uygulanacağına inanırım	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Hiçbir Zaman	1	3,3	3	10,0	4	13,3	3	10,0
Bazen	3	10,0	9	30,0	6	20,0	20	66,7
Çoğu Zaman	8	26,7	7	23,3	10	33,3	6	20,0
Her Zaman	18	60,0	11	36,7	10	33,3	1	3,3
Toplam	30	100,0	30	100,0	30	100,0	30	100,0

Tablo 20 daha önceki 16.17.18.19.tablolarda çıkan durumları cevabı niteliğindedir. Çünkü öğretmenlerin yaklaşık%90'a yakını eğitsel oyun yönteminin uygulanması için öğrenci sayısının 25 kişiyi geçmemesi gerektiğini belirtmiştir. Çünkü yine yaklaşık %90'i 40 kişilik sınıflarda azda olsa problem olduğunu söylemiştir. Ayrıca öğretmenlerin %70'i özel okullarda daha etkili uygulandığını milli eğitime bağlı okullarda ise ancak %23'ü daha etkili uygulandığını düşünmektedir. Bu %23'lük kısımdaki öğretmenlerin okulundaki sınıf mevcutlarının en fazla 30 civarında olması da bu cevabı vermelerinde etken olduğunu sanmaktayız. Özel okullarda daha etkili uygulandığını düşünen öğretmenler ise maddi sebepler, sınıf mevcutlarının az olması ve mekân problemi olmadığı için bu şekilde düşünüyor olabilirler.

4.2.7.2. Öğrencilere Göre

Tablo 21

Eğitsel Oyun Yönteminin Kullanılmasında Sınıftaki Öğrenci Sayılarına Göre Farklılıklar

	Sınıfımız çok kalabalık olduğundan bu yöntemi uygulamak çok zor olur.		Sınıflar 25 kişilik olsaydı eğitsel oyun yöntemi daha iyi uygulanırdı.		Eğitsel oyun yönteminin kırk kişilik sınıflarda uygulanacağına inanmıyorum.		Eğitsel oyun yöntemini özel okullarda daha çok uygulandığına inanıyorum	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Her Zaman	116	23,2	57	11,4	128	25,6	60	12,0
Çoğu Zaman	129	25,8	52	10,4	107	21,4	106	21,2
Bazen	140	28,0	112	22,4	128	25,6	157	31,4
Hiçbir Zaman	115	23,0	279	55,8	137	27,4	177	35,4
Toplam	500	100,0	500	100,0	500	100,0	500	100,0

Öğrencilerin %59'u sınıflarının kalabalık olduğu için bu yöntemi uygulamanın zor olduğunu söylerken %56'sı ise sınıfımız 25 kişilikte olsaydı bu yöntemi uygulamak iyi olmazdı demişler. Bu da bize öğrencilerin bu yöntemi öğretim hayatlarında nadiren gördüklerinden ayrıca uygulama sırasında problemlerle karşılaştıklarından gürültü, zaman yetersizliği gibi pek anlayamadıkları kanaatini uyandırmıştır. Hâlbuki öğrenciler oyunları çok severler ve dersler daha anlaşılır olur. Öğrenciler eğitsel oyun yönteminin özel okullarda daha etkili uygulandığına inanmaktadırlar. Bu cevapta öğretmenlerle örtüşmektedir.

4.2.8.Eğitsel Oyun Yöntemini Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Derslerinde Uygulamanın Olumlu Yönlerine İlişkin Görüşler

4.2.8.1. Öğretmen Görüşleri

Tablo 22

Eğitsel Oyun Yöntemini Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Derslerinde Uygulamanın Olumlu Yönlerine İlişkin Öğretmen Görüşleri

	Kalıcı Öğrenme		Dikkati		Grupla Çalışmayı		Gözlem Yeteneğini	
	Sağlar		Toplar		Teşvik Eder		Geliştirir	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Hiçbir Zaman	1	3,3	1	3,3	1	3,3	1	3,3
Bazen	4	13,3	8	26,7	9	30,0	9	30,0
Çoğu Zaman	16	53,3	13	43,3	14	46,7	16	53,3
Her Zaman	9	30,0	8	26,7	6	20,0	4	13,3
Toplam	30	100,0	30	100,0	30	100,0	30	100,0

Eğitsel oyun yöntemini derslerinde uygulayan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin %85'i bu yöntemin kalıcı öğrenmeler sağladığını ifade etmiştir. Öğretmenler bu sonucu yıl içerisinde gözlemlediklerini söylemektedir. Öğretmenlerin %70'i bu yöntemin dikkati topladığını uygulandığı derste öğrencilerin derse daha fazla ilgi gösterdiğini ve derslerin daha zevkli işlendiğini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin %67,7'si grupla çalışmayı teşvik ettiğini söylemiştir. Öğretmenlerin %66,6'si gözlem yeteneğini geliştirir söylemiştir. Bu ifade edilen hususlara yöntemin faydaları bölümünde değinilmiştir. Bu yöntem, iyi uygulandığı takdirde yukarıda ifade edilen hususların tamamını sağlamaktadır.

4.2.8.2.Eğitsel Oyun Yöntemini Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Derslerinde Uygulamanın Olumlu Yönlerine İlişkin Öğrenci Görüşleri

Tablo 23

Eğitsel Oyun Yöntemini Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Derslerinde Uygulamanın Olumlu Yönlerine İlişkin Öğrenci Görüşleri

	Kalıcı Öğrenme Sağlar		Dikkati Toplar		Grupla Çalışmayı Teşvik Eder		Gözlem Yeteneğini Geliştirir	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Her Zaman	290	58,0	293	58,5	231	46,3	245	49,0
Çoğu Zaman	108	21,6	126	25,3	110	22,0	137	27,5
Bazen	72	14,4	64	12,8	124	24,8	79	15,8
Hiçbir Zaman	30	6,0	17	3,5	35	7,0	39	7,8
Toplam	500	100,0	500	100,0	500	100,0	500	100,0

Aynı soru öğrencilere de sorulmuştur. Alınan cevaplar şöyledir: Öğrencilerin %79,6'sı bu yöntemle Eğitsel oyun yöntemi ile işlenen dersler kalıcı olduğunu, %84'i eğitsel oyun yöntemi ile işlenen dersler dikkat çekici olduğunu, %76,5'ini eğitsel oyun yöntemi ile işlenen dersler gözlem yeteneğini geliştirdiğini, %68,3'ü ise, bu yöntemle işlenen dersler grupla çalışmayı teşvik ettiğini derste işlenen konuları daha kolay öğrendiklerini ifade etmişlerdir. Bu sorulara olumsuz cevap veren öğrencilerin oranı ise ortalama %20'dir. İhtimal ki bu öğrenciler, yapılan uygulamadan çeşitli sebeplerden dolayı memnun kalmamış veya yöntemin yararlarını kavrayamamış oldukları için bu soruya olumsuz cevap vermişlerdir.

Tablo 22 ve 23'de ifade edilen olumlu durumların hepsi eğitsel oyun yönteminin faydalan arasında yer almaktadır. Bu hususta çalışmanın ikinci bölümünde yer alan yöntemin faydaları başlığı altında geniş olarak açıklamalar yapılmıştır.

4.2.9.Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Derslerinde Eğitsel Oyun Yöntemini Uygularken Karşılaşılan Olumsuzluklara İlişkin görüşler

4.2.9.1.Öğretmenlere Göre

Tablo 24

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Derslerinde Eğitsel Oyun Yöntemini Uygularken Karşılaşılan Olumsuzluklara İlişkin Öğretmen Görüşleri

	Zorluklar Olduğuna İnanıyorum		Disiplin problemi oluyor		maddi problem oluyor		Mekân problemi oluyor		Yorucu oluyor		Zaman problemi yaşıyorum	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Hiçbir Zaman	1	3,3	3	10	6	20,0	5	16,7	3	10,0	2	6,7
Bazen	14	46,7	18	60	14	46,7	16	53,3	14	46,7	17	56,7
Çoğu Zaman	10	33,3	9	30	8	26,7	6	20,0	8	26,7	5	16,7
Her Zaman	5	16,7			2	6,7	3	10,0	5	16,7	6	20,0
Toplam	30	100,0	30	100,0	30	100,0	30	100,0	30	100,0	30	100,0

Eğitsel oyun yöntemini uygulayan öğretmenlerin çoğunluğu, uygulama sırasında yöntemin uygulanmasıyla alakalı olumsuz durumların söz konusu olduğunu belirtmişlerdir. Eğitsel oyun yönteminin uygulanmasında (bazen dahil) zorluklar olduğuna inanıyorum diyen öğretmenlerin oranı %90'dır. En azından biraz dahi eğitsel oyun yönteminin uygulanmasında disiplin problemi oluyor diyenlerin oranı %90'dır. Eğitsel oyun yönteminin uygulanmasında maddi problem oluyor diyenlerin oranı yaklaşık %80'dir. Eğitsel oyun yönteminin uygulanmasında mekân problemi oluyor diyenlerin oranı %83'dür. En azından biraz eğitsel oyun yönteminin uygulanması yorucu oluyor diyenlerin oranı %90'dır. Öğretmenlerin yaklaşık %93'ü de zaman yetmezliğini ifade etmişlerdir. Yöntemi uygularken karşılaşılan olumsuz

tepkilerin çok olması,yöntemin olumlu yönlerini arka plana itmemelidir.Eğitsel oyun yönteminin yararları daha önceki bölümlerde ayrıntılarıyla açıklanmıştır.

Tablo 24’de görüldüğü gibi yöntemi uygulamak isteyen öğretmenlerin karşılaştığı en büyük zorluk disiplinle alakalı zorluklardır. Zorluk derecesine göre ikinci sırada yoruculuk ve zaman yetersizliği gelmektedir.Tablo 24’de yöntemi uygulayan öğretmenler disipline dikkat çekmişlerdir. Görüleceği gibi uygulama yapan öğretmenlerin en çok karşılaştığı zorlukların başında disiplin ile ilgili zorluklar gelmektedir. Sınıf mevcutlarının kalabalık olması, öğretmenin sınıf yönetimindeki yetersizliği disiplinle alakalı zorlukları arttırmaktadır. İlköğretim okullarının II Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersleri haftada iki saattir. İki saatlik zamanın yetmeyeceği açıktır.

Yöntemi uygulayan öğretmenlerin çoğu, uygulama sırasında karşılaştıkları disiplin problemine, yine büyük bir kısmı zaman yetersizliği, çok az bir grup öğretmen ise, maddi zorluklar üzerine yoğunlaşmıştır.

4.2.9.2.Öğrencilere Göre

Tablo 25

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Derslerinde Eğitsel Oyun Yöntemini Uygularken Karşılaşılan Olumsuzluklara İlişkin Öğrenci Görüşleri

	Zorluklar Olduğuna İnanıyorum		Disiplin problemi (gürültü) oluyor		Zaman problemi olur.		maddi problemler olur		Yorucu Oluyor		Mekân (yer) Problemi olur	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Her Zaman	114	22,8	3	10	118	23,5	313	62,5	301	60,3	230	46,0
Çoğu Zaman	235	47,0	18	60	205	41,0	132	26,5	129	25,8	123	30,5
Bazen	94	18,8	9	30	120	24,0	41	8,3	30	6,0	72	14,5
Hiçbir Zaman	57	11,5			57	11,5	14	2,8	40	8,0	45	9,0
Toplam	500	100,0	30	100,0	500	100,0	500	100,0	500	100,0	500	100,0

Uygulamaya katılan öğrencilerin %11,5'i yöntemin uygulanması sırasında olumsuz bir durumla karşılaşmadıklarını söylerken geri kalanları disiplinsizlikler, yoruculuk, zaman problemi, mekân (yer)problemi, maddi problemler gibi bazı sorunlar ortaya çıktığını söylemektedir. Bir önceki tabloda öğretmenlerin olumsuz durumlarla alakalı verdikleri cevapların oranı ile öğrencilerin olumsuz durumlarla ilgili verdikleri cevapların oranı nerdeyse birbirine yakındır (%90).

Uygulamaya katılan öğrencilerin yaklaşık %85'lik kısmı uygulamada sorunlar görmektedir. Bu durum, yöntemi uygulayan öğretmenlerin uygulamayı yeterlilikle gerçekleştirmemiş olduklarını akla getirmekle birlikte, olumsuzluk olarak ifade edilen hususların bir kısmının öğretmenin dışında bir takım faktörlerden kaynaklanabileceği de göz önünde bulundurulmalıdır.

Ankete katılan öğretmenler, Eğitsel oyun yönteminin genel zorlukları arasında maddi problemler, zaman yetersizliği, disiplin ve yoruculuk gibi hususları belirtmişlerdir. Bu zorluklar içinde ilk sırayı disiplin ile alakalı zorluklar almaktadır

Öğrencilerin büyük bir kısmı ise, yöntemin uygulanması sırasında bir zorlukla karşılaştıklarını (%85), bir kısmı zaman yetersizliği ile karşılaştıklarını, bir kısmı da disiplinle alakalı zorluklarla karşılaştıklarını belirtmişlerdir. Bu durum disiplin probleminin hem öğretmenler hem de öğrenciler tarafından, bu yöntemin uygulaması sırasında karşılaşılan önemli problemlerden biri olarak görüldüğünü ortaya koymaktadır.

4.2.10.Eğitsel Oyun Yöntemini Tekrar Uygulamaya İlişkin Öğretmen Görüşleri

Tablo 26

Eğitsel Oyun Yöntemini Tekrar Uygulamaya İlişkin Öğretmen Görüşleri

	Zorluklar Olduğuna İnanıyorum		Eğitsel oyun yönteminin zorluklarına rağmen Kullanmak isterim		Sınıftaki disiplin sorunu sebebiyle uygulamak istemiyorum		Maddi yük getirdiği için uygulamak istemiyorum		Ders saati yetmediği için uygulamak istemiyorum		Yorucu olduğu için uygulamak istemiyorum	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Hiçbir Zaman			1	3,3	9	30,0	10	33,3	10	33,3	7	23,3
Bazen	5	16,7	15	50,0	2	6,7	2	6,7	3	10,0	8	26,7
Çoğu Zaman			4	13,3	6	20,0	16	53,3	15	50,0	15	50,0
Her zaman	25	83,3	10	33,3	13	43,3	2	6,7	2	6,7		
Toplam	30	100,0	30	100,0	30	100,0	30	100,0	30	100,0	30	100,0

Eğitsel oyun yöntemini derslerinde uygulayan öğretmenlerin büyük çoğunluğu; bazen de olsa yöntemi kesinlikle tekrar uygulamak istediğini, küçük bir kısmı ise tekrar uygulamak istemediğini belirtmiştir. Sonuçta bu yöntemi uygulayan öğretmenlerin çoğunluğu bu yöntemi tekrar uygulamak istemektedir. Bu sonuç; öğretmenlerin bu yöntemi uygulamaktan memnun kaldıklarının, olumlu sonuçlarla karşılaştıklarının bir işareti olabilir

Yöntemi tekrar uygulayabileceğini muhtemelen ifade eden öğretmenler, yöntemi uygulamak için çok istekli olmayışlarının sebeplerini tablo 27 ortaya koymaktadırlar. Bu sebeplerin maddi sebepler, zaman yetersizliği, disiplin sorunları olduğu açığa çıkmaktadır. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu ise, yöntemi tekrar uygulayacaklarını belirtmişlerdir.

4.2.11.Eğitsel Oyun Yöntemini Uygularken Öğrencileri Önceden Bilgilendirmeye İlişkin Görüşler

4.2.11.1. Öğretmen Görüşleri

Tablo 27

Öğrencileri Önceden Bilgilendirmeye İlişkin Öğretmen Görüşleri

	Eğitsel oyun yönteminin uygulamadan önce öğrencilere bilgi veririm		Eğitsel oyun yönteminin uygulama sırasında öğrencilere bilgi veririm		Eğitsel oyun yöntemini uygulama sırasında değerlendirme yaparım	
	N	%	N	%	N	%
Hiçbir Zaman	1	3,3	1	3,3	3	10,0
Bazen	5	16,7	6	20,0	7	23,3
Çoğu Zaman	12	40,0	15	50,0	10	33,3
Her Zaman	12	40,0	8	26,7	10	33,3
Toplam	30	100,0	30	100,0	30	100,0

Yöntemi derslerinde uygulayan öğretmenlerden büyük çoğunluğu %80 uygulamadan önce öğrencilere bilgi verdiğini belirtmiştir. Geri kalanı ise, bazen veya hiçbir zaman cevabını vermişlerdir. Bu yöntemi uyguladığını ifade eden bir öğretmenin plan hazırlamadığını belirtmesi, öğretmenin yöntemden habersiz olduğunun bir göstergesi sayılabilir. Çünkü önceki bölümlerde de belirtildiği gibi bu yöntemin olmazsa olmaz şartı uygulamanın bir plan dâhilinde yapılmasıdır. Yöntemi uygularken bir plan hazırlamadığını söyleyen öğretmenlerden birisi mazeret olarak plan hazırlamasını bilmediğini söylerken, diğeri ise, bugüne kadar plan hazırlamaya gerek duymadığını belirtmiştir. Burada katılımcıların sayıcı çok küçük olduğundan genel bir takım sonuçlar çıkarmak mümkün olmayacaktır. Eğitsel oyun yöntemi uygulanırken en çok dikkat edilecek hususların başında plan gelmektedir. Planla alakalı olarak öğretmene çok iş düşmektedir. Eğitsel oyun yönteminin uygulama sırasında öğrencilere bilgi

veririm cevabını veren öğretmenler ise %77,7 civarındadır.

Ankete katılan ve yöntemi uyguladığını ifade eden öğretmenlerin büyük çoğunluğu, öğrencileri önceden Eğitsel oyun hakkında bilgilendirdiğini, küçük bir bölümü ise, öğrencileri önceden bilgilendirmediğini ifade etmiştir

Yöntemi tekrar uygulamayacağını muhtemelen belirten ve buna sebep olarak yukarıda sayılan sorunları gösteren öğretmenlerin bu yöntemi etkinlikle uygulayamadıklarını söylemek mümkündür. Nitekim Tablo 30'da görüleceği gibi bu öğretmenler, yöntemi uygulamadan önce bir eğitsel oyun planı hazırlamamışlardır. Yine Tablo 27'de ise bu öğretmenlerin uygulamadan önce öğrencileri bilgilendirmediği görülmektedir.(%20). Planı hazırlanmayan, önceden öğrenciler bilgilendirilmeden yapılan ve sonunda değerlendirme yapılmayan etkinliklerin sorunları beraberinde getirmesi güçlü bir ihtimaldir. Yöntemin etkinlikle uygulanması için şart olan bu üç önemli unsurun yerine getirilmemiş olması, uygulamayı yapan öğretmenlerin bu yöntemle ilgili bilgilerinin yeterli olmadığını düşündürmektedir

Yöntemi uyguladığını ifade eden öğretmenlerin büyük çoğunluğu, eğitsel oyundan sonra değerlendirme yaptığını, küçük bir kısmı ise, değerlendirme yapmadığını, daha açık bir ifadeyle buna gerek duymadığını belirtmiştir.

Değerlendirme yaptığını söyleyen öğretmenlerin oranı ile uygulamadan olumlu sonuçlar aldığını söyleyen öğretmenlerin oranı aynıdır. Yine aynı şekilde yöntemi kesinlikle tekrar uygulamak isteyen öğretmenlerin oranı ile değerlendirme yapan öğretmenlerin oranı aynıdır. Bu durum uygulama ilkelerine uygun olarak yapılan uygulamalardan olumlu sonuçlar alınacağını bir işareti sayılabilir. Eğitsel oyun sonlarına doğru öğrencilerin değerlendirmeleri mutlaka alınmalıdır. Öğretmen değerlendirme sırasında da rehberliğine devam etmeli, örnek olması açısından gerekirse ilk değerlendirmeyi kendisi yapmalıdır. Değerlendirme şarttır. Buradan çıkacak sonuçlar yöntemi tekrar uygulamak istediğimizde yol gösterici olur. Olumlu ve olumsuz yönleri görür ve bunlara göre gelecek gezi ve gözlemlerimizi planlarız. Öğretmen özellikle öğrencilerden gelecek birtakım eleştirileri ve tavsiyeleri mutlaka dikkate almalıdır

4.2.11.2.Öğrenci Görüşleri

Tablo 28

Öğrencileri Önceden Bilgilendirmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri

	Eğitsel oyun yönteminin uygulanması sonrasında öğretmenimiz değerlendirme yapar		Eğitsel oyun yönteminin uygulanması sırasında öğretmenimiz bilgi verir	
	N	%	N	%
Her Zaman	82	16,4	60	12,0
Çoğu Zaman	154	30,8	99	19,8
Bazen	141	28,2	145	29,0
Hiçbir Zaman	123	24,6	196	39,2
Toplam	500	100,0	500	100,0

Öğrencilerin %75'i, öğretmenin uygulama boyunca kendilerini bilgilendirdiğini, %25'i ise bilgilendirmediği belirtmiştir Tablo 28'de görüleceği gibi uygulama yapan öğretmenlerin %71'i bir eğitsel oyun planı hazırladıklarını belirtmişlerdir. Plan hazırlayan öğretmenlerin oranı ile eğitsel oyun sırasında bilgilendirme yapan öğretmenlerin oranı birbirini desteklemektedir.

Eğitsel oyun sırasında da bilgilendirme devam etmelidir. Öğretmen eğitsel oyun boyunca rehberliği bırakmamalıdır. Bu, eğitsel oyunun verimliliği açısından önem arz etmektedir. Öğrencileri bilgilendiren öğretmenlerin oranı (%71) , uygulama sırasında bilgi veren öğretmenlerin oranından daha düşüktür (%75). Bu durum öğretmenlerin bir kısmının eğitsel oyun planı hazırlamamış olmalarından kaynaklanabilir. Uygulama sırasında bilgi verme oranının daha yüksek olması ise öğretmenin oyunla alakalı plansız bilgiler aktarmış olabileceğini düşündürmektedir.

Değerlendirme yapan öğretmenlerin oranı ile (%71), değerlendirme yapıldığını ifade

eden öğrencilerin oranı birbirine yakındır. Çünkü değerlendirme yaptı diyen öğrencilerle, biraz yaptı diyen öğrencilerin toplam oranı %75'dir. Uygulama yapan öğretmenlerin %25'inin değerlendirme yapmamış olması uygulamanın yeterlilikle yapılmamış olduğu sonucunu ortaya çıkarmaktadır

Ancak her eğitim-öğretim faaliyetinden sonra bir değerlendirme yapılarak geri bildirim sağlanması gerçeğini her öğretmen bilmektedir. Dolayısıyla eğitsel oyun yöntemi uygulandıktan sonra değerlendirme yapılmalıdır şeklinde cevap veren öğretmenlerin bu yöntemi iyi tanıdığını düşünmek fazla iyimserlik olacaktır. Çünkü her öğretmen zorunlu günlük plan hazırlamaktadır ve değerlendirmenin bu planın bir parçası olduğunu bilmektedir. Bu yöntemle alakalı diğer sorulara verilen cevaplar bu düşünceyi desteklemektedir. Küçük bir grup ise, hiçbir şey yapılmasına gerek olmadığı şeklinde cevap vermiştir ki, bu durum "hiçbir zaman" cevabını veren öğretmenlerin bu yöntemle ve öğretmenlik formasyonu ile alakalı bilgilerinin çok eksik olduğunu düşündürmektedir.

Öğrencilerin %70'i, öğretmenlerin eğitsel oyun yöntemini uyguladıktan sonra değerlendirme yaptıklarını belirtmişlerdir. Bu oran uygulamadan sonra değerlendirme yapılması gerektiğini söyleyen öğretmenlerin oranına %90 ve uygulamadan sonra değerlendirme yapan öğretmenlerin oranına yakın bir orandır. (Uygulamadan sonra değerlendirme yapan öğretmenlerin oranı %90'dır.) Ancak yöntemi uygulayan öğretmenlerin oranının %43,3 olduğu ve yine yöntemi uyguladıktan sonra değerlendirme yapmaya gerek duymayan öğretmenlerin oranının %36,7(bazen veya hiçbir zaman cevabını verenler) olduğu düşünüldüğünde yapılan değerlendirmenin niteliği sorgulanabilir.

Eğitsel oyun yöntemini uyguladıktan sonra değerlendirme yapılması başarısını ölçmek için şarttır. Aynı zamanda değerlendirme yapmak, daha sonra yapılacak oyunlar hususunda yol gösterici olur. Eksiklikler ve olumlu yönler böylece görülür ve bunlara göre gelecek oyunlar planlanır.Öğretmen öğrencilerden gelecek birtakım eleştirileri ve tavsiyeleri mutlaka dikkate almalıdır. Daha sonraki derslerin başarısı açısından bu şarttır. Ancak bu yöneme ilişkin bilgisi olmayan veya zayıf olan öğretmenlerin değerlendirmeyi yeterlilikle yapabileceklerini düşünmek fazla iyimserlik olur.

4.2.12.Eğitsel Oyun Yönteminin Dışındaki Yöntemleri Uygulama Durumlarına İlişkin Görüşler

4.2.12.1.Öğretmen Görüşleri

Tablo 29

Eğitsel Oyun Yönteminin Dışındaki Yöntemleri Uygulama Durumlarına İlişkin Öğretmen Görüşleri

	Eğitsel oyun yönteminin dışındaki yöntemleri daha çok uyguladım		Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersini işlerken daha çok taktir yöntemi uyguladım		Daha çok soru cevap yöntemini uyguladım	
	N	%	N	%	N	%
Hiçbir Zaman	2	6,7	3	10,0	1	3,3
Bazen	17	56,7	17	56,7	2	6,6
Çoğu Zaman	10	33,3	10	33,3	17	56,7
Her Zaman	2	6,7			10	30,0
Toplam	17	56,7	30	100,0	100,0	100,0

Tablo 29'a göre öğretmenlerin büyük çoğunluğu derslerinde soru-cevap ve anlatım yöntemini uygulamaktadırlar. Eğitsel oyun yöntemi dışındaki yöntemleri daha çok uyguladım sorusuna hiçbir zaman cevabının %6,7 çıkması aslında bu yöntemin uygulamada ne kadar az olduğunu göstermektedir. Anlatım ve soru cevap tekniğinin sakıncalarına ikinci bölümde değinmiştik. Bu yöntemlerde öğrenci pasif durumda olduğu için öğretilenler kalıcı olmamaktadır.

4.2.12.2.Öğrenci Görüşleri

Tablo 30

Eğitsel Oyun Yönteminin Dışındaki Yöntemleri Uygulama Durumlarına İlişkin Öğrenci Görüşleri

	Öğretmenimiz derslerde anlatım yöntemini uygular.		Öğretmenimiz derslerde soru cevap yöntemini uygular		Öğretmenimiz derslerde drama yöntemini uygular.	
	N	%	N	%	N	%
Her Zaman	183	36,6	15	3,0	35	7,0
Çoğu Zaman	80	16,0	162	32,4	64	12,8
Bazen	205	41,0	188	37,6	214	42,8
Hiçbir Zaman	32	6,4	135	27,0	187	37,4
Toplam	500	100,0	500	100,0	500	100,0

Öğrencilerin bu soruya verdiği cevaplarda öğretmenlerinin ders işlerken çok kullandığını gözler önüne sermektedir. Anlatım yöntemi %55 civarındadır. Soru cevap ve diğer yöntemler eklendiğinde eğitsel oyun yönteminin pek uygulanmadığı kanaatini uyandırmıştır.

4.3.ÖĞRETMEN DENEKLERİN, BAĞIMSIZ DEĞİŞKENLERE GÖRE BAĞIMLI SORULARA VERDİĞİ CEVAPLARA İLİŞKİN BULGULAR

4.3.1.İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Derslerinde Eğitsel Oyun Yönteminin Kullanılmasında Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Farklılıklar

Tablo 31

İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde eğitsel oyun yönteminin kullanılmasında öğretmenlerin cinsiyetlerine göre farklılık var mıdır? Alt problemine ilişkin Cinsiyet Farklılıklarını Test Etmek İçin Yapılan t- Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	Ortalama	Ss	t	p
Eğitsel Oyun Yöntemini Tanıma Durumları	Kız	8	2,4688	,33905		
	Erkek	22	2,2614	,45301	1,175	,250
Eğitsel Oyunu Uygulama Durumu Ve Uygulama Sırasında Yapılan İşlerle İlgili Görüşler	Kız	8	2,3281	,50417		
	Erkek	22	2,5909	,29676	-1,768	,088
Eğitsel Oyun Yönteminin Uygulama Sırasında Karşılaşılan Olumsuzluklar	Kız	8	2,2292	,57692		
	Erkek	22	2,4318	,68556	-,744	,463
Eğitsel Oyun Yöntemi Uygulamasınının Üstün Yönleri	Kız	8	3,2321	,80065		
	Erkek	22	3,0455	,49563	,770	,448
Eğitsel Oyun Yöntemini Daha Sonra Kullanma İle İlgili Görüşler	Kız	8	1,7292	,26633		
	Erkek	22	2,0606	,40351	-2,147	,041
Eğitsel Oyun Yönteminin Daha İyi Uygulanması İle İlgili Görüşler	Kız	8	2,7500	,28315		
	Erkek	22	2,7597	,36458	-,068	,946

Tablo 31 incelendiğinde “ilköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde eğitsel oyun yönteminin kullanılmasında öğretmenlerin cinsiyetlerine göre farklılık var mıdır?” Alt problemine ilişkin cinsiyet farklılıklarına göre yapılan t- testi sonucuna göre $p < 0,05$ düzeyinde bir farklılık olmadığı görülmektedir. Daha önce tablo 13’de de değinildiği üzere bulgulara göre eğitsel oyun yöntemini uygulamada öğretmenlerin cinsiyetlerine göre farklılık bulunmamaktadır.

4.3.2 İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Derslerinde Eğitsel Oyun Yönteminin Kullanılmasında Öğretmenlerin Çalıştığı Kurumlara Göre Farklılıklar

Tablo 32

İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Derslerinde Eğitsel Oyun Yönteminin Kullanılmasında Öğretmenlerin Çalıştığı Kurumlara Göre Farklılık Var mıdır? Alt problemine İlişkin çalışılan kurumları Test Etmek İçin Yapılan t- Testi Sonuçları

	Çalıştığı Kurum	N	Mean	Ss	t	p
Eğitsel Oyun Yöntemini Tanıma Durumları	Devlet okulu Özel okul	28 2	2,3125 2,3750	,44423 ,17678	-,195	,847
Eğitsel Oyunu Uygulama Durumu Ve Uygulama Sırasında Yapılan İşlerle İlgili Görüşler	Devlet okulu Özel okul	28 2	2,5134 2,6250	,38541 ,00000	-,403	,690
Eğitsel Oyun Yönteminin Uygulama Sırasında Karşılaşılan Olumsuzluklar	Devlet okulu Özel okul	28 2	2,4286 1,6667	,64856 ,00000	1,634	,113
Eğitsel Oyun Yöntemi Uygulamasınının Üstün Yönleri	Devlet okulu Özel okul	28 2	3,0408 3,8571	,56458 ,00000	-2,012	,054
Eğitsel Oyun Yöntemini Daha Sonra Kullanma İle İlgili Görüşler	Devlet okulu Özel okul	28 2	2,0060 1,5000	,38884 ,00000	1,810	,081
Eğitsel Oyun Yönteminin Daha İyi Uygulanması İle İlgili Görüşler	Devlet okulu Özel okul	28 2	2,7704 2,5714	,34850 ,00000	3,021	,005

Tablo 32 incelendiğinde“ilköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde eğitsel oyun yönteminin kullanılmasında öğretmenlerin çalıştığı kurumlara göre farklılık var mıdır?”Alt problemine ilişkin çalışılan kurum farklılıklarına göre yapılan t- testi sonucuna göre eğitsel oyun yönteminin daha iyi uygulanması ile ilgili görüşler $p<0,05$ düzeyinde bir farklılık olduğu görülmektedir. Eğitsel oyun yöntemini tanıma durumları, eğitsel oyunu uygulama durumu ve uygulama sırasında yapılan işlemlerle ilgili görüşler, eğitsel oyun yönteminin uygulama sırasında karşılaşılan olumsuzluklar, eğitsel oyun yöntemi uygulamasının üstün yönleri, eğitsel oyun yöntemini daha sonra kullanma ile ilgili görüşler konusunda anlamlı bir farka rastlanmamıştır. Ancak tablo 16,17,18,19,20, incelendiğinde daha iyi anlaşılacaktır ki öğretmenlerin %70’i özel okullarda daha etkili uygulandığını düşünmektedir. Özel okullarda daha etkili uygulandığını düşünen öğretmenler maddi sebepler, sınıf mevcutlarının az olması ve mekân problemi olmadığı için bu şekilde düşünüyor olabilirler.

Dikkat çekici diğer bir husus ise öğrenciler sınıf seviyeleri yükseldikçe öğretmenlerinin eğitsel oyun yöntemini uygulama durumlarının azaldığını söylemektedir Sınıf seviyeleri yükseldikçe eğitsel oyun yöntemini uygulamasının azalmasının nedenlerinin başında öğrencilerin yaşları büyüdükçe ve sınıf seviyeleri yükseldikçe disiplin problemi olacağı endişesinden kaynaklanmaktadır. Tablo 18’de görüleceği gibi özel okulda öğretmenlik yapanların hepsi Eğitsel oyun yöntemini derslerimde uyguladım demektedir. Ankete özel okullarda öğretmenlik yapan iki kişi katıldığı için bir belirleyiciliği yoktur fakat devlet okullarında bu oranın yarıya yakın çıkma sebeplerini daha önceki bölümlerde ki tablolarda açıklamıştık. Ancak sınıfların çok kalabalık olması da başta gelen etkenlerdendir.

Ankete bir özel okul katıldığı için bir belirleyiciliği yoktur fakat öğrencilerde eğitsel oyun yönteminin özel okullarda daha etkili uygulandığına inanmaktadırlar. Bu cevapta öğretmenlerle örtüşmektedir.

433 İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Derslerinde Eğitsel Oyun Yönteminin Kullanılmasında Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre Farklılıklar

Tablo 33

İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde eğitsel oyun yönteminin kullanılmasında öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre farklılık bulunmakta mıdır? Alt problemine ilişkin öğretmenlerin kıdem durumlarına göre farklılıklarını test etmek amacıyla puan ortalamaları için yapılan tek yönlü varyans (anova) analizi sonuçları

		Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F	P
Eğitsel Oyun Yöntemini Tanıma Durumları	Gruplar Arası	,825	,206	1,135	,363
	Grup İçi	4,542	,182		
	Toplam	5,367			
Eğitsel Oyunu Uygulama Durumu Ve Uygulama Sırasında Yapılan İşlerle İlgili Görüşler	Gruplar Arası	,451	,113	,786	,545
	Grup İçi	3,583	,143		
	Toplam	4,034			
Eğitsel Oyun Yönteminin Uygulama Sırasında Karşılaşılan Olumsuzluklar	Gruplar Arası	2,561	,640	1,620	,200
	Grup İçi	9,880	,395		
	Toplam	12,441			
Eğitsel Oyun Yöntemi Uygulamasının Üstün Yönleri	Gruplar Arası	2,075	,519	1,668	,189
	Grup İçi	7,775	,311		
	Toplam	9,850			
Eğitsel Oyun Yöntemini Daha Sonra Kullanma İle İlgili Görüşler,	Gruplar Arası	,646	,161	1,031	,411
	Grup İçi	3,914	,157		
	Toplam	4,560			
Eğitsel Oyun Yönteminin Daha İyi Uygulanması İle İlgili Görüşler	Gruplar Arası	,945	,236	2,454	,072
	Grup İçi	2,408	,096		
	Toplam	3,353			

Tablo 33 incelendiğinde ilköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde eğitsel oyun yönteminin kullanılmasında öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre farklılık bulunmakta mıdır? Alt probleminin öğretmenlerin kıdem değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi testi sonucunda; 2-7 yıl kıdemi olan öğretmen grubu diğer öğretmen gruplarına göre anlamlı fark görülmüştür. Buna göre 2-7yıl kıdemi olan öğretmen grubu lehine olan bu farklılık istatistiksel açıdan ($P<0,05$) düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Diğer gruplar arasındaki farklar istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır.

Ayrıca Tablo 16 incelendiğinde öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre eğitsel oyun yöntemini uygulama arasında bariz farklılıklar görülmektedir.2-7 yıl arasında çalışan öğretmenlerin ilköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde eğitsel oyun yönteminin kullanılmasında öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre farklılık bulunmakta mıdır? Alt probleminin de bir cevabıdır. Özellikle 2-7 yıl arası çalışan öğretmenlerin 9'u yaklaşık(%70) 'i çoğu zaman eğitsel oyun yöntemini uyguladığını belirtmiştir

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1.SONUÇ VE TARTIŞMA

Eğitim ve öğretim yöntemlerinin çeşitlendiği 21.yy.da sadece eğitim alanında değil bütün alanlar değişik yöntem ve teknikler kullanılmaktadır. Biz eğitimciler de eskiden beri var olan ve geliştirilen eğitsel oyun yöntemini derslerimizde daha aktif olarak kullanmak zorundayız.

İlaçların renklendiği, aşuların bile meyvelere enjekte edilerek yapıldığı bu zamanda derslerinde daha neşeli ve iştah kabartıcı olması gerekmez mi?Bilim adamları aşıdan korkan çocuklar için meyvelere aşıyı enjekte ederek çocukların sağlıklı olması için uğraşırken biz eğitimciler de kalıcı ve dikkat çekici olan eğitsel oyun tekniğini kullanarak daha çok çaba ve enerji harcamalıyız.

Okullarda beden eğitimi bilgisayar, müzik, resim, iş eğitimi dersleri genelde öğrenciler tarafından sevildiği gözlenmiştir. Çünkü bu derslerde öğrenciler derslere birebir katılır ve aktif hale gelir onlar için monotonluktan kurtulup yeteneklerini göstermek için bir fırsattır bu şekilde işlenen dersler, neden Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde öğrenciler tarafından ipe çekilen, özlenen ders olmasın, aslında bu problem bütün dersler için geçerlidir.

Bu araştırma İstanbul ili Tuzla ilçesi için geçerlidir. Buradan yola çıkarak bazı genellemelere gidilmiştir. Eğitsel oyun yöntemi, öğrenciyi aktif hale getiren, öğretimi daha canlı ve verimli kılan, uygulandığı dersin amaçlarına ulaşmada büyük faydalar sağlayan bir yöntemdir. Bu yöntemin din öğretiminde çok önemli bir yere sahip olduğunu söylemek mümkündür. Özellikle Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde yer alan birçok soyut konunun öğretiminde eğitsel oyun yönteminin kullanılması, bu dersin amaçları açısından önemlidir. Ayrıca bu yöntem,

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde duyuşsal öğrenmelere de büyük katkılar sağlaması açısından üzerinde dikkatle durulması gereken bir yöntemdir.

Eğitsel oyun yönteminin ilköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde uygulanma durumunu tespit etmeye yönelik yapılan bu araştırma sonucu bir takım bulgular elde edilmiştir.

Araştırmanın sınırlılıkları içerisinde ortaya çıkan sonuçları aşağıdaki şekilde belirtmek mümkündür:

1.Yapılan araştırmaya 30 öğretmen 500 öğrenci katılmıştır. Araştırmaya dâhil olan öğretmenlerin 22 si erkek 8 i bayandır.

Ankete katılan öğretmenlerden sekizi bayan (%26,7), 22'si erkek öğretmendir (%73,3). Ankete katılan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin büyük çoğunluğunu erkek öğretmenlerin oluşturduğu görülmektedir. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerini kapsayan birçok araştırma için aynı durum söz konusudur.(Aydın, 1996,s.37)Bu durumun birçok sebebi olabileceği gibi, en önemli sebeplerinden biri, yakın bir tarihe kadar Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmeni yetiştiren okullardan mezun olan öğrenciler arasında bayan öğrencilerin çeşitli sebeplerden dolayı daha az sayıda olmasıdır.Daha sonraki dönemlerde bu oran kız öğrenciler lehine değişmiştir. ÖSYM,2006ve 2007 yılı istatistiklerine göre günümüzde ise, kız öğrencilerin sayısı erkek öğrencilerden fazladır.(osym.gov.tr.istatistik)genelde okullarda çalışan öğretmenlerin çoğunluğu erkektir.Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmeni sayısında artışlar olduğu görülmektedir. Zira özellikle yeni açılmış olan "İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği" bölümlerinde okuyan bayan öğrenciler erkek öğrencilerden daha fazladır.

2.Araştırmaya katılan öğretmenlerin kıdem durumları şöyledir. Toplam 30 öğretmenden biri stajyer, 2'si 21 yıldan yukarı kıdeme sahiptir. (%6,7). Kıdem bakımından en büyük grubu, 16 katılımla 2–7 yıllık öğretmenler oluşturmaktadır

(%53,3). İkinci en büyük grubu 8 katılımla 8–14 yıllık öğretmenler oluşturmaktadır (%26,7). 15–21 yıllık kıdeme sahip 3 öğretmen bulunmaktadır (%10). Görüleceği gibi çoğunluğu, 2–7 yıllık öğretmenler teşkil etmektedir. Anket İstanbul Tuzla ilçesi ilköğretim okullarında uygulanmıştır. Tablo 14 incelendiğinde öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre eğitsel oyun yöntemini uygulama arasında bariz farklılıklar görülmektedir. 2–7 yıl arasında çalışan öğretmenlerin ilköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde eğitsel oyun yönteminin kullanılmasında öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre farklılık bulunmakta mıdır? Alt probleminin de bir cevabıdır. Özellikle 2–7 yıl arası çalışan öğretmenlerin 9'u yaklaşık(%70) 'i çoğu zaman eğitsel oyun yöntemini uyguladığını belirtmiştir.

Öğretmenlerin kıdem yılları arttıkça eğitsel oyun yöntemini uygulamalar azalmaktadır. Öğretmenler en az beş yılda bir hizmet içi eğitime alınmalıdırlar. Çünkü çoğu öğretmen meslek hayatlarında hiç hizmet içi eğitime katılmamıştır. Bu düşündürücüdür.

3. Bizim araştırmamıza sadece bir özel okul katıldığından genellemeye gitmek doğru olmaz. Fakat öğrenci sayıları az olan sınıflarda eğitsel oyun yönteminin uygulama oranı artmaktadır.

Tablo 18'de görüleceği üzere öğretmenlerin verdiği cevaplara göre sınıf seviyeleri yükseldikçe eğitsel oyun yöntemini uygulama durumları azalmaktadır. 4. ve 5. sınıflara yaklaşık%93,3'ü çoğu zaman ve her zaman uyguladığını söylemektedir. Aynı öğretmenlerin 6 ve 7. sınıflara eğitsel oyun yöntemini uygulama durumu%56,7'ye düşmüştür. Daha dikkat çeken bir durum ise 8. sınıf seviyesinde görülmektedir. Öğretmenlerin ancak %10'u bu yöntemi uyguladığını belirtmiştir. Sınıf seviyeleri yükseldikçe eğitsel oyun yöntemini uygulamasının azalmasının nedenlerinin başında öğrencilerin sınıfları yükseldikçe disiplin problemi olacağı endişesinden kaynaklanmaktadır. Ayrıca öğrencilerin yaş seviyeleri yükseldikçe oyundan uzaklaşmaları olabilir. 8. sınıflarda ise dikkat çekici azalmasının bir başka sebebi de eğitsel oyun yöntemi ön hazırlık gerektirdiği için öğrenciler OKS' ye hazırlandığından görev almak istememesi olabilir.

4. Mevcut Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi öğretmenlerinin eğitsel oyun yöntemi konusundaki bilgi ve becerilerinin oyunlar hakkındaki kitap, dergi okuma durumları sorulmuştur, ankete katılan öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu (%73,7), eğitsel oyun yöntemi ile alakalı bilgilerinin kaynağı olarak yüksek öğrenimde okuduğu dersleri göstermiştir, %26,7'lik bir grup ise, bu yöntemle ilgili bilimsel yayınları öğretmen iken okuduğunu belirtmiştir. Buradan şu sonuç çıkmaktadır ki; Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin yaklaşık %73,3'si Eğitsel Oyun yöntemi ile alakalı bilimsel yayınları okumuştur. Eğitsel Oyun yöntemi ile alakalı bilimsel yayınları okuyan öğretmenlerden 22'si bu bilimsel yayınları yüksek öğrenim sırasında okumuş, 8 öğretmen ise bazen bu bilgilere ilaveten öğretmen iken de okuyorum demiştir.

5. Ankete katılan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi çoğunluğu bu yöntemde derslerinde yer vermemektedir. değişik zamanlarda yapılan araştırmalar, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde en az kullanılan yöntemlerden bir tanesinin bu yöntem olduğunu göstermektedir. uygulanan bu anketin dışında, başka bir ankete katılan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinden sadece % 4'ü bu yöntemi derslerinde uyguladıklarını belirtmişlerdir. Bu oranın bu çalışmada %43'lere çıkmış olması eğitsel oyun yönteminin kullanım oranının zamanla arttığının bir işareti sayılabilir.

Eğitsel Oyun yönteminin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde az kullanılıyor olmasının çok farklı sebepleri olabilir. Sınıf mevcutlarının fazla olması, ders saatinin azlığı, maddi birtakım imkânların olmayışı gibi hususlar bu yöntemi uygulanmasına engel olabilir. Fakat bu olumsuz durumlar öğretmenin bilgi ve becerisiyle aşılabılır veya hafifletilebilir. Bizce asıl sebep, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin bu yöntemi yeterince tanımamaları, yöntemin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersleri için önemini özümsememiş olmalarıdır. Öğretmenlerin ders işleme alışkanlıkları da bu yöntemin az kullanılmasının sebepleri arasında yer alabilir. Çünkü Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde genelde takrir yöntemi kullanılmakta diğer yöntemlere fazla yer verilmemektedir.

6. Eğitsel oyun yöntemi sıklıkla uygulanan bir yöntem değildir. Tablo 15'de ankete katılan öğrencilerin büyük bir çoğunluğu (%62,2), Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi

öğretmenlerinin kendilerini eğitsel oyun yapmadığını söylemektedir. %20,8'lük bir grup öğrenci bazen , %5,9'luk bir öğrenci grubu birçok kez olduğunu söylemiştir. Tablo 14'de eğitsel oyun yöntemini derslerinde hiç ve bazen uyguladığını söyleyen öğretmenlerin oranı % 53'tür. Bu tabloda da öğrencilerin %62,2'lik kısmı öğretmenlerinin kendilerini eğitsel oyun yapmadığını belirtmiştir. Eğitsel oyun oynadığını ifade eden öğrencilerin toplam oranı %37,8'dir. Bu oran bu yöntemi uyguladığını söyleyen öğretmenlerin oranına yakın bir orandır. Uyguladım diyen öğretmenlerde yılda bir iki kez ancak uygulamaktadırlar. Bunun sebebi yeterince bilinmemesi ve uygulamada karşılaşılan problemlerdir. Ön hazırlık gerektirmesi, okullarda ders sınıfı sistemi uygulaması faydalı olacaktır. Çünkü öğrenci öğretmenin sınıfına gittiğinde araç gereçler hazır halde olacaktır. Bu da yöntemin uygulamasını kolaylaştırır. Aksi halde öğretmenler isteksiz olabilirler. Kendi gözlemlerimizden bilmekteyiz ki ders sınıfı sistemi uygulanan okullara öğretmenler çoğu teneffüslerde bile kendi sınıflarında oturmakta ve öğrencilerle daha çok ilgilenmektedirler.

7. Eğitsel oyun yöntemini uygularken disiplin başta olmak üzere, zaman yetmezliği ve mekân problemleri ön plana çıkmaktadır. Eğitsel Oyun yöntemini uygulayan öğretmenlerin çoğunluğu, uygulama sırasında yöntemin uygulanmasıyla alakalı olumsuz durumların söz konusu olduğunu belirtmişlerdir. Eğitsel oyun yönteminin uygulanmasında (bazen dahil) zorluklar olduğuna inanıyorum diyen öğretmenlerin oranı %90'dır. En azından biraz dahi eğitsel oyun yönteminin uygulanmasında disiplin problemi oluyor diyenlerin oranı %90'dır. Eğitsel oyun yönteminin uygulanmasında maddi problem oluyor diyenlerin oranı yaklaşık %80'dir. Eğitsel oyun yönteminin uygulanmasında mekân problemi oluyor diyenlerin oranı %83'dür. En azından biraz eğitsel oyun yönteminin uygulanması yorucu oluyor diyenlerin oranı %90'dır. Öğretmenlerin yaklaşık %93'ü de zaman yetmezliğini ifade etmişlerdir. Yöntemi uygularken karşılaşılan olumsuz tepkilerin çok olması, yöntemin olumlu yönlerini arka plana itmemelidir. Araştırmaya katılan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerin yöntemi tercih sebepleri arasında, yöntemin yeterli düzeyde bir öğrenmeye imkân tanınması ilk sırayı almaktadır. Öğretmenlerin bu yöntemi tercih etmelerinin diğer sebepleri; öğrencilerin dikkat ve gözlem yeteneklerini geliştirmesi, çevre ile ilişkiler kurma imkânı sağlaması, grupla çalışma

ve işbirliği yeteneklerini geliştirmesi olarak belirtilmiştir.

Öğretmen ve öğrencilerin verdiği cevaplara göre sınıfların kalabalık olması bu yöntemi uygulamak için müsait olmadığını söylemektedir. Uygulama yapan öğretmenler ise dikkat topladığı, kalıcı öğrenme sağladığı, birlikte çalışmayı teşvik ettiği hakkında olumlu görüşler bildirmişlerdir. Sonuçta bu yöntemi uygulayan öğretmenlerin çoğunluğu bu yöntemi tekrar uygulamak istemektedir. Bu sonuç; öğretmenlerin bu yöntemi uygulamaktan memnun kaldıklarının, olumlu sonuçlarla karşılaştıklarının bir işareti olabilir. Yöntemi tekrar uygulayabileceğini muhtemelen ifade eden öğretmenler, yöntemi uygulamak için çok istekli olmayışlarının sebeplerini tablo 25 ortaya koymaktadırlar. Bu sebeplerin başında, zaman yetersizliği, disiplin ve yorucu olması gibi sorunları olduğu açığa çıkmaktadır. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu ise, yöntemi tekrar uygulayacaklarını belirtmişlerdir. Çok az sayıdaki öğretmen eğitsel oyun yöntemini Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde uygulamaktadır. Eğitsel oyun yöntemini derslerinde uygulayan öğretmenlerin yarıdan fazlası, yöntemi ancak bir kaç kez uygulamıştır. Bu durumu öğrencilerin verdiği cevaplar da doğrulamaktadır Yöntemi uygulayan öğretmenler, uygulamanın olumlu yönlerini, yeterli düzeyde öğrenmeler sağlanması, derse katılımın yüksek olması ve derslerin daha zevkli işlenmesi olarak belirtmişlerdir. Öğretmenlerin uygulamadan olumlu sonuçlar almalarına rağmen, yeterli sayıda uygulamaya yer vermedikleri görülmüştür. Uygulamaya katılan öğrencilerin yöntemin olumlu yönlerine ilişkin görüşleri öğretmenlerin görüşleriyle paralellik göstermektedir.

8.Eğitsel oyun yöntemini uygulayan öğretmenlerin büyük çoğunluğu (%70), yöntemi kesinlikle tekrar uygulamak istemektedir. Geriye kalan kısmı ise, uygulama konusunda kesin kararlı değildir. Bu durum yöntemi uygulayan öğretmenlerin uygulamadan memnun kaldıklarının göstergesidir.

Eğitsel oyun yöntemini uygulayan öğretmenlerin büyük çoğunluğu (%70), uygulama yapmadan önce bir eğitsel oyun planı hazırlamış, öğrencileri önceden bilgilendirmiş ve uygulama sırasında öğrencilere yeterince bilgi vermiştir. Öğretmenlerin büyük

çoğunluğu (%74), yöntemi uyguladıktan sonra öğrencilerle değerlendirme yapmıştır.

9.Müfredat programının çok dolu olması eğitsel oyun yönteminin uyunmayışına başka bir etmendir. Çünkü öğretmenlerin bitirmesi gereken müfredat çok kabarıktır. Öğretmen anlatım yöntemiyle daha çok bilgi aktarır. Yani zaman açısından daha ekonomik olan anlatım yöntemini tercih etmektedir. Anlattığı konunun anlaşıldığını sanır fakat herkes tarafından bilinmektedir ki insanlar duydukları ve okuduklarının çok az bir kısmını hafızalarında tutarlar. Hâlbuki uygulayarak ve yaşayarak öğrenilen şeyler daha kalıcı olur ve dikkat çeker

Buna göre:

Araştırmanın sonuçları doğrultusunda şu genellemelere gidilmiştir:

1.Yaptığımız araştırmada kıdemi az olan öğretmenlerin çok olanlara göre eğitsel oyunları daha çok uyguladığı kanaatine varılmıştır.

2.Özel okullarda uygulamanın devlet okullarından çok yapıldığı ancak bizim araştırmamıza bir özel okul katıldığından bu konuda genellemeye gidilmeyecektir. Ancak devlet okullarında sınıf mevcutları az olan sınıflarda daha çok uygulandığı gözlemlenmiştir.

3.Bayan ve erkek öğretmenler arasında uygulama bakımından fark bulunmamaktadır.

4.Öğrencilerin sınıf seviyeleri yükseldikçe eğitsel oyun yöntemini uygulamanın azaldığı gözlenmiştir.

5.Bu yöntemin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde uygulanmasında birtakım zorluklar ve sınırlılıklar bulunmaktadır. Uygulama sırasında disiplin ve zaman yetmezliği gibi sorunlar ön plana çıkarak dikkat çekmiştir. Bu zorlukların bir kısmı Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin bilgi ve beceri eksikliklerinden kaynaklanmaktadır.

6.Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin, eğitsel oyun yöntemine ilişkin bilgileri ve becerileri yetersizdir. Eğitsel oyun yöntemini uygulayan öğretmenler uygulamadan memnun kaldıklarını çünkü bu yöntemle öğretilenlerin kalıcı olduğunu söylemişlerdir.

7.Genelde bu yöntemin öğretmenler tarafından uygulanmadığı tespit edilmiştir. Eğitsel oyun yöntemi, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde çok az kullanılmaktadır. Eğitsel oyun yöntemini az da olsa uygulayan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin, uygulamada birtakım eksiklikleri bulunmaktadır.

5.2. ÖNERİLER

Araştırmadan çıkan sonuçlar doğrultusunda geliştirilen öneriler şunlardır:

1.Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin hizmet içi eğitime katılıp, katılmama istekleri ve hizmet içi eğitimin faydaları üzerine bir araştırma yapılabilir. Sorunların giderilmesi için sınıflardaki öğrenci sayıları azaltılmalıdır. Ancak mevcut sayılarla bile eğitsel oyunlar oynanabilir. Bunun için öğretmenlerin bilgi eksikliklerini gidermek için hizmet içi eğitim seminerleri düzenlenmelidir. Bu seminere dersleri aksatmayacak şekilde eski mezunlardan başlayarak eğitime tabi tutulmalıdır. Yeni mezunlar az da olsa bilgi sahibidirler.

2.Eğitsel oyun yönteminin özel okullarda uygulaması ile ilgili bir araştırma yapılması önerilir.

3.Hizmet içi eğitimde verilen seminerlerin etkililiği üzerine araştırma yapılabilir. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi ile ilgili yeni planlamalar ve program geliştirme çalışmaları yapılırken, özellikle bu yöntemin kullanılmasına imkân ve kolaylık sağlayacak nitelikte düzenlemeler yapılması faydalı olacaktır. Bu doğrultuda hazırlanacak Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi kitaplarının da bu yöntemin uygulanmasına yardımcı olacak nitelikte hazırlanması sağlanmalıdır

4.MEB tarafından il, ilçe, bölge zümreleri düzenlenerek her ilçeden katılacak en az bir formatör öğretmen bilgi ve becerilerini diğer öğretmenlere aktarmalıdır. Araştırma yapacak araştırmacılara ilçe, il, bölge zümrelerinin önemi konusunda çalışma yapmaları önerilir.

5.Ders sınıflığı sistemi uygulaması olan okullarda Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin derslerinde uyguladığı yöntem ve teknikler araştırılmalıdır. Yöntemi uygulayan öğretmenlerin karşılaştığı problemler ve kazanımları araştırılmalıdır. Araştırmacılara ders sınıflığı sistemi uygulaması olan okullarda Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin derslerinde uyguladığı yöntem ve teknikleri araştırmaları önerilir.

6.Liselerdeki Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi müfredatının bir saatlik ders düresi içerisinde nasıl yetişmektedir ve hangi yöntemler uygulanmaktadır? Ve ne kadar kalıcı olmaktadır? Konusunun araştırılması önerilir.

7.İlahiyat Fakültesi Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği Bölümü'nde bu yöntem ders olarak okutulmalıdır. Öğretmenlerin eğitsel oyun yöntemi konusundaki bilgi ve becerileri eksiktir. Çünkü birçok öğretmen sadece ilahiyat fakültesinde yöntem ve teknikler konusunda işlediği anlatım yöntemini uygulamaktadır. Bu sorunun giderilmesi için üniversitelerde uygulamalı eğitsel oyun yöntemi dersi koyulmalıdır. Böylece uygulama yapan öğretmen gördüğü ve bildiği yöntemi uygulayabilir. Ayrıca ilahiyat fakülteleri yeni çıkan müfredat hakkında oyunlar geliştirip kitapçık haline getirmeleri ve MEB vasıtasıyla öğretmen kitaplarına eklenerek öğretmenlere dağıtılmalıdır.

8.Bundan sonra araştırma yapacak arkadaşlarımızın Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinin Avrupa'daki uygulaması hakkında çalışma yapmaları önerilir. Çünkü bilindiği üzere birçok Avrupa ülkesinde Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi zorunlu ders olduğundan farklı ülkelerde anasınıfi seviyelerinde işlenmektedir.

9.Sorunların giderilmesi için sınıflardaki öğrenci sayıları azaltılmalıdır. Ancak mevcut sayılarla bile eğitsel oyunlar oynanabilir. Bunun için öğretmenlerin bilgi eksikliklerini gidermek için hizmet içi eğitim seminerleri düzenlenmelidir. Bu seminerlere dersleri aksatmayacak şekilde eski mezunlardan başlayarak eğitime tabi tutulmalıdır. Eylül ve Haziran eğitime hazırlık ve değerlendirme dönemlerinin boş geçirilmemelidir.

10.Öğretmenlerin bu yöntemi yeterince bilmedikleri için ilçe bazında her ünitenin başlama ve bitiş tarihleri belirlenir. Öğretmenler hazırlıklı gelmeleri söylenir. Ünite ile ilgili oyunlar bizzat öğretmenler tarafından önce uygulanarak aksaklıklar ortadan kaldırılır ve öğrencilere uygulanabilir.

11.Eğitsel oyunun planlaması ve sonunda yapılacak değerlendirmelerde kullanımını azaltmaktadır. Öğretmenlerden derslerin eğitim ve öğretimi dışında istenen birçok belge doldurması istenir. Anlatım, soru cevap yöntemini uygulayan öğretmen sadece günlük plan yaparken eğitsel oyun, gezi gözlem yöntemini uygulayan öğretmenden oyun planı ve değerlendirme formları doldurması istenir. Bu da uygulamayı azaltan sebeplerden birisi olabilir. Bunun için hazırlanan öğretmen kitaplarında hangi oyunun hangi konuda işleneceği ve oyun planı hazır verilmelidir.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, H.Ö.(1993).*Oyun ve Yaratıcı Drama İlişkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Akyüz, Y. (1997).*Türk Eğitim Tarihi*. Genişletilmiş ö.Baskı, İstanbul: Kültür Üni. Yay.
- Altaş, N. (2001). *İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretimi*. Ankara: Nobel Yay.
- Altunışık, R. ve Diğ. (2002). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*. Sakarya: Sakarya Kitabevi.
- And, M.(1974).*Oyun ve Büyü*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Yay.
- Aral, N.,Baran, G., Bulut, Ş., Çimen, S., *Drama*.(2000) İstanbul.Ya-Pa Yay.
- Arslan, N.(1977).*Oyunla Eğitim*. Ankara: Bilim Matbaası.
- Aslantürk, Z.(1995).*Araştırma Metod ve Teknikleri*. İstanbul: İfav Yay.
- Artar, M. (1999).*Okul Öncesi Öğretmenlerinin Çocukların Oyun Hakkına İlişkin Tutumları*.2. Ulusal Çocuk Kültürü Kongresi, Cumhuriyet Ve Çocuk,(S.118–122.)Ankara: Ankara Üni. Çocuk Kültürü Araştırma Ve Uygulama Merkezi Yay.
- Aydın, M.Ş. (1996).*Din Dersi Öğretmenlerinin Pedagojik Formasyonları*. Kayseri: Erciyes Üniversitesi Yay.

- Aydın, M.Ş. (2000).*Cumhuriyet Döneminde Din Eğitimi Öğretmeni Yetiştirme ve İstihdamı*. Kayseri: İlahiyat Bilimleri Araştırma Vakfı Yay.
- Aydın, M.Z.(1998).*Din Öğretiminde Yöntemler ve Buldurma Yöntemi*. Ankara: Karakoç Basın Yay.
- Başaran, İ.E. (Tarihsiz).*Eğitim Psikolojisi*. Ankara: Emel Matbaacılık.
- Bayazıtöğlu, E.N.(1993).*İlköğretim İkinci Sınıf Hayat Bilgisi Dersinde Eğitisel Oyunlar, Eriş ve Kalıcılık*. Hacettepe Üni. Doktora Tezi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bilen, M.(2002). *Plandan Uygulamaya öğretim*. Ankara: Anı Yay.
- Bilgen, H.N.(1994). *Çağdaş ve Demokratik Eğitim*.(2.baskı). Ankara: M.E. B.
- Bilgin, B.(1991). *İslam ve Çocuk*(2.baskı). Ankara: T.D.V. Yay.
- Bilgin, B.(1995).*Eğitim Bilimi ve Din Eğitimi*. Ankara: Yeni Çizgi Yay.
- Bilgin, B., Selçuk, M. (1995). *Din Öğretimi Özel Öğretim Yöntemleri*. Ankara Gün Yay.
- Bilgin, B. (1998).*Eğitim Bilimi ve Din Eğitimi*. Ankara: Gün Yay.
- Çaparca, F., Sümer, M.K. (1997).*İlkokullarda Sınıf İçi ve Bahçe Oyunları*. Cumhuriyet Matbaası.
- Çelen, H. (1999).*Ana Babaların Çocuğun Oyun Hakkına İlişkin Tutumları*. 2.Ulusal Çocuk Kültürü Kongresi, Cumhuriyet Ve Çocuk(S.123–132). Ankara: Yayına Hazırlayan: Bekir Onur, Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma Ve Uygulama Merkezi Yay.

Cömert, S.(1988).*Oyun ve Rontlar*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Demir, T.Ş.(1999).*Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Oyun Politikası*.2.Ulusal Çocuk Kültürü Kongresi, Cumhuriyet Ve Çocuk.(S.109–117). Ankara: Yayına Hazırlayan: Bekir Onur, Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma Ve Uygulama Merkezi,

Demirel, Ö.(1999)*Planlamadan Değerlendirmeye Öğretme Sanatı*, Ankara: Pegem A Yay.

Din Öğretimi Genel Müdürlüğü.(2007).*İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi programı ve öğretim Kılavuzu*. Ankara.

Doğan, M.(1982).Büyük Türkçe Sözlük, (2baskı).Ankara: Birlik Yay.

Doğan, R.(2001).*Din Öğretiminde Dikkat Edilmesi Gereken Temel İlkeler ve Örnek Bir Ders İşlenişi. İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretim Programları ve Bir Uygulama Örneği* (Ankara Modeli). İstanbul: Din Öğretimi Genel Müdürlüğü, M.E. B.

Doğan, R., Tosun, C. (2002).*Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretimi*.Ankara: Pegem A Yay.

Doğanay, M.,Doğanay, (1997).*Eğitsel Oyunlar*. Ankara: Doğanay Yay.

Ercanlı, D.(1997).*İlköğretim Okullarının 4.Sınıflarında Dünyamız Ve Gökyüzü Ünitesinin Öğretiminde Oyun ve Modellerin Başarıya Etkisi*. Yayınlanmamış YüksekLisans Tezi. Marmara Üni. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Ertürk, S. (1995).*Eğitimde Program Geliştirme* Ankara: Meteksan A.Ş.Yay.

- Güngör, A.(2000).*İlköğretim Okulları İkinci Kademe DKAB Dersi Öğretmenlerinin Ölçme ve Değerlendirme Yeterlilikleri.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kayseri.
- Gökçe, E.(1999).*İlköğretim Öğretmenlerinin Yeterlilikleri, Ankara'daki İlköğretim Okulu Öğretmenleri Üzerinde Yapılan Bir İnceleme.* Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Hazar. M.(1997).*Beden Eğitimi ve Sporda Oyunla Eğitim,* Ankara: TutubayYay.
- Kalender, M.(1999). *Din Eğitiminde Oyun.* Doktora Tezi. Marmara Üni.Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karabacak, N.(1996).*Sosyal Bilgiler Dersinde Eğitsel Oyunların Öğrencilerin Erişi Düzeyine Etkisi.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üni. Sosyal Bilimler Enstitüsü,
- Kuçukahmet, L.(1998).*Öğretim İlke ve Yöntemleri.* İstanbul: Alkım Yay.
- Mangır, M.,Aktaş, Y.(1993).*Çocuğun Gelişiminde Oyunun Önemi Yaşadıkça Eğitim,*
- Milli Eğitim Bakanlığı, *Tebliğler Dergisi,* Ekim 2000, C:6-L S:2517,
- Milli Eğitim Bakanlığı Din Öğretimi Genel Müdürlüğü *Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi 4.5.6.7ve 8. Sınıflar Öğretim Programı ve Kulavuzu* Ankara 2007 S.4–20
- Oksal, A.(1999).*Kuşaklararası Oyun. Yetişkin ve Çocuk Kültürü Arasında Bir Köprü.*2.Ulusal Çocuk Kültürü Kongresi, Cumhuriyet Ve Çocuk.(S.139144).Ankara: Yayına Hazırlayan: B.Onur, Ankara Üni. Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yay.

- Öcal,M.(1991).*Din Eğitimi ve Öğretiminde Metotlar*.Ankara:TDV .yay.
- Özen, M.(1999). *İslam Eğitimcilerinden Bazılarına Göre Çocukta Oyun Ve Oyuncak*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üni. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özhan, M.(1990).*Çocuk Oyunlarımız*. Ankara: Kültür Bakanlığı Halk Kültürünü Araştırma İlişkinesi Yay.
- Pehlivan, H.(1997). *Örnek Olay ve Oyun Yoluyla Öğretimin Sosyal Bilgiler Dersinde Öğrenme Düzeyine Etkisi*. Doktora Tezi. Hacettepe Üni. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Poyraz,H.(1991).*Okul Öncesi Döneminde Oyun ve Oyuncak*.Ankara:Anı Yay.
- Samur, İ.(1989).*Anaokulları ve İlkokullar İçin Eğitici Öğretici Oyunlar*.(2.baskı) İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Sel, R.(1987).*Her Yaşa Göre Oyunlar, Rantlar, Halk Dansları*. Ankara: Kültür Ve Turizm Bakanlığı Yay.
- Sel, R (1987).*Eğitsel Oyun*. Ankara: Öğretmen Yay.
- Selçuk, K.(1998).*Anaokulunda Eğitim*. İstanbul: M.E. B
- Selçuk, M.(1987).*Din Öğretiminin Kuramsal Temelleri, Din Öğretiminde Yeni Yaklaşımlar*. İstanbul: Din Öğretimi Genel Müdürlüğü, M.E. B.
- Smith, Peter, K.,Takhvar,Mehri.,Göre, Neil., Vollstedt, Ralp.(1994).
Küçük Çocuklarda Oyun. Ankara Üni. Eğitim Fakültesi Dergisi, C: 27,S:2,s.975–987.

Senemoğlu, N.(1997). *Gelişim Öğrenme ve Öğretim*. Ankara: Ertem Matbaacılık.

Serin, E.(2003).*İlköğretim İkinci Kademe Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Derslerinde Gezi-Gözlem Ve İnceleme Yönteminin Uygulanma Durumu*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kayseri.

Sönmez, V.(1994).*Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı*. Ankara: Anı Yay.

Sönmez, V.(1994). *Sevgi Eğitimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Sungur, N.(1997).*Yaratıcı Düşünce*. İstanbul: Evrim Yay.

Sungur, N.(2001).*Yaratıcı Okul Düşünen Sınıflar*. İstanbul: Evrim Yay.

Sütçü, M.A.(1997). *Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenlerinin Öğretmenlik Tutumları*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara.

Uçar, R.(1998). *Lise DKAB Ders Programlarının Uygulanmasındaki Problemleri*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kayseri.

Türkçe Sözlük. (1981). Ö.Baskı. Türk Dil Kurumu Yay. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi,

Türkçe Sözlük.(1988).Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu. Ankara: 2 Cilt, , Oyun Maddesi, S.L 126.

Tosun, C. (1988).*Din Öğretiminde Gezi Gözlem Yöntemi*. Din Öğretimi Dergisi, Ankara: Meb.

Yavuzer, H.(1996). *Çocuk Psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi,

Yavuzer, H.(1998). *Ana - Baba ve Çocuk*.(2.basım). İstanbul: Remzi Kitabevi,

Yılmaz, T.(1990). *Okul Öncesi Çocuklarda Oyun*. İzmir: Bil Yay.

Zengin, H.K.(2002).*Eğitsel Oyunlar ve Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersinde Kullanımı* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara

<http://www.egitimsitesi.com>. Web adresinden 29 Aralık 2007 tarihinde edinilmiştir.

<http://www.meb.gov.tr>. Web adresinden 28 Aralık 2007 tarihinde edinilmiştir.

<http://www.ösym.gov.tr>. Web adresinden 28 Aralık 2007 tarihinde edinilmiştir.

EK I
ÖĞRETMEN ANKETİ FORMU

ÖĞRETMEN ANKETİ ANKET
FORMU

Değerli Meslektaşım,

Bu anketten sağlanan veriler "**İlköğretim okullarında Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Derslerinde Eğitsel oyun yönteminin Uygulanma Durumu**" konulu araştırmada kullanılacaktır.

Cevaplarınız gerçekleri ne derece doğru yansıtırsa; tespit ve değerlendirmelerimiz o derece isabetli olacaktır. Verilecek cevaplarınız, bilimsel amaçlarla değerlendirilecek, **hiçbir şahıs ya da makama açık tutulmayacak, araştırma dışı amaçlarla kullanılmayacak ve toplu olarak değerlendirilecektir.** Bu sebeple, soruları gönül rahatlığı içerisinde ve hiçbir endişeye kapılmadan cevaplandırınız. **İsimlerinizi yazmanıza gerek yoktur.**

Anketimize vereceğiniz cevaplar ve yapacağınız katkılar için şimdiden teşekkür eder, çalışmalarınızda başarılar dilerim.

Danışman
Yrd. Doç. Dr. Hamiyet SAYAN

Metin ÇANGIR
Yeditepe Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Eğitim yönetimi ve denetimi bölümü
Yüksek Lisans Öğrencisi

I.BÖLÜM

1-Cinsiyetiniz: a-() Kız b-() Erkek
2- Mezuniyet durumunuz, a- () Lisans b-() Yüksek lisans c-() Doktora
3- Kaç yıllık öğretmensiniz? a-() Stajyer b-() 2-7 c-() 8-14 d-() 15-21 e-() 21 ve yukarısı
4- Hangi kuruma bağlı çalışıyorsunuz? a-() Devlet okulu b-() Özel okul

II.BÖLÜM

	Her Zaman Katılıyorum	Çoğu Zaman Katılıyorum	Bazen Katılıyorum	Hiçbir Zaman Katılmıyorum
5- Eğitsel oyun yöntemini ile ilgili yazı, makale okurum.	4	3	2	1
6- Eğitsel oyun yöntemini ile ilgili kitap okumaya gerek duyarım.				

	Her Zaman Katılıyorum	Çoğu Zaman Katılıyorum	Bazen Katılıyorum	Hiçbir Zaman Katılmıyorum
7- Eğitsel oyun yöntemini ile ilgili eserleri yüksek öğrenimde iken okudum.	4	3	2	1
8- Eğitsel oyun yöntemini ile ilgili eserleri öğretmen olduktan sonra okudum.				
9- Eğitsel oyun yöntemini derslerimde uyguladım.				
10- Eğitsel oyun yöntemini uygulama sırasında değerlendirme yaparım.				
11- Eğitsel oyun yöntemini uygulama sırasında değerlendirmeye gerek duymam.				
12- Eğitsel oyun yönteminin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersleri için önemli olduğuna inanıyorum.				
13 -Eğitsel oyun yöntemini kalıcı öğrenme sağladığı için uyguladım.				
14- Eğitsel oyun yöntemini dikkati topladığı için uyguladım.				
15- Eğitsel oyun yöntemini grupla çalışmayı teşvik ettiği için uyguladım.				
16- Eğitsel oyun yöntemini gözlem yeteneğini geliştirdiği için uyguladım.				
17- Eğitsel oyun yönteminin uygulanmasında bazı zorluklar olduğuna inanıyorum.				
18- Eğitsel oyun yönteminin uygulanmasında disiplin problemi oluyor.				
19- Eğitsel oyun yönteminin uygulanmasında maddi problem oluyor.				
20- Eğitsel oyun yönteminin uygulanmasında mekân problemi oluyor.				
21- Eğitsel oyun yönteminin uygulanması yorucu oluyor.				
22- Eğitsel oyun yönteminin uygulanmasında zaman problemi yaşıyorum.				
23- Eğitsel oyun yöntemini uygularken zevkli ders işlerim.				
24- Eğitsel oyun yönteminin zorluklarına rağmen kullanmak isterim.				
25-Eğitsel oyun yönteminin uygulamadan önce öğrencilere bilgi veririm.				
26-Eğitsel oyun yönteminin uygulama sırasında öğrencilere bilgi veririm.				
27-Eğitsel oyun yöntemini daha önce uyguladım ancak bir				

	Her Zaman Katılıyorum	Çoğu Zaman Katılıyorum	Bazen Katılıyorum	Hiçbir Zaman Katılmıyorum
daha uygulamak istemiyorum.				
28-Eğitsel oyun yöntemini sınıftaki disiplin sorunu sebebiyle uygulamak istemiyorum.	4	3	2	1
29-Eğitsel oyun yöntemini maddi yük getirdiği için uygulamak istemiyorum.				
30-Eğitsel oyun yöntemini ders saati yetmediği için uygulamak istemiyorum.				
31-Eğitsel oyun yöntemini yorucu olduğu için uygulamak istemiyorum.				
32-Eğitsel oyun yöntemini uygularken derse katılım yüksek olduğuna inanırım.				
33-Eğitsel oyun yöntemini uygulamak 4 ve 5. sınıflara daha etkili oluyor.				
34-Eğitsel oyun yöntemini uygulamak 6 ve 7. sınıflara daha etkili olacağına inanırım.				
35-Eğitsel oyun yöntemini uygulamak 8.sınıflara daha etkili olduğuna inanırım.				
36-Eğitsel oyun yönteminin özel okullarda daha etkili uygulanacağına inanırım.				
37-Eğitsel oyun yöntemi milli eğitime bağlı okullarda daha etkili uygulanacağına inanırım.				
38-Eğitsel oyun yönteminin uygulanması için sınıftaki öğrenci sayısının yirmi beşi geçmemesi gerektiğine inanırım.				
39-Eğitsel oyun yöntemini uygulamak kırk kişilik sınıflarda problem olacağını düşünüyorum.				
40-Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersini işlerken eğitsel oyun yönteminin dışındaki yöntemleri daha çok uygulardım.				
41-Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersini işlerken daha çok takrir yöntemini uygulardım.				
42-Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersini işlerken daha çok soru cevap yöntemini uygulardım.				

III.BÖLÜM

43-Eğitsel oyun yöntemini ile ilgili düşünceleriniz(Belirtiniz)

EK II

ÖĞRENCİ ANKETİ FORMU

ÖĞRENCİ ANKETİ ANKET FORMU

Değerli Öğrenci Arkadaşım,

Bu anketten sağlanan veriler "İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Derslerinde eğitsel oyun Yönteminin Uygulanma Durumu" konulu araştırmada kullanılacaktır.

Verilecek cevaplarınız, bilimsel amaçlarla değerlendirilecek, hiçbir şahıs ya da makama açık tutulmayacak, araştırma dışı amaçlarla kullanılmayacaktır. Bu sebeple, soruları gönül rahatlığı içerisinde ve hiçbir endişeye kapılmadan cevaplandırınız. İsimlerinizi yazmanıza gerek yoktur.

Anketimize vereceğiniz cevaplar ve yapacağınız katkılar için şimdiden teşekkür eder, derslerinizde başarılar dilerim.

Danışman
Yrd. Doç. Dr. Hamiyet SAYAN

Metin ÇANGIR
Yeditepe Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Eğitim yönetimi ve denetimi bölümü
Yüksek Lisans Öğrencisi

I.BÖLÜM

1-Cinsiyetiniz: a- () Kız	b- () Erkek		
2-Okumakta olduğunuz sınıf a- () 6.sınıf	b- () 7. sınıf	c- () 8. sınıf	
3-Okulunuz hangi kuruma bağlı? a- () Devlet okulu	b- () Özel okul		
4-sınıfınızın mevcudu ortalama kaçtır? a- () 1-15	b- () 16-24	c- () 25-35	d- () 35 ve yukarı

II.BÖLÜM

	Her Zaman Katılıyorum	Çoğu Zaman Katılıyorum	Bazen Katılıyorum	Hiçbir Zaman Katılmıyorum
5- Eğitsel oyun yöntemini daha önce duydum.	4	3	2	1
6- Öğretmenimiz eğitsel oyun yöntemini derslerde uygular.				
7- Öğretmenimiz eğitsel oyun yöntemini 4 ve 5.sınıfta iken uyguladı.				
8- Öğretmenimiz eğitsel oyun yöntemini 6 ve 7.sınıfta iken uyguladı.				
9- Öğretmenimiz eğitsel oyun yöntemini 8.sınıfta iken uyguladı.				
10- Öğretmenimiz derse başlamadan önce oyunla ilgili bize bilgi verir				

	Her Zaman	Çoğu Zaman	Bazen	Hiçbir Zaman
11- Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde eğitsel oyun yönteminin uygulanmasında disiplin(gürültü) problemi olur.	4	3	2	1
12- Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde eğitsel oyun yönteminin uygulanmasında zaman problemi olur.				
13 - Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde eğitsel oyun yönteminin uygulanmasında maddi problemler olur.				
14- Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde eğitsel oyun yönteminin uygulanması yorucu olur.				
15- Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde eğitsel oyun yönteminin uygulanmasında mekân (yer)problemi olur.				
16- Sınıfımız çok kalabalık olduğundan bu yöntemi uygulamak çok zor olur.				
17- Sınıflar 25 kişilik olsaydı eğitsel oyun yöntemi daha iyi uygulanırdı.				
18- Eğitsel oyun yönteminin uygulanması sonrasında öğretmenimiz değerlendirme yapar.				
19- Eğitsel oyun yönteminin uygulanması sırasında öğretmenimiz bilgi verir.				
20- Eğitsel oyun yöntemini özel okullarda daha çok uygulandığına inanıyorum.				
21- Eğitsel oyun yönteminin kırk kişilik sınıflarda uygulanacağına inanmıyorum.				
22- Öğretmenimiz derslerde anlatım yöntemini uygular.				
23- Öğretmenimiz derslerde soru cevap yöntemini uygular.				
24- Öğretmenimiz derslerde drama yöntemini uygular.				
25-Eğitsel oyun yöntemi ile işlenen dersler kalıcı olur.				
26- Eğitsel oyun yöntemi ile işlenen dersler dikkat çekici olur.				
27- Eğitsel oyun yöntemi ile işlenen dersler gözlem yeteneğini geliştirir.				
28 Eğitsel oyun yöntemi ile işlenen dersler grupla çalışmayı teşvik eder.				

III.BÖLÜM

29-Eğitsel oyun yöntemini ile ilgili düşünceleriniz(belirtiniz)

